

ธนาคารแห่งประเทศไทย

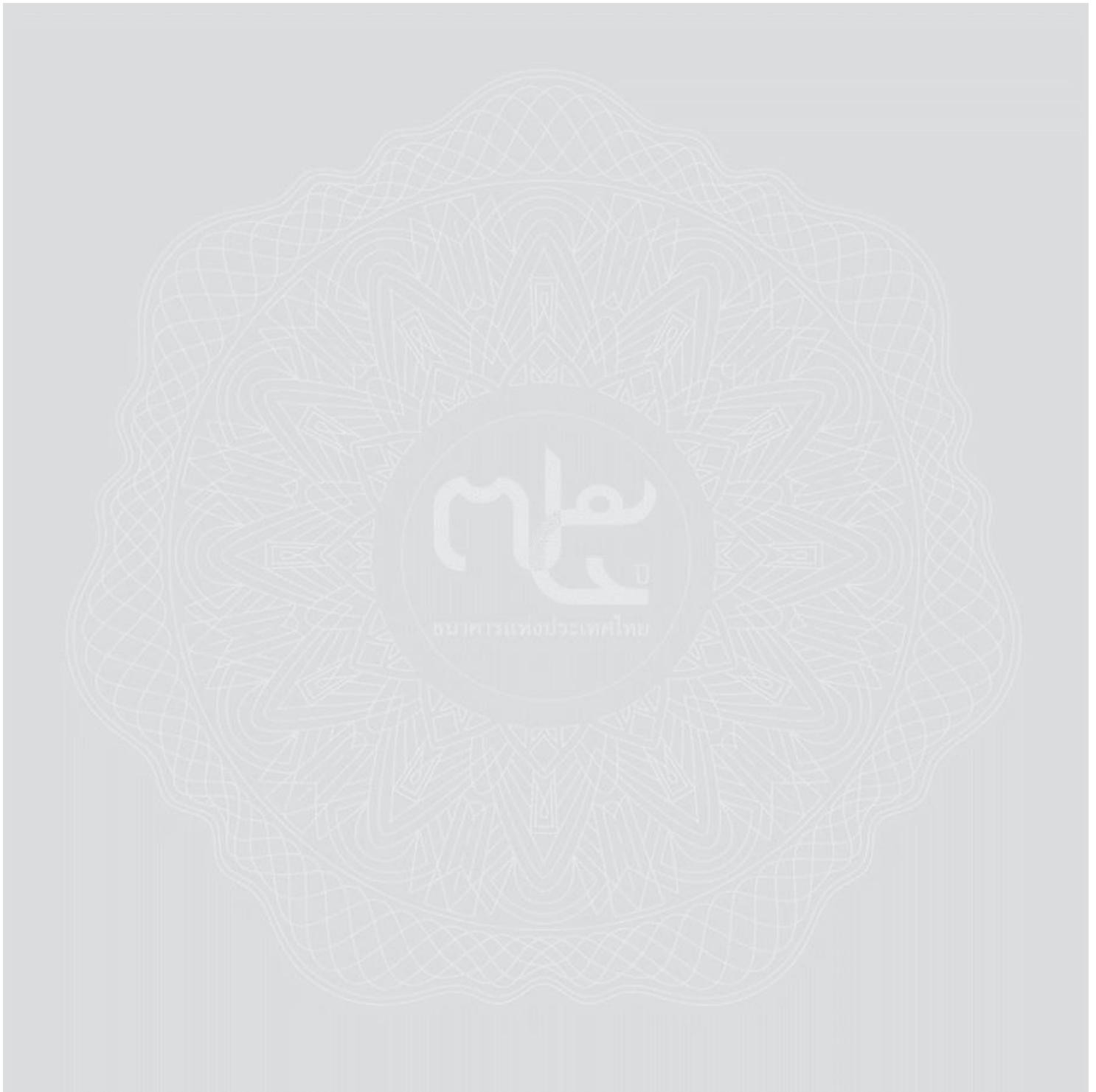
รายงานระบบการชำระเงิน 2559

ธนาคารแห่งประเทศไทย
(๒๕๕๕-๒๕๖๐)

คณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.)

เป็นหนึ่งในคณะกรรมการหลักของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)
ซึ่งรับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบายการชำระเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย
สอดคล้องกับพัฒนาการ ของภาคธุรกิจ และพัฒนาการด้านเทคโนโลยีการชำระเงิน

คณะกรรมการระบบการชำระเงิน

ประธานกรรมการ
นายวิฑูรย์ สันติประภาพร
ผู้ว่าการ

รองประธานกรรมการ
นางอุษุกร สิริโยธิน
รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน

กรรมการ

นายไพบูลย์ กิตติศรีกังวาน
รองผู้ว่าการ ด้านบริหาร

นายปรีดี ดาวฉาย
ประธานสมาคมธนาคารไทย

นายรอม ธีรขันธ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี
และสารสนเทศ

นายเกรียงไกร เอี่ยมสกุล
รองประธานสภาอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย

นางสาวอรนุช วนนิตธิ์
ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงิน
การคลัง กรมบัญชีกลาง

เลขานุการ
นางสาวสิริธิดา พนมวัน ณ อยุธยา
ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายระบบการ
ชำระเงินและเทคโนโลยีทางการเงิน

สรุปสถิติที่สำคัญในปี 2558 – 2559

	2558	2559	
จำนวนประชากรทั้งหมด	65.7	65.9	ล้านคน
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศราคาปีปัจจุบัน	13,672.9	14,360.6	พันล้านบาท
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี			
จำนวนเลขหมายผู้ใช้โทรศัพท์พื้นฐาน	8.1	7.1	เลขหมาย ต่อจำนวนประชากร 100 คน
จำนวนเลขหมายผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่	156.6	179.5	เลขหมาย ต่อจำนวนประชากร 100 คน
ข้อมูลด้านการชำระเงิน			
ธนาคารพาณิชย์ไทย	7,040	6,998	สาขา
สาขานาครต่างประเทศ	19	18	สาขา
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ 6 แห่ง	2,445	2,468	สาขา
จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติ ¹	63,432	64,115	เครื่อง
จำนวนเครื่องรับบัตร ²	416,843	474,363	เครื่อง
จำนวนบัตรเอทีเอ็ม	21,743,686	19,638,033	ใบ
จำนวนบัตรเดบิต	50,413,672	54,152,675	ใบ
จำนวนบัตรเครดิต	18,974,195	20,136,341	ใบ
ปริมาณเงินสดหมุนเวียนต่อจำนวนประชากร	19,031.26	20,263.00	บาทต่อคน
ปริมาณการใช้เช็คเฉลี่ยต่อจำนวนประชากร	1.8	1.8	ฉบับต่อคนต่อปี
มูลค่าการใช้จ่ายของคนไทยผ่านบัตรเครดิต เฉลี่ยต่อเดือน ³	5,477	5,767	บาทต่อบัตร
มูลค่าการถอนเงินสดผ่านบัตรเอทีเอ็ม เฉลี่ยต่อเดือน	7,586	8,209	บาทต่อบัตร
มูลค่าการใช้จ่ายของคนไทยผ่านบัตรเดบิต เฉลี่ยต่อเดือน ⁴	248	265	บาทต่อบัตร
มูลค่าการถอนเงินสดผ่านบัตรเดบิต เฉลี่ยต่อเดือน	11,678	11,123	บาทต่อบัตร

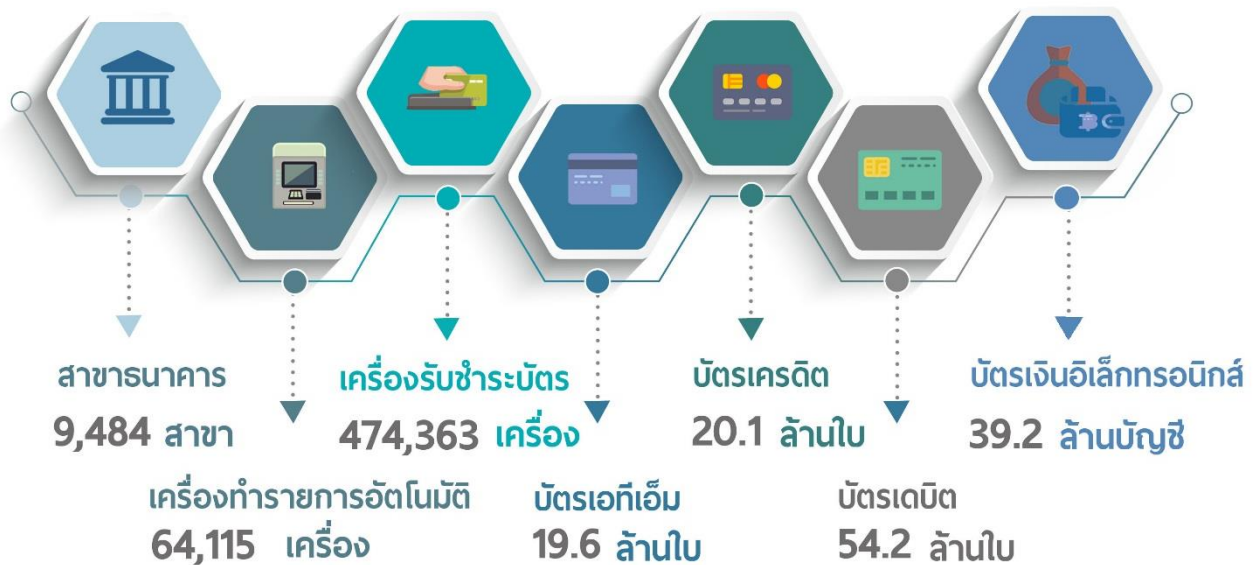
¹ เครื่องทำรายการอัตโนมัติ ได้แก่ เครื่องเอทีเอ็ม (ATM) และเครื่องรับฝากเงินอัตโนมัติ (Cash Deposit Machine: CDM)

² เครื่องรับบัตร คือ เครื่อง EFTPOS (Electronic Funds Transfer at Point Of Sale) หรือเครื่อง EDC (Electronic Data Capture) เป็นเครื่องรับบัตรที่ธนาคารผู้ให้บริการรับบัตรเครดิตหรือบัตรเดบิต นำไปติดตั้งที่ร้านค้าเพื่อเก็บและรับส่งข้อมูลธุรกรรมชำระเงินด้วยบัตร

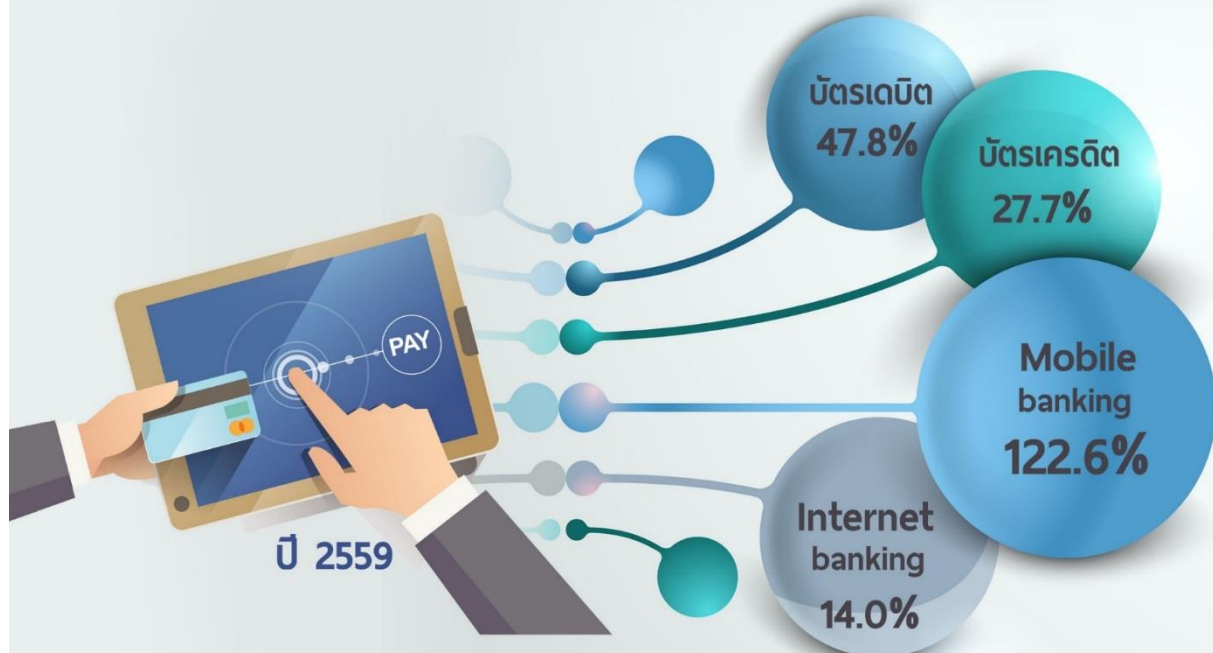
³ เฉพาะการใช้บัตรเครดิตที่ออกในประเทศไทยซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EFTPOS ในประเทศไทยและต่างประเทศ

⁴ เฉพาะการใช้บัตรเดบิตที่ออกในประเทศไทยซื้อสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EFTPOS ในประเทศไทยและต่างประเทศ

PAYMENT IN THAILAND (2016)

อัตราการเติบโตเชิงมูลค่าของการใช้จ่ายออนไลน์ ปี 2559 (เทียบกับปีก่อนหน้า)

“Mobile banking ตอบโจทย์ Digital lifestyle”

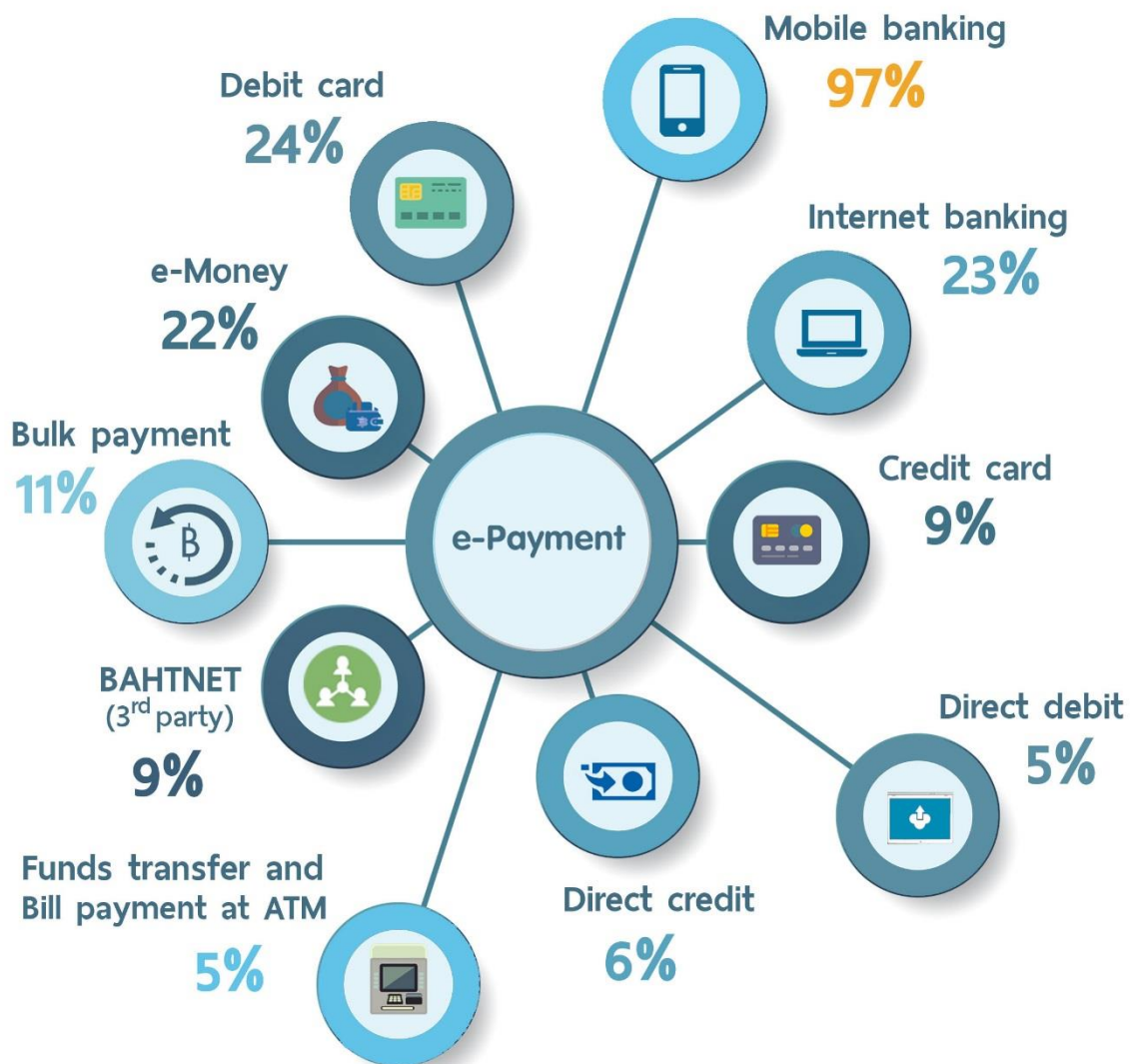
ปริมาณธุรกรรม
e-Payment ปี 2559
3,215.3 ล้านรายการ

อัตราการเติบโตเฉลี่ย
ของปริมาณการใช้ผ่าน
e-Payment

ตั้งแต่ปี 2555-2559

19%

อัตราการเติบโตเฉลี่ยของปริมาณธุรกรรม
ในแต่ละช่องทาง ตั้งแต่ปี 2555-2559

รายงานระบบการชำระเงิน 2559

คณะกรรมการระบบการชำระเงิน

I

การดำเนินนโยบายและการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน

1. การส่งเสริมและพัฒนาการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ 12
 - 1.1 การพัฒนาบริการชำระเงินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงิน 12
 - กรอบที่ 1: “พร้อมเพย์” พร้อมสู่การชำระเงินในยุคดิจิทัล
 - กรอบที่ 2: เครื่องรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
 - “ช่องทางการชำระเงินที่ภาคธุรกิจไม่ควรมองข้าม”
 - 1.2 การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ 19
 - กรอบที่ 3: รู้จักเครือข่ายบัตรในประเทศ (Local card brand)
 - 1.3 พัฒนาการทางเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) 23
 - กรอบที่ 4: BOT's Regulatory Sandbox
 - 1.4 การดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงด้านระบบการชำระเงินกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน 27
 - กรอบที่ 5: หลักการทั่วไปสำหรับการให้บริการโอนเงินระหว่างประเทศ
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมาย 30
 - 2.1 การออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ พ.ศ. 2559 (พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs) 30
 - 2.2 การปรับปรุงกฎหมายและประกาศหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ 30
 - 2.3 พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 31
 - กรอบที่ 6: โครงสร้างของ พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560
3. การกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Payment Systems Oversight) 34
 - 3.1 การกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงิน (Payment Systems Stability) 34
 - 3.2 การเตรียมการเพื่อเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP 38
 - กรอบที่ 7: รู้จัก FSAP และประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ
 - 3.3 ความร่วมมือในการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Co-operative Oversight) 40
 - 3.4 การกำกับและตรวจสอบผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ 40

II

แนวโน้มการใช้บริการด้านการชำระเงิน (Payment Systems Trends)

1. ภาพรวมการใช้บริการการชำระเงินในปี 2559	44
1.1 การใช้จ่ายของภาคประชาชนและภาคธุรกิจ	45
1.2 การถอนและฝากเงินสด	48
1.3 การใช้จ่าย ณ จุดขาย	50
1.4 การใช้จ่ายออนไลน์	52
1.5 การใช้จ่ายในต่างประเทศ	54
1.6 การโอนเงิน	55
2. ช่องทางและสื่อการชำระเงินที่สำคัญ	
2.1 โครงสร้างพื้นฐานบริการการชำระเงิน	57
2.2 เงินสด	59
2.3 ธนาคารทางอินเทอร์เน็ตและธนาคารทางโทรศัพท์เคลื่อนที่	60
2.4 บัตรอิเล็กทรอนิกส์	63
2.5 เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money)	65

III

ภาคผนวก

อภิธานศัพท์และคำย่อ	69
ตารางสถิติ	70
บรรณานุกรม	86

สารบัญกรอบ

- กรอบที่ 1: “พร้อมเพย์” พร้อมสู่การชำระเงินในยุคดิจิทัล
- กรอบที่ 2: เครื่องรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ “ช่องทางการชำระเงินที่ภาคธุรกิจไม่ควรมองข้าม”
- กรอบที่ 3: รู้จักเครือข่ายบัตรในประเทศ (Local card brand)
- กรอบที่ 4: BOT’s Regulatory Sandbox
- กรอบที่ 5: หลักการทั่วไปสำหรับการให้บริการโอนเงินระหว่างประเทศ
(General Principles for International Remittance Services)
- กรอบที่ 6: โครงสร้างของ พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560
- กรอบที่ 7: รู้จัก FSAP และประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

สารบัญภาพ

- ภาพที่ 1: ปริมาณและมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเนต
- ภาพที่ 2: สัดส่วนมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเนตแยกตามประเภทธุรกรรมที่สำคัญ
- ภาพที่ 3: สภาพคล่องระหว่างวันโดยเฉลี่ยของระบบบาทเนต
- ภาพที่ 4: ปริมาณและมูลค่าเช็คเรียกเก็บระหว่างธนาคารทั่วประเทศ
- ภาพที่ 5: สัดส่วนปริมาณการเรียกเก็บเช็คแยกตามมูลค่า ปี 2559
- ภาพที่ 6: ภาพรวมธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- ภาพที่ 7: การใช้ e-Payment ของไทยเทียบกับต่างประเทศ
- ภาพที่ 8: สัดส่วนปริมาณและมูลค่าการชำระเงินของประชาชน ปี 2556-2559
- ภาพที่ 9: สัดส่วนปริมาณและมูลค่าการชำระเงินของธุรกิจ ปี 2556-2559
- ภาพที่ 10: สัดส่วนปริมาณการถอนเงินสดของคนไทย ปี 2559
- ภาพที่ 11: สัดส่วนปริมาณการฝากเงินสด ปี 2559
- ภาพที่ 12: สัดส่วนมูลค่าการใช้จ่าย ณ จุดขาย ปี 2559
- ภาพที่ 13: อัตราการเติบโตของปริมาณและมูลค่าการใช้จ่าย ณ จุดขายของสื่อการชำระเงินประเภทต่าง ๆ ในปี 2559 เทียบกับปี 2558
- ภาพที่ 14: มูลค่าและปริมาณการใช้จ่ายออนไลน์ผ่านบริการประเภทต่าง ๆ ปี 2555-2559
- ภาพที่ 15: ปริมาณและสัดส่วนการใช้จ่ายออนไลน์ ปี 2559
- ภาพที่ 16: อัตราการเติบโตเชิงมูลค่าและปริมาณของการใช้จ่ายออนไลน์ ปี 2559
- ภาพที่ 17: การใช้จ่ายในต่างประเทศ จำแนกตามวิธีการต่าง ๆ ปี 2557-2559
- ภาพที่ 18: สัดส่วนปริมาณการโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ เปรียบเทียบปี 2558-2559

ภาพที่ 19: อัตราการเติบโตเชิงมูลค่าและเชิงปริมาณของการโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ปี

2559

ภาพที่ 20: โครงสร้างพื้นฐานบริการการชำระเงิน ปี 2559

ภาพที่ 21: สัดส่วนปริมาณเงินสดต่อ GDP

ภาพที่ 22: องค์ประกอบของเงินสดในมือของสถาบันหลัก

ภาพที่ 23: จำนวนบัญชีลูกค้า Internet Banking / Mobile Banking

ภาพที่ 24: ปริมาณและมูลค่าธุรกรรม Internet banking และ Mobile banking

ภาพที่ 25: ปริมาณการใช้บริการ Internet banking และ Mobile banking ของภาคธุรกิจ

และบุคคลธรรมดา

ภาพที่ 26: จำนวนบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ณ สิ้นปี 2559 และอัตราเพิ่ม/ลดจากปี 2558

ภาพที่ 27: จำนวนบัตร/บัญชี e-Money ของ Bank และ Non-bank

ภาพที่ 28: ปริมาณและมูลค่าการใช้ e-Money

ภาพที่ 29: การใช้ e-Money แยกตามประเภท ปี 2559

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติและเครื่องรับบัตรของประเทศต่าง ๆ

ตารางที่ 2: ปริมาณและมูลค่าธุรกรรมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2559

I. การดำเนินนโยบายและ การกำกับดูแลระบบ การชำระเงิน

1 การส่งเสริมและพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

1.1 การพัฒนาบริการชำระเงินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan)

ในปี 2559 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ร่วมในการผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) ที่มุ่งส่งเสริมการใช้ e-Payment ในทุกภาคส่วน โดย ธปท. มีบทบาทหลักในการผลักดัน 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการระบบพร้อมเพย์ เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน โอนเงินได้สะดวก รวดเร็ว ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง รองรับการทำธุรกิจและการค้าออนไลน์ (e-Commerce) และ 2) โครงการขยายการใช้บัตร เพื่อกระจายจุดรับบัตรอิเล็กทรอนิกส์และส่งเสริมการใช้บัตรเดบิตแทนเงินสด ซึ่งช่วยเพิ่มความสะดวกให้ประชาชนและร้านค้าต่าง ๆ รวมทั้งยังช่วยลดต้นทุนการบริหารจัดการเงินสดของธุรกิจและของประเทศอีกด้วย

1) **โครงการระบบพร้อมเพย์** ธปท. ได้ผลักดันการพัฒนาระบบพร้อมเพย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการระบบกลาง ได้แก่ บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (NITMX) และในส่วนธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้การพัฒนาระบบสามารถรองรับธุรกรรมการโอนเงินระหว่างประชาชน ภาครัฐ และภาคธุรกิจ โดยได้ทยอยเปิดให้บริการระบบพร้อมเพย์แล้ว ดังนี้

บริการโอนเงินภาครัฐ

บริการโอนเงินภาครัฐผ่านพร้อมเพย์ได้เริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2559 โดยกรมบัญชีกลางได้จ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเป็นสวัสดิการแรกผ่านระบบพร้อมเพย์ ตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2559 สำหรับสวัสดิการในด้านอื่น ๆ กรมบัญชีกลางจะทยอยดำเนินการผ่านระบบพร้อมเพย์ต่อไป นอกจากนี้ กรมสรรพากรได้โอนเงินคืนภาษีแก่บุคคลธรรมดาผ่านระบบพร้อมเพย์แล้วตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2560 ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับเงินคืนอย่างรวดเร็ว

บริการโอนเงินระหว่าง ประชาชนและ นิติบุคคล

ธนาคารต่าง ๆ ได้เปิดให้ประชาชนใช้บริการโอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์พร้อมกันในวันที่ 27 มกราคม 2560 โดยสามารถทำรายการโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ของธนาคาร เช่น Mobile banking Internet banking และ ATM โดยตั้งแต่เริ่มเปิดบริการมีประชาชนสนใจลงทะเบียนเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มการใช้บริการผ่านระบบพร้อมเพย์เพิ่มขึ้นโดยลำดับ สำหรับบริการโอนเงินของนิติบุคคลได้เปิดรับลงทะเบียนด้วยเลขประจำตัวนิติบุคคล 13 หลัก (หรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร) แล้ว และเริ่มให้บริการรับโอนเงินด้วยเลข 13 หลักสำหรับนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2560

การให้บริการต่อยอด ระบบพร้อมเพย์

ในปี 2560 ระบบพร้อมเพย์ได้ทยอยเปิดให้บริการอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ บริการเชื่อมโยงกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) กับระบบพร้อมเพย์ โดยเริ่มให้บริการตั้งแต่ 15 กันยายน 2560 และบริการชำระเงินตามใบแจ้งหนี้ข้ามธนาคาร (cross-bank bill payment) ได้เริ่มให้บริการในเดือนพฤศจิกายน 2560

กรอบที่ 1: “พร้อมเพย์” พร้อมสู่การชำระเงินในยุคดิจิทัล

พร้อมเพย์ คืออะไร ?

พร้อมเพย์ (PromptPay) คือ บริการชำระเงินทางเลือกใหม่ ที่สมาคมธนาคารไทยและธนาคารพาณิชย์ ร่วมกันพัฒนาขึ้น เพื่อทำให้การรับเงินและโอนเงินสะดวกมากขึ้น เพียงผู้โอนระบุเลขประจำตัวประชาชน เลขทะเบียนนิติบุคคล หรือหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้รับเงินแทนเลขที่บัญชีธนาคารก็สามารถ โอนเงินได้สะดวก เป็นการเพิ่มทางเลือกในการทำธุรกรรมชำระเงินให้แก่ประชาชน ธุรกิจ หรือร้านค้า ขนาดเล็ก ด้วยค่าบริการที่ถูกลงกว่าบริการโอนเงินแบบเดิมมาก

ค่าธรรมเนียมสำหรับการโอนเงิน...ระหว่างบุคคล

มูลค่าการโอน/รายการ	ค่าธรรมเนียม/รายการ
ไม่เกิน 5,000 บาท	ฟรี
> 5,000 – 30,000 บาท	ไม่เกิน 2 บาท
> 30,000 – 100,000 บาท	ไม่เกิน 5 บาท
มากกว่า 100,000 บาท *	ไม่เกิน 10 บาท

ค่าธรรมเนียมสำหรับการโอนเงิน...ระหว่างนิติบุคคล

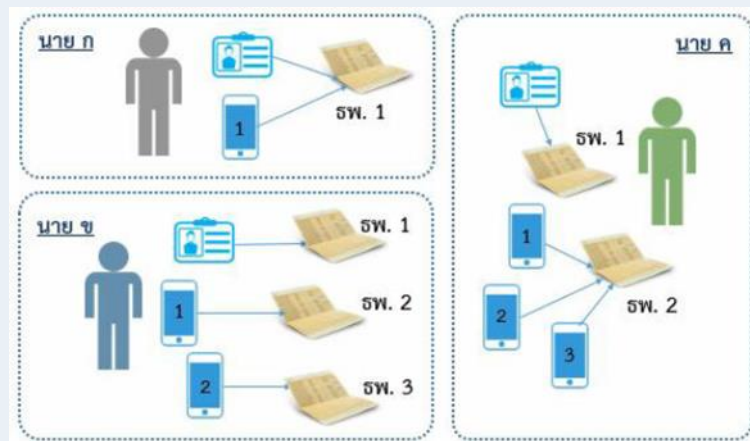
มูลค่าการโอน/รายการ	ค่าธรรมเนียม/รายการ
ไม่เกิน 100,000 บาท	ไม่เกิน 10 บาท
มากกว่า 100,000 บาท *	ไม่เกิน 15 บาท

* วงเงินสูงสุดตามที่แต่ละธนาคารกำหนด

พร้อมเพย์ใช้งานอย่างไร ?

ผู้รับโอนเงินต้องลงทะเบียนเพื่อผูกบัญชีธนาคารกับเลขประจำตัวประชาชน เลขทะเบียนนิติบุคคลหรือ หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ก่อน จึงจะสามารถใช้บริการพร้อมเพย์เพื่อรับเงินได้

สำหรับผู้โอนเงินไม่จำเป็นต้องลงทะเบียนก็สามารถโอนเงินผ่านบริการพร้อมเพย์ได้ด้วยการโอนเงิน ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของธนาคาร เช่น Mobile banking Internet banking หรือ ATM เพียง เลือกบริการพร้อมเพย์และระบุหมายเลขปลายทางด้วยเลขประจำตัวประชาชนหรือหมายเลข โทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้รับเงินที่ได้ผูกบัญชีพร้อมเพย์ไว้แล้วก็สามารถโอนเงินได้ง่ายและสะดวกด้วย ค่าธรรมเนียมที่ถูกลง

พร้อมเพย์ปลอดภัยหรือไม่?

ระบบพร้อมเพย์ถูกพัฒนาเพิ่มเติมจากระบบโอนเงินปัจจุบันและใช้มาตรฐานความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรฐานสากล โดย ธปท. ได้ติดตามการพัฒนาร่วมตรวจสอบระบบอย่างใกล้ชิด และยังเป็นผู้กำกับดูแลการให้บริการให้มีความมั่นคงปลอดภัยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ การรักษาความปลอดภัยของระบบให้บริการ การติดตามการแก้ไขปัญหา การคุ้มครองผู้ใช้บริการและการดูแลรักษาข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับผู้ใช้งานเองก็มั่นใจได้ เพราะขั้นตอนการลงทะเบียนและการโอนเงินทุกครั้งมีการพิสูจน์ตัวตนที่รัดกุม และทุกครั้งที่ใช้บริการผู้ใช้ต้องใส่รหัสส่วนตัวด้วย อย่างไรก็ดี ผู้โอนเงินควรดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดรหัสส่วนตัวหรือ password ที่คาดเดาได้ยากและเก็บเป็นความลับ รวมถึงดูแลเก็บรักษาอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือ Mobile device ที่ใช้เชื่อมต่อการทำธุรกรรมไม่ให้ผู้อื่นนำไปใช้งาน อีกทั้งตรวจสอบชื่อ-นามสกุลผู้รับโอนเงินให้ถูกต้องก่อนยืนยันการโอนเงินทุกครั้ง และไม่หลงเชื่อกลลวงของมิจฉาชีพที่อาจมาหลอกล่อขอข้อมูลโดยง่าย

พร้อมเพย์มีประโยชน์อย่างไร?

ผู้ใช้บริการพร้อมเพย์จะได้ประโยชน์จากค่าธรรมเนียมการโอนเงินที่ถูกลง และช่วยให้การรับและโอนเงินในชีวิตประจำวันง่ายขึ้น นอกจากนี้ บริการพร้อมเพย์ยังสร้างประโยชน์ต่อประเทศในหลายด้าน ทั้งช่วยลดต้นทุนในการทำธุรกรรมซื้อขายสินค้า และช่วยลดต้นทุนในการบริหารจัดการและพิมพ์ธนบัตร รวมถึงช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาลของรัฐบาลในการรับจ่ายเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ตรวจสอบได้ ช่วยลดความเสี่ยงของการทำผิดกฎหมาย และลดการใช้เงินสดในกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ รวมถึงช่วยเพิ่มโอกาสให้ภาคธุรกิจได้ขยายช่องทางการค้าหรือการชำระเงินออนไลน์ ตลอดจนเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจภายในประเทศ

2) โครงการขยายการใช้บัตร ธปท. สนับสนุนนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมให้ประชาชนใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะบัตรเดบิต ซึ่งช่วยลดภาระการบริหารจัดการเงินสดของทุกภาคส่วน และทำให้ประชาชนเกิดความสะดวกในการชำระเงินแทนการใช้เงินสด ณ สิ้นปี 2559 ประเทศไทยมีจำนวนบัตรเดบิตรวมทั้งสิ้น 54 ล้านใบ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้บัตรเดบิตสำหรับการเบิกเงินสดเป็นหลัก

เพื่อให้การใช้บัตรเดบิตแพร่หลายและมีการใช้งานที่สะดวกมากขึ้น ภาครัฐเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการขยายจุดรับบริการโดยมุ่งส่งเสริมให้ร้านค้าและหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศติดตั้งอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (เครื่อง EDC¹) ที่จุดรับชำระเงิน รวมถึงผลักดันให้ค่าธรรมเนียมการรับบัตรเดบิตต่ำลงเพื่อจูงใจร้านค้าและหน่วยงานภาครัฐให้ติดตั้งเครื่อง EDC ในการรับบัตรมากขึ้น ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความคุ้นเคยและความสะดวกให้กับประชาชนในการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ รวมทั้งเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินสมัยใหม่ และเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนประเทศเข้าสู่ยุค Thailand 4.0

ที่ผ่านมาคณะกรรมการคัดเลือกและกำกับดูแลผู้ให้บริการวางอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้คัดเลือกผู้ให้บริการเพื่อทำหน้าที่ติดตั้งเครื่อง EDC ให้กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งผู้ให้บริการที่ผ่านการคัดเลือกได้เริ่มทยอยติดตั้งเครื่อง EDC ให้แก่ร้านค้าและหน่วยงานภาครัฐแล้วตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2560 โดยมีแผนสนับสนุนการติดตั้งเครื่อง EDC แก่หน่วยงานภาครัฐที่ต้องรับชำระเงินให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2560 และติดตั้งเครื่อง EDC ให้แก่นิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม 2561

¹ EDC ย่อมาจาก Electronic Data Capture หมายถึง อุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจเรียกว่าเครื่อง EFTPOS หรือเครื่องรูดบัตร

กรอบที่ 2: เครื่องรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ “ช่องทางการชำระเงินที่ภาคธุรกิจไม่ควรมองข้าม”

ในปัจจุบันการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างบัตรเดบิตและบัตรเครดิตเป็นหนึ่งในสื่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมาก ณ สิ้นปี 2559 ประเทศไทยมีบัตรเดบิตประมาณ 54 ล้านใบ และบัตรเครดิตประมาณ 20 ล้านใบ แต่ยังมีจำนวนเครื่อง EDC ต่อประชากรไม่สูงมากนัก อยู่ที่ประมาณ 139 คนต่อหนึ่งเครื่อง เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น มาเลเซีย หรือออสเตรเลีย มีจำนวนเครื่อง EDC ต่อประชากรอยู่ที่ 32 และ 25 คนต่อหนึ่งเครื่อง อีกทั้งการกระจายตัวของเครื่อง EDC ยังคงกระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้บัตรไม่แพร่หลายเท่าที่ควร รัฐบาลจึงมีโครงการขยายการใช้บัตรโดยให้ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับการคัดเลือกกระจายการติดตั้งเครื่อง EDC ไปยังร้านค้าหรือจุดรับชำระต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเดินหน้าเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ธนาคารพาณิชย์
ที่ได้รับการคัดเลือก

ธนาคารกสิกรไทย
KASIKORN BANK 泰华农民银行

Bangkok Bank
ธนาคารกรุงเทพ

SCB
ไทยพาณิชย์

ธนาคารกรุงไทย
KRUNGTHAI BANK

TMB
ธนาคารทหารไทย
TMB BANK

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา
BANK OF AYUDHYA

ธนาคารธนชาต
Thanachart Bank

สำหรับร้านค้าที่สนใจติดตั้งเครื่อง EDC ในช่วงระยะเวลาของโครงการขยายการใช้บัตร จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

- ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อ/เช่าสำหรับการติดตั้งเครื่อง EDC เป็นเครื่องแรก
- ได้รับข้อเสนอค่าธรรมเนียมจากการรับบัตร (Merchant Discount Rate: MDR) ที่ถูกลงสำหรับรายการจากบัตรเดบิตที่ออกในประเทศ คือ ไม่เกิน 0.55% ของมูลค่าที่รับชำระ (จากเดิม 1.5% – 2.5%)
- สามารถนำค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมจากการรับบัตรเดบิตไปหักภาษีได้สองเท่า
- ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการขยายการใช้บัตรและประชาชนที่ใช้บัตรเดบิตชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครื่อง EDC จะได้รับสิทธิเข้าร่วมลุ้นรางวัลจากการรับชำระบัตรเดบิต ในช่วงระยะเวลาดังแต่เดือนพฤษภาคม 2560 ถึงเดือนเมษายน 2561

สำหรับภาครัฐที่รับชำระค่าธรรมเนียมและภาษีผ่านบัตรก็สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและโปร่งใสมากขึ้น

นอกจากนี้ ในการติดตั้งเครื่อง EDC ร้านค้าและภาคประชาชนจะได้รับประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ประโยชน์ของร้านค้า	ประโยชน์ของภาคประชาชน
- ช่วยอำนวยความสะดวกหรือเพิ่มทางเลือกให้ลูกค้า - ช่วยลดต้นทุนในการจัดการเงินสด ทำให้ธุรกิจไม่ต้องเสียเวลาแลกเงิน ทองเงิน เก็บเงิน หรือนำเงินไปฝากธนาคาร - ลดความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมและการทุจริตของพนักงาน - ลดโอกาสเกิดความผิดพลาดจากการทอนเงินและการรับธนบัตรปลอม - สามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายของลูกค้าที่มีการบันทึกไว้ในระบบมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโปรโมชั่นต่าง ๆ ให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น	- เพิ่มทางเลือกในการชำระเงินที่มากขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกในการชำระเงิน ไม่ต้องเสียเวลารอคอยเงินทอน - ลดความเสี่ยงจากการพกเงินสดจำนวนมาก เช่น ความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรม หรือการทำเงินสดสูญหาย - เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการรายจ่าย โดยสามารถตรวจสอบรายการใช้จ่ายได้หลากหลายช่องทาง เช่น ผ่านสลิป, Mobile banking, Internet banking และการปรับยอดสมุดบัญชี

นอกจากนี้ ทั้งร้านค้าและประชาชนได้รับสิทธิในการลุ้นรางวัลทุกการใช้จ่ายผ่านบัตร เดบิตถึงวันที่ 30 เมษายน 2561

ร้านค้าที่สนใจรับชำระค่าสินค้าและบริการผ่านบัตรนั้น ควรพิจารณาว่ารูปแบบธุรกิจของตนเหมาะกับเครื่องรับบัตรประเภทใด ซึ่งปัจจุบันเครื่องรับบัตรที่เรพบเห็นได้บ่อยมี 3 ประเภท มีความเหมาะสมในการใช้งานต่างกัน ดังนี้

1. เครื่องรับบัตร EDC (Electronic Data Capture) เหมาะกับร้านค้าทั่วไปที่มีจุดรับชำระเงินอยู่กับที่แน่นอน เนื่องจากต้องมีการเชื่อมต่อกับสายโทรศัพท์หรือสาย LAN
2. เครื่องรับบัตรแบบเคลื่อนที่ (Mobile EDC) เป็นเครื่องรับบัตรที่ถูกพัฒนาขึ้นจากเครื่อง EDC ทั่วไปโดยเพิ่มซิมการ์ดเข้าไปในเครื่องเพื่อเชื่อมต่อสัญญาณผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ จึงสามารถเคลื่อนย้ายเครื่องไปใช้ที่ต่าง ๆ ได้สะดวก เหมาะสำหรับร้านค้าที่รับชำระเงินนอกสถานที่ หรือย้ายที่อยู่เสมอ เช่น ร้านค้าที่ออกงานแสดงสินค้า
3. เครื่องรับบัตรผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Dongle) เป็นเทคโนโลยีล่าสุดของเครื่องรับบัตรที่ทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือแท็บเล็ตสามารถทำงานได้เหมือนเครื่องรับบัตรขนาดพกพา เครื่องรับบัตรประเภทนี้เหมาะสำหรับร้านค้าที่มีขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดด้านพื้นที่หรือร้านค้าที่ต้องรับชำระเงินนอกสถานที่บ่อย ๆ เช่น บริการจัดส่งอาหารถึงบ้าน ร้านค้าเคลื่อนที่ รถรับส่งสาธารณะ (TAXI)

1.2 การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

พัฒนาการด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอุปกรณ์เคลื่อนที่ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นช่องทางในการให้บริการทางการเงินได้หลากหลายประเภท เพิ่มความสะดวกในการใช้งาน ทำให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา อย่างไรก็ตาม ความสะดวกมักมาควบคู่กับความเสี่ยงใหม่ ธปท. จึงให้ความสำคัญกับการดูแลให้ผู้ให้บริการมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดีและมีมาตรฐาน โดย ธปท. ได้ออกแนวนโยบายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องให้ผู้ให้บริการชำระเงินถือปฏิบัติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการ ดังนี้

1.2.1 แนวนโยบายในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Guiding Principles for Trusted Mobile Payments)

ในปี 2559 ธปท. ได้จัดทำแนวนโยบาย เรื่อง การเสริมสร้างความเชื่อมั่นการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Guiding Principles for Trusted Mobile Payments) เพื่อให้การชำระเงินมีความมั่นคงปลอดภัยและสามารถสร้างความมั่นใจในการใช้งานแก่ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์โดยอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Payment Service Providers) ทั้งที่เป็นสถาบันการเงิน (Bank) และมีใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ใช้เป็นแนวทางถือปฏิบัติในการยกระดับและสร้างมาตรฐานที่ดีของการให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจและใช้ช่องทางการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่เพิ่มมากขึ้น โดยแนวนโยบายประกอบด้วยหลักการ 6 ข้อ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้ให้บริการ เพื่อให้ผู้ให้บริการการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเสี่ยงด้านไซเบอร์ และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ
- 2) การพิสูจน์ตัวตนอย่างรัดกุม เพื่อให้ผู้ให้บริการมีกระบวนการ และวิธีการในการสร้างความน่าเชื่อถือของการทำธุรกรรม เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการที่บุคคลอื่นมาแอบอ้างและสวมรอยเป็นผู้ให้บริการ (Identity Theft)
- 3) การคุ้มครองและการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการ เพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการจากความเสี่ยงภัยหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นรวมถึงคุ้มครองข้อมูลสำคัญซึ่งไม่พึงเปิดเผยของผู้ใช้บริการไม่ให้มีการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต และการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักในการทำธุรกรรมการชำระเงินอย่างปลอดภัย
- 4) การเปิดกว้างและส่งเสริมให้ธุรกิจให้บริการการชำระเงินมีการใช้งานระหว่างกันได้ (Openness and Interoperability) เพื่อสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และสร้างทางเลือกแก่

ผู้ให้บริการ รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้รองรับการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่ให้มีประสิทธิภาพ

5) การป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการทุจริต (AML/CFT and Fraud Protection) เพื่อให้ผู้ให้บริการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีกระบวนการในการป้องกันความเสี่ยงจากการทุจริต เช่น การจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบตัวตนของผู้สมัครใช้บริการ และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

6) การคำนึงถึงประสบการณ์การใช้งานของผู้ให้บริการ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีในการใช้บริการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ให้บริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเลือกใช้บริการการชำระเงินโดยอุปกรณ์เคลื่อนที่เป็นช่องทางหลักมากขึ้น นำไปสู่การเพิ่มสัดส่วนการชำระเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์และลดปริมาณการใช้เงินสดลงในอนาคต

1.2.2 การส่งเสริมความปลอดภัยในการใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์

ธปท. ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) ได้กำหนดกรอบเวลาในการปรับเปลี่ยนบัตรเดบิตและบัตรเอทีเอ็มเป็นชิปการ์ดทดแทนบัตรแบบแถบแม่เหล็ก เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคในการใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพ ให้เกิดการเชื่อมโยงบริการระหว่างผู้ให้บริการที่กว้างขึ้นทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้บัตรเดบิตและบัตรเอทีเอ็มที่ออกภายหลังวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 ต้องออกเป็นชิปการ์ด และให้ธนาคารพาณิชย์ปรับปรุงเครื่องเอทีเอ็มส่วนใหญ่ให้รองรับบัตรที่เป็นชิปการ์ดได้ภายในวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 ด้วย สำหรับเครื่องเอทีเอ็มที่เหลือทั้งหมดจะต้องรองรับบัตรที่เป็นชิปการ์ดได้ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2559 โดย ณ สิ้นปี 2559 สถาบันการเงินทุกแห่งได้รับเครื่องเอทีเอ็มให้รองรับชิปการ์ดได้ครบถ้วนแล้ว และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปรับเปลี่ยนบัตรแถบแม่เหล็กเป็นชิปการ์ดทั้งหมดภายใน 31 ธันวาคม 2562

นอกจากนี้ กรช. ได้เห็นชอบหลักการที่ให้บัตรเดบิตทุกใบต้องใช้บริการเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศ (Local card brand) เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการให้บริการ และให้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม เพื่อช่วยส่งเสริมให้มีการออกบัตรเดบิตและใช้จ่ายผ่านบัตรเดบิตอย่างแพร่หลายแทนการเงินสดตามนโยบายส่งเสริมการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาล โดย ธปท. ได้เสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ครอ.) ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนของบริการที่เกี่ยวข้องกับบัตรเดบิตที่ออกและมีการใช้จ่ายภายในประเทศ ซึ่งได้เผยแพร่ประกาศหลักเกณฑ์ดังกล่าวลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2559 โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดให้ “ผู้ออกบัตร” (issuer) ต้องออกบัตรที่ใช้บริการเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศ และ “ผู้ให้บริการแก่ผู้รับบัตร” (acquirer) ต้องสามารถรับบัตรเดบิตที่ใช้บริการเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศด้วย

กรอบที่ 3: รู้จักเครือข่ายบัตรในประเทศ (Local card brand)

เครือข่ายบัตรเดบิต คือ เครือข่ายการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แก่สมาชิกซึ่งเป็นผู้ออกบัตรและผู้ให้บริการแก่ผู้รับบัตร โดยอย่างน้อยต้องทำหน้าที่ให้บริการ ดังต่อไปนี้

- (1) บริการด้านการตลาดภายใต้ชื่อทางธุรกิจของตน
- (2) บริการสวัสดิ์ซึ่งในการชำระเงิน
- (3) บริการหักบัญชี

ที่ผ่านมา บัตรเดบิตส่วนใหญ่จะเป็นบัตรที่ใช้บริการผ่านเครือข่ายบัตรเดบิตต่างประเทศ (International card brand) เช่น Visa, MasterCard หรือ Amex เนื่องจากสามารถนำบัตรเดบิตไปใช้ซื้อสินค้าและบริการได้ทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศได้เริ่มมีการจัดตั้งเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศ (Local card brand) เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจบัตรเดบิตและลดภาระต้นทุนในการรับบัตรของร้านค้าเพื่อจูงใจให้ร้านค้ามีการรับบัตรเดบิตแทนเงินสดมากขึ้น โดยบัตรเดบิตที่ใช้บริการเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บัตรที่ต้องการใช้จ่ายภายในประเทศเท่านั้น สำหรับกลุ่มผู้ใช้บัตรที่ต้องการใช้บริการในต่างประเทศได้ด้วย ธนาคารสามารถเลือกออกบัตรเดบิตแบบ co-badge ที่มี Local card brand กับ International card brand ในบัตรใบเดียวกันรองรับการใช้จ่ายทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ ตัวอย่างประเทศที่มีการจัดตั้งเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศ เช่น

ประเทศ	ชื่อเครือข่ายบัตรเดบิตในประเทศ	รายละเอียด
สิงคโปร์	NETS 	เป็นบริษัทที่มีธนาคาร 3 รายเป็นผู้ถือหุ้น ได้แก่ DBS bank, Oversea-Chinese Banking Corporation Bank (OCBC) และ United Overseas Bank (UOB) ปัจจุบันมีบัตรครอบคลุมทั้งบัตรเดบิต และ e-Money
มาเลเซีย	MyDebit 	เริ่มให้บริการในปี 2558 โดยการผลักดันของธนาคารกลางประเทศมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) ปัจจุบันมีเฉพาะบัตรเดบิต

1.2.3 ความร่วมมือของ ธปท. กับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ในช่วงที่ผ่านมา บริการทางการเงินและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาบริการผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ช่วยเพิ่มความสะดวกสบาย รวดเร็ว ตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัล ในขณะที่พฤติกรรมของลูกค้าก็เปิดรับเทคโนโลยีมากขึ้น เห็นได้จากการใช้บริการธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile banking) ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาที่มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดดอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของบริการทางการเงินและการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ก่อให้เกิดความท้าทายต่อหน่วยงานกำกับดูแลในด้านต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะภัยไซเบอร์ ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้บริการ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกำกับดูแลต้องมีการประสานความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงการวางกรอบแนวทางการกำกับดูแลตามกฎหมายให้สอดคล้องกัน โดย ธปท. ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับ กสทช. เมื่อเดือนมิถุนายน 2559 เพื่อร่วมกันศึกษาแนวทางการกำกับดูแลบริการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์สื่อสารไร้สาย

ที่ผ่านมา ทั้งสองหน่วยงานได้ดำเนินการร่วมกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การยกระดับการพิสูจน์ตัวตนผู้ให้บริการธุรกรรมผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การร่วมกันกำกับดูแลผู้ให้บริการโทรคมนาคมและผู้ให้บริการชำระเงิน และการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการใช้งานอุปกรณ์พกพาอย่างสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต (Digital literacy)

ในด้านการยกระดับการพิสูจน์ตัวตนผู้ให้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งครอบคลุมถึงการให้บริการ “พร้อมเพย์” ที่มีการใช้หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่แทนเลขบัญชีเงินฝากธนาคาร กสทช. ได้กำหนดมาตรฐานกระบวนการพิสูจน์ตัวตนในการขออนุญาตสมัครใหม่ การขอเปลี่ยนแปลงเจ้าของซิมการ์ด และการขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ โดยผู้ให้บริการจะต้องนำบัตรประชาชนตัวจริงมาใช้ในการติดต่อเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือโอนย้ายเลขหมาย ซึ่งจะช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินและป้องกันความเสี่ยงกรณีการโอนเงินไปยังเลขหมายที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงการสวมรอยเป็นเจ้าของหมายเลขโทรศัพท์โดยมิชอบและนำไปใช้เพื่อการฉ้อโกงทางการเงิน

ขณะเดียวกัน กสทช. และผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้พัฒนาระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ด้วยตัวเอง (ทั้ง Prepaid และ Postpaid) โดยการกด *179* ตามด้วยเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก และเครื่องหมาย # แล้วโทรออก ระบบจะส่งข้อความตอบกลับว่าหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ของคนที่ลงทะเบียนด้วยเลขบัตรประจำตัวประชาชนกับค่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แล้วหรือไม่

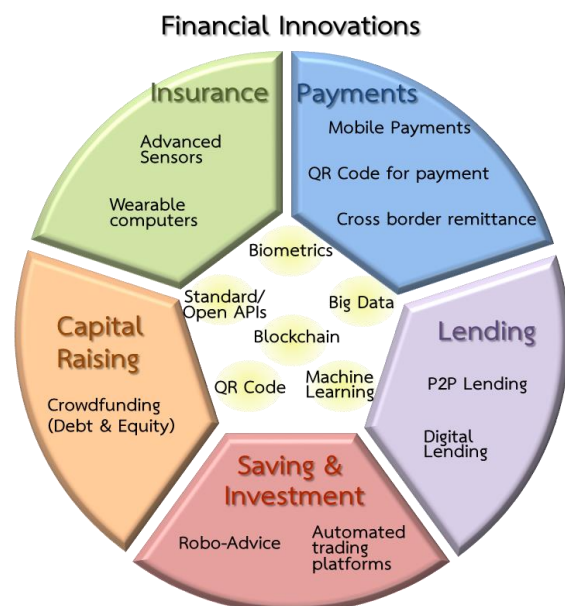
นอกจากนี้ ธปท. ร่วมกับ กสทช. ได้มีส่วนสนับสนุนให้สมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทยและสมาคมธนาคารไทยลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินของประเทศ โดยการสร้างกลไกการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานะเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถดูแลผู้ใช้บริการที่ลงทะเบียนพร้อมเพย์ด้วยเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้อย่างรัดกุมและมีความปลอดภัยในการทำธุรกรรมภายใต้ความสนใจและการให้ความยินยอมของผู้ใช้บริการ

1.3 พัฒนาการทางเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech)

เทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology: FinTech) คือ การนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินเป็นวงกว้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการให้บริการ อันจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้หลากหลายมากขึ้น เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยความสะดวกรวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำลง

ปัจจุบันผู้ใช้บริการทางการเงินส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมพื้นฐาน เช่น การถอนและโอนเงินผ่านเครื่อง ATM ซึ่งถือเป็น FinTech ในยุคต้น ๆ แต่จากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถทำธุรกรรมทางการเงินผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น เช่น

- 1) การนำเทคโนโลยี QR Code มาใช้ในการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและลดการใช้เงินสด
- 2) การใช้เทคโนโลยีการบันทึกข้อมูลแบบกระจายศูนย์ที่มีการเข้ารหัส (Encryption) และกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลที่เรียกว่า Blockchain หรือ Distributed Ledger Technology เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือในการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ เช่น การพิสูจน์ความถูกต้องของเอกสารและการโอนเงิน
- 3) การพิสูจน์หรือยืนยันตัวตนด้วย Biometrics หรือลักษณะทางชีวภาพที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เช่น ลายนิ้วมือ เสียง ม่านตา และใบหน้า ซึ่งมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

- 4) การใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data มาวิเคราะห์ควบคู่กับการใช้ Machine Learning หรือ Artificial Intelligence (AI) ที่เป็นกลไกทำให้เกิดการประมวลผลที่ฉลาดขึ้นและได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น โดยเรียนรู้จากสิ่งที่ทำหรือผลลัพธ์ที่ได้ก่อนหน้านี้ ส่งผลให้การเสนอบริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ตรงตามความต้องการและความเสี่ยงของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น
- 5) การใช้ Standard/Open Application Programming Interfaces (APIs) เป็นมาตรฐาน เชื่อมต่อด้านเทคนิคจากระบบหนึ่งไปสู่ระบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการให้บริการหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ

การสนับสนุน FinTech ของ ธปท.

ธปท. เห็นความสำคัญของการสนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรมทางการเงินมาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการเงิน รวมถึงการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภค พร้อมทั้งดูแลความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานและมาตรฐานกลางที่จำเป็น ส่งเสริมการใช้ข้อมูลร่วมกันและนำไปวิเคราะห์ สร้างความร่วมมือ ประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ในมิติของการพัฒนาและการกำกับดูแล FinTech ได้สนับสนุนให้ผู้ให้บริการปัจจุบันทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและผู้ให้บริการที่มีใช่สถาบันการเงินใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการให้บริการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการรายใหม่ (Niche players) และสนับสนุนให้ FinTech ของไทยมีการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค

ธปท. จึงเปิดโอกาสให้ทั้งสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการที่มีใช่สถาบันการเงิน สามารถทดสอบ นวัตกรรมทางการเงินที่นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ โดยเป็นการทดสอบในวงจำกัด ภายใต้กรอบที่เรียกว่า Regulatory Sandbox เพื่อจำกัดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นไม่เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนา ซึ่งเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 ธปท. ได้ออกแนวปฏิบัติ เรื่อง แนวทางการเข้าร่วม ทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน² (Regulatory Sandbox)

นอกจากนี้ ธปท. ได้จัดให้มี FinTech Clinic เพื่อให้คำปรึกษากับผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องการหารือ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ก่อนสมัครเข้าทดสอบใน Regulatory Sandbox หรือ ขออนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

² <https://www.bot.or.th/Thai/FIPCS/Documents/FPG/2559/ThaiPDF/25590251.pdf>

กรอบที่ 4: BOT's Regulatory Sandbox

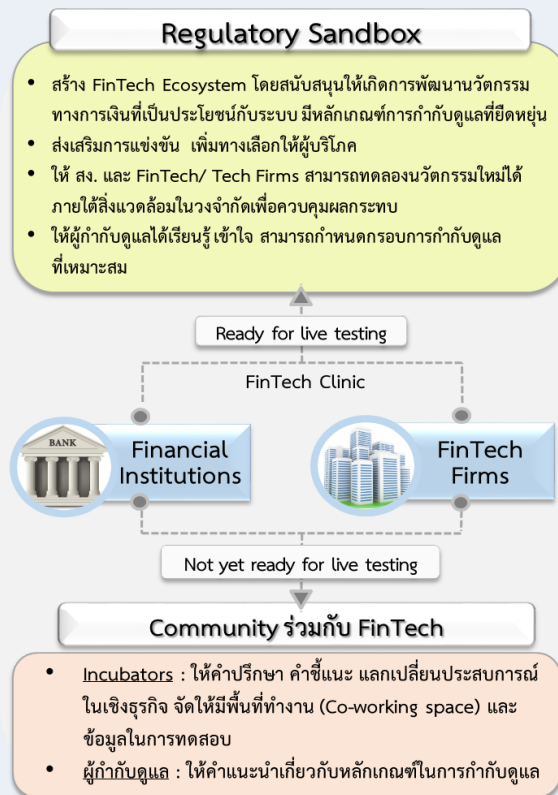
Regulatory Sandbox เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เกิดการทดสอบนวัตกรรมทางการเงิน ในขอบเขตจำกัด โดยมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น

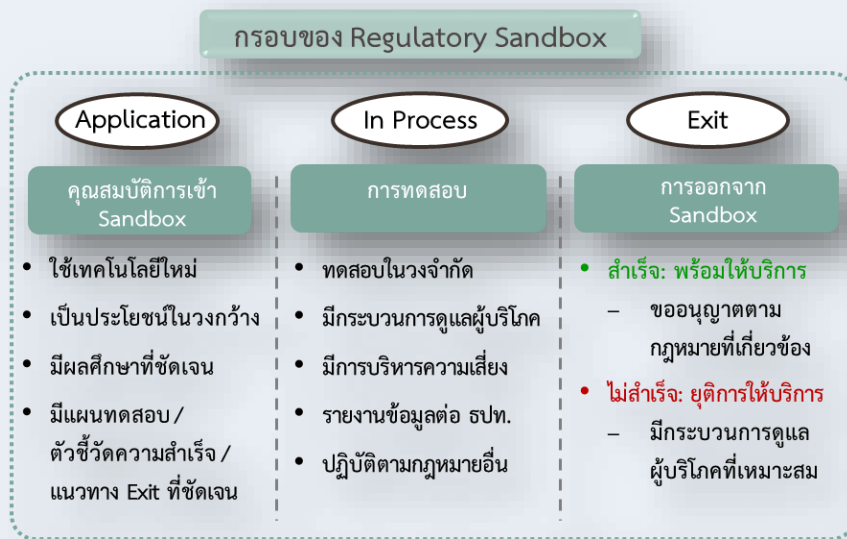
ธุรกรรมที่จะเข้าร่วมทดสอบต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. เช่น การกู้ยืมเงิน การชำระเงินและโอนเงิน รวมถึงธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และต้องเป็นนวัตกรรมที่ไม่เคยมีในประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค และระบบการเงิน

ระหว่างการทดสอบภายใต้ Regulatory Sandbox ผู้ร่วมทดสอบสามารถให้บริการกับลูกค้าจริงในวงจำกัด ดังนั้น ผู้ให้บริการต้องมีธรรมาภิบาล และมีการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการรักษา

ข้อมูลความลับ และการดูแลความปลอดภัยของระบบงาน โดย ธปท. จะติดตามความคืบหน้าและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทดสอบเกิดประสิทธิผล ผู้ทดสอบพร้อมที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของ ธปท. หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถให้บริการในวงกว้างต่อไป หลังออกจาก Regulatory Sandbox

สำหรับ FinTech Startups ธปท. พร้อมให้คำแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนสมัครเข้าร่วม Regulatory Sandbox และร่วมมือกับ FinTech Community ซึ่งปัจจุบันภาคเอกชนมีบทบาทในการสนับสนุน หรือบ่มเพาะ FinTech Startups ในหลายรูปแบบ เช่น Incubator หรือ Accelerator Program รวมทั้งการจัดตั้ง Community ต่าง ๆ

ธปท. เชื่อว่า Regulatory Sandbox จะเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการทางการเงิน และ ธปท. อันจะนำไปสู่นโยบาย การส่งเสริมนวัตกรรมทางการเงิน การกำกับดูแล และการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมต่อไป

1.4 การดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงด้านระบบการชำระเงินกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ธปท. ร่วมกับธนาคารกลางในกลุ่มประเทศอาเซียน ภายใต้การดำเนินงานของคณะทำงานด้านระบบการชำระเงิน (Working Committee on Payment and Settlement Systems: WC-PSS) กำหนดกรอบกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบการชำระเงินในภูมิภาคของช่วงปี 2016-2025 โดยดำเนินงานใน 3 เรื่องหลัก คือ (1) การสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ (Payment Systems Linkage and Interoperability) (2) การสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบเพื่อรองรับธุรกรรมตลาดทุนระหว่างประเทศ (Cross-border Capital Market Settlement) และ (3) การจัดทำแนวนโยบายและหลักเกณฑ์ (Policy Harmonization and Standardization) เพื่อส่งเสริมการโอนเงินรายย่อยระหว่างประเทศ ผ่านช่องทางหรือผู้เล่นรายใหม่ ๆ และมีค่าใช้จ่ายในการโอนเงินต่ำ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสำหรับการโอนเงินระหว่างประเทศ การกำกับดูแลระบบการชำระเงิน และการเตรียมระบบการชำระเงินที่สำคัญให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากล PFMI

ที่ผ่านมา ธปท. ได้ดำเนินการผ่านคณะทำงาน WC-PSS เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบหรือบริการชำระเงินระหว่างประเทศผ่านผู้ให้บริการทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช้สถาบันการเงินผลักดันให้มีกฎระเบียบที่รองรับและเอื้อต่อการชำระเงินข้ามพรมแดน รวมถึงกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมความสอดคล้องของกรอบนโยบายและการกำกับดูแลด้านระบบการชำระเงินของประเทศสมาชิก เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีช่องทางในการทำธุรกรรมการชำระเงินที่มีความมั่นคงปลอดภัย เข้าถึงง่าย และมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ธปท. ได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการด้านระบบการชำระเงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประชาธิปไตยประชาชนลาว และธนาคารกลางกัมพูชาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกฎระเบียบด้านการชำระเงิน ซึ่งการสนับสนุนทางวิชาการดังกล่าวจะช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการชำระเงินของทั้งสองประเทศให้มีทิศทางสอดคล้องกับมาตรฐานสากล สามารถสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างไทยกับประเทศดังกล่าวในอนาคต

กรอบที่ 5: หลักการทั่วไปสำหรับการให้บริการโอนเงินระหว่างประเทศ (General Principles for International Remittance Services)

การโอนเงินระหว่างประเทศ (remittance) โดยเฉพาะการโอนเงินกลับประเทศของกลุ่มแรงงาน มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 การโอนเงินไปยังประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกมีมูลค่ากว่า 439 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ นับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสำหรับครัวเรือนในการดำรงชีวิต รวมทั้งมีบทบาทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยประเทศขนาดเล็กบางประเทศมีสัดส่วนการรับโอนเงินถึง 1 ใน 3 ของ GDP ของประเทศ สำหรับในอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 9.8) เวียดนาม (ร้อยละ 6.7) เมียนมา (ร้อยละ 5.0) และกัมพูชา (ร้อยละ 3.0) เป็นประเทศรับเงินปลายทางที่มีสัดส่วนมูลค่าเงินโอนกลับของแรงงานต่อ GDP ในปี 2558 สูงสุดตามลำดับ

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาถึงช่องทางการโอนเงินของแรงงานในอาเซียนพบว่า แรงงานส่วนใหญ่ โดยเฉพาะจากกลุ่ม CLM ยังนิยมโอนเงินผ่านช่องทางนอกระบบ เช่น ตัวแทนที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือ การฝากเงินสดกลับไปกับญาติ ทำให้แรงงานมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียเงินจากการทำธุรกรรมดังกล่าว

จากความสำคัญของมูลค่าเงินโอนระหว่างประเทศที่มีผลต่อเศรษฐกิจ และความเสี่ยงจากช่องทางการโอนเงินนอกระบบดังกล่าว ธปท. และ ธนาคารกลางในกลุ่มประเทศอาเซียนภายใต้คณะทำงาน WC-PSS เห็นร่วมกันว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีแนวนโยบายร่วมกันในการส่งเสริมการโอนเงินระหว่างประเทศผ่านผู้ให้บริการทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช้สถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย เข้าถึงง่าย และมีค่าใช้จ่ายต่ำลง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการโอนเงินในระบบมากขึ้น ทั้งนี้ แนวนโยบายดังกล่าวจะอ้างอิง General Principles for International Remittance Services (ปี 2007) ของ World Bank เป็นกรอบหลักการในการดำเนินงาน

สำหรับหลักการดำเนินงานตาม General Principles for International Remittance Services จะครอบคลุม 5 เรื่อง ดังนี้

- 1) การเปิดเผยข้อมูลและการคุ้มครองผู้บริโภค (Transparency and Consumer Protection)** ผู้ให้บริการควรให้รายละเอียดที่ชัดเจนและครบถ้วนเกี่ยวกับบริการ เช่น ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการโอนเงิน อัตราแลกเปลี่ยน เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเปรียบเทียบข้อมูลของผู้ให้บริการแต่ละรายก่อนเลือกใช้บริการได้ นอกจากนี้ ควรมีการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสม
- 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบการชำระเงิน (Payment Systems Infrastructure)** โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบการชำระเงินในประเทศควรมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถรองรับบริการโอนเงินระหว่างประเทศได้

3) กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ (Legal and Regulatory Environment) กรอบกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลบริการโอนเงินระหว่างประเทศควรมีความเหมาะสม เป็นธรรม สมเหตุสมผล ไม่มีการแบ่งแยก และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน กำกับดูแลของแต่ละประเทศ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการขยายบริการโอนเงินระหว่างประเทศ

4) โครงสร้างตลาดและการแข่งขัน (Market Structure and Competition) ตลาดสำหรับบริการโอนเงินระหว่างประเทศควรมีการแข่งขัน ไม่ผูกขาด และผู้ให้บริการทุกรายควรเข้าถึงระบบการชำระเงินในประเทศได้อย่างไม่มีเงื่อนไขกีดกัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของผู้เล่นในตลาด

5) ธรรมาภิบาลและการจัดการความเสี่ยง (Governance and Risk Management) ผู้ให้บริการควรมีธรรมาภิบาลและมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่าบริการโอนเงินระหว่างประเทศมีความมั่นคงปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ธปท. ในฐานะหัวหน้าคณะทำงานย่อยด้าน Policy Harmonization and Standardization ซึ่งรับผิดชอบการจัดทำแนวนโยบายดังกล่าว จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน และทิศทางในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับบริการโอนเงินระหว่างประเทศในประเทศสมาชิกเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำกรอบนโยบาย ที่ช่วยส่งเสริมการโอนเงินระหว่างประเทศผ่านช่องทางที่ถูกกฎหมายต่อไป

2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมาย

2.1 การออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ พ.ศ. 2559 (พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs)

ธปท. ได้ผลักดันการออก พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs เพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสถาบันการเงิน (Bank) และมีใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) โดย พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs ได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2559 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2559

นอกจากนี้ ธปท. ได้จัดทำประกาศหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการภายใต้ พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs ทั้งในส่วนของการประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ครอ.) และประกาศ ธปท. โดยครอบคลุมถึงการเริ่มประกอบธุรกิจ การปฏิบัติเมื่อดำเนินธุรกิจ และหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับธุรกิจแต่ละประเภท การรักษาความมั่นคงปลอดภัยในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การกำกับดูแลและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยประกาศดังกล่าวได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2559

2.2 การปรับปรุงกฎหมายและประกาศหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ใช้บริการ รวมทั้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการชำระเงินและมีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติแก่ผู้ให้บริการ ทั้งในส่วนของการประกาศหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.ฎ. ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 และประกาศหลักเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ภายใต้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. การปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อยกระดับการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับสภาพธุรกิจในปัจจุบัน ได้แก่ กำหนดฐานความมั่นคงของผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตให้มีสถานภาพทางการเงินที่มั่นคงสามารถดำเนินธุรกิจและให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือ

ผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ขยายขอบเขตธุรกิจการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้ออกเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศได้ กำหนดให้แยกบันทึกบัญชีเงินที่ได้รับจากการชำระของผู้ใช้บริการออกจากเงินทุนหมุนเวียนอื่น รวมทั้งปรับหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามประกาศหลักเกณฑ์ เพื่อลดภาระผู้ให้บริการ โดยการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในเรื่องการเปิด ย้าย หรือ ปิดสำนักงานสาขา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ

2. การกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ให้บริการดำรงฐานะทางการเงินและสภาพคล่อง เพื่อให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้บริการ และให้ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สอยทางการเงิน ต้องดำรงอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ณ สิ้นไตรมาส ไม่ต่ำกว่าอัตราที่กำหนด

3. เพิ่มหลักเกณฑ์การกำกับดูแลตัวแทนของผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การแต่งตั้งตัวแทนของผู้ให้บริการมีความน่าเชื่อถือ โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการยังคงมีความรับผิดชอบเสมือนหนึ่งเป็นผู้ให้บริการเอง รวมทั้งให้มีแผนนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งตัวแทนที่มีความน่าเชื่อถือ

2.3 พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

รพท. ร่วมกับกระทรวงการคลังผลักดันพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน เพื่อเป็นการยกระดับการกำกับดูแลระบบและบริการการชำระเงินให้มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัยน่าเชื่อถือ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักการของพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2558 และมีมติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2547 เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ปัจจุบันพระราชบัญญัติระบบการชำระเงินได้เผยแพร่ลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2560 และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 16 เมษายน 2561

กรอบที่ 6: โครงสร้างของ พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

โครงสร้างของ พ.ร.บ. ระบบการชำระเงินประกอบด้วย 6 หมวด โดยสรุปสาระสำคัญของแต่ละหมวดได้ดังนี้

หมวด 1 ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ (เช่น ระบบการชำระเงินของ สปท.) (ม.5 - ม.11)	หมวดที่ 2 ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ (Designated Payment Systems) (ม.12 - ม.15)	หมวดที่ 3 บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ (Designated Payment Services) (ม.16 - ม.23)
BAHTNET, ICAS สปท. ดูแล	ขออนุญาต - สมว. คลัง ประกาศกำหนด - สมว. คลัง อนุญาต	ขอขึ้นทะเบียน - สมว. คลัง ประกาศกำหนด - ขึ้นทะเบียนกับ สปท.
	ขออนุญาต - สมว. คลัง ประกาศกำหนด - สมว. คลัง อนุญาต	ขอขึ้นทะเบียน - สมว. คลัง ประกาศกำหนด - ขึ้นทะเบียนกับ สปท.
หมวด 4 การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานหรือการดำเนินงาน (ม.24 - ม.35)		
หมวด 5 การอุทธรณ์ (ม.36)		
หมวดที่ 6 บทกำหนดโทษ (ม.37) - โทษทางปกครอง (ม.37 - ม.43) - โทษทางอาญา (ม.44 - ม.56)		
บทเฉพาะกาล (ม.57) - ผู้ประกอบธุรกิจตามที่สมว. คลังประกาศกำหนดอยู่แล้ว ให้สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ 120 วัน นับแต่ สมว. คลังประกาศกำหนด		

หมวดที่ 1 คือ ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ เป็นการกำหนดลักษณะของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ โดยกำหนดให้ระบบที่ สปท. ดำเนินการเป็นระบบที่มีความสำคัญ และให้อำนาจ รมว. คลัง ประกาศระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้ ได้กำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการคุ้มครอง finality ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดเรื่องหลักประกันในการชำระดุล เพื่อป้องกันความเสี่ยงและผลกระทบเป็นลูกโซ่ในระบบการชำระเงิน

หมวดที่ 2 ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ (Designated Payment Systems) เป็นการกำหนดลักษณะของระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ โดยให้อำนาจ รมว. คลัง ประกาศกำหนดระบบการชำระเงินที่มีลักษณะตามที่กำหนดเป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับในรายละเอียดได้ (เช่น ประกาศชื่อประเภทของระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ ชื่อผู้ให้บริการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ) ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับต้องขออนุญาต รมว. คลัง ก่อนเริ่มประกอบธุรกิจ

หมวดที่ 3 บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ (Designated Payment Services) เป็นการกำหนดประเภทบริการการชำระเงินที่ต้องขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียน โดยให้อำนาจ รมว. คลัง ประกาศกำหนดบริการการชำระเงินที่ต้องขออนุญาตจาก รมว. คลัง และบริการการชำระเงินที่ต้องขึ้นทะเบียนกับ สปท. โดยจะกำหนดประเภทหรือลักษณะของการประกอบธุรกิจด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้า ในกรณีที่ผู้ให้บริการล้มละลายโดยให้ถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ โดยไม่ให้ถูกนำเข้ากองเฉลี่ยทรัพย์สินเจ้าหนี้

หมวดที่ 4 การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน สำหรับระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ โดยให้อำนาจ ธปท. ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการให้บริการ เช่น การดูแลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน มาตรฐานในการประกอบธุรกิจ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการความเสี่ยง

หมวดที่ 5 การอุทธรณ์ ในกรณีที่ผู้รับคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ได้

หมวดที่ 6 บทกำหนดโทษ ซึ่งประกอบด้วยโทษทางปกครอง ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กำหนด และโทษทางอาญาในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนก่อนเริ่มประกอบธุรกิจ ไม่แจ้ง ธปท. เมื่อมีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือไม่ให้ข้อมูลตามที่ ธปท. สั่งการ เป็นต้น

3 การกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Payment Systems Oversight)

3.1 การกำกับดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงิน (Payment Systems Stability)

ธปท. มีหน้าที่ในการดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงินของประเทศให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย มีการคุ้มครองผู้บริโภค มีการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการดำเนินการที่เหมาะสมและสอดคล้องตามมาตรฐานสากล Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) ของ Bank for International Settlements (BIS)

ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญที่ ธปท. กำกับดูแล จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

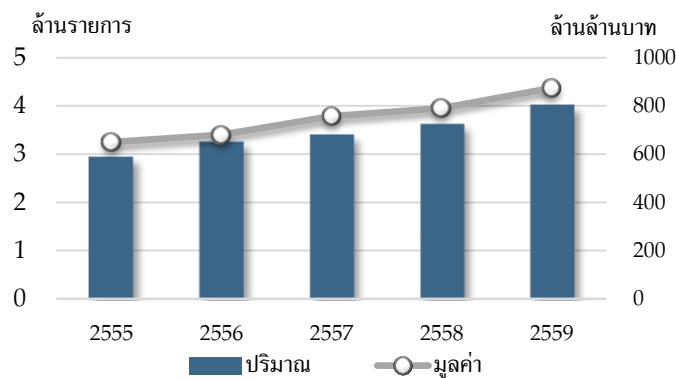
1) ระบบการชำระเงินที่สำคัญต่อความมั่นคงของระบบการเงินของประเทศ (Systemically Important Payment System: SIPS) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานรองรับการโอนเงินหรือการชำระเงินมูลค่าสูงระหว่างสถาบัน คือ ระบบบาทเน็ต (Bank of Thailand Automated High-value Transfer Network: BAHTNET) ที่ดำเนินการโดย ธปท.

2) ระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญ (Prominently Important Retail Payment Systems: PIRPS) ได้แก่ ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็ค (Imaged Cheque Clearing and Archive System: ICAS) ซึ่งดำเนินการโดย ธปท. และระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคาร (Interbank Transaction Management and Exchange: ITMX) ซึ่งดำเนินการโดย บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (NITMX) เช่น ระบบเอทีเอ็มพูล และระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคารครั้งละหลายรายการ (bulk payment)

3.1.1 ระบบบาทเน็ต (Bank of Thailand Automated High-Value Transfer Network: BAHTNET)

ระบบบาทเน็ตเป็นระบบการโอนเงินมูลค่าสูงที่มีความสำคัญ รองรับการทำธุรกรรมการโอนเงินระหว่างสถาบันที่มีบัญชีเงินฝากกับ ธปท. เช่น การโอนเงินระหว่างสถาบัน การโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม การโอนเงินเพื่อชำระราคาหลักทรัพย์ และการชำระดุลสุทธิพร้อมกันหลายฝ่าย โดย ธปท. มีการกำกับดูแลให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากล PFMI เพื่อให้ระบบบาทเน็ตมีการดำเนินการและบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมและสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน

ภาพที่ 1: ปริมาณและมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ต

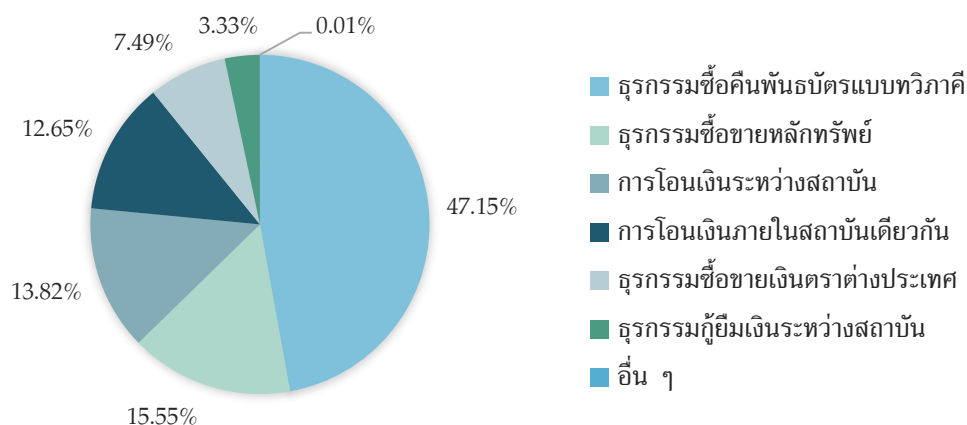

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปริมาณและมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตยังมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2559 การโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตมีปริมาณธุรกรรมรวมประมาณ 4 ล้านรายการ มูลค่ารวม 874 ล้านล้านบาท คิดเป็น 60.86 เท่าของ GDP ปริมาณและมูลค่าธุรกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 10.76 และ 10.52 โดยมีจำนวนรายการเฉลี่ยอยู่ที่ 16,446 รายการ/วัน และมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58 ล้านล้านบาท/วัน

หากพิจารณาการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตแยกตามประเภทธุรกิจ พบว่าธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรแบบทวิภาคี (Bilateral repurchase operations: Bilateral RP) คิดเป็นสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 47.15 มีมูลค่า 407.34 ล้านล้านบาท รองลงมาได้แก่ การซื้อขายหลักทรัพย์ (ร้อยละ 15.55) ธุรกรรมการเงินระหว่างสถาบัน (ร้อยละ 13.82) การโอนเงินภายในสถาบันเดียวกัน (ร้อยละ 12.65) และการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ (ร้อยละ 7.49) และธุรกรรมกู้ยืมเงินระหว่างสถาบัน (ร้อยละ 3.33)

ภาพที่ 2: สัดส่วนมูลค่าการโอนเงินผ่านระบบบาทเน็ตแยกตามประเภทธุรกรรมที่สำคัญ

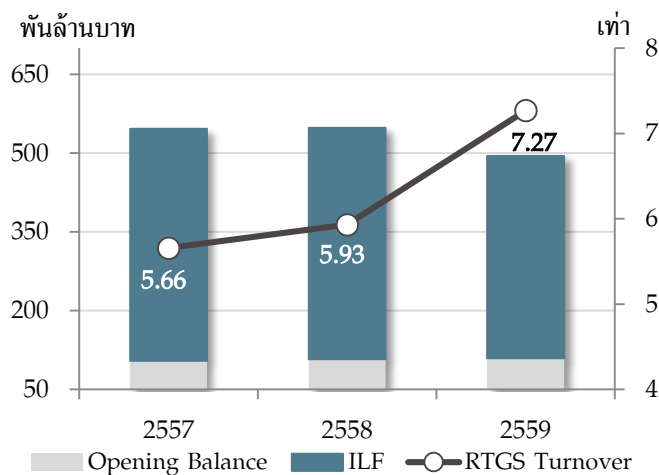
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญของระบบบาทเนต

1) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและความเสี่ยงในการชำระดุล

วัตถุประสงค์สำคัญ คือ สมาชิกของระบบบาทเนตมีสภาพคล่องเพียงพอสำหรับทำรายการโอนเงินผ่านระบบบาทเนตและไม่ประสบปัญหาความเสี่ยงในการชำระดุล (Settlement risk) โดยในปี 2559 สมาชิกมีสภาพคล่องระหว่างวันซึ่งประกอบด้วยเงินฝากของสมาชิกผู้ใช้บริการในบัญชีที่ ธปท. (Opening balance) และเงินสภาพคล่องระหว่างวันที่สมาชิกได้รับจาก ธปท. โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (Intraday Liquidity Facilities: ILF) เฉลี่ยเท่ากับ 385.54 พันล้านบาทต่อวัน ซึ่งเพียงพอ

ภาพที่ 3: สภาพคล่องระหว่างวันโดยเฉลี่ยของระบบบาทเนต

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับทำรายการโอนเงินผ่านระบบบาทเนตและไม่ประสบปัญหาความเสี่ยงในการชำระดุล และการโอนเงินสามารถดำเนินการได้ทันที ไม่ติดขัด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการหมุนเวียนของสภาพคล่อง (turnover) ในระบบ ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนมูลค่าการโอนเงินเฉลี่ยรายวันต่อสภาพคล่องของสมาชิกในแต่ละวัน พบว่าการหมุนเวียนสภาพคล่องเพื่อใช้ในการโอนเงินดีขึ้นจากปี 2558 โดยเพิ่มจาก 5.93 เท่าเป็น 7.27 เท่า

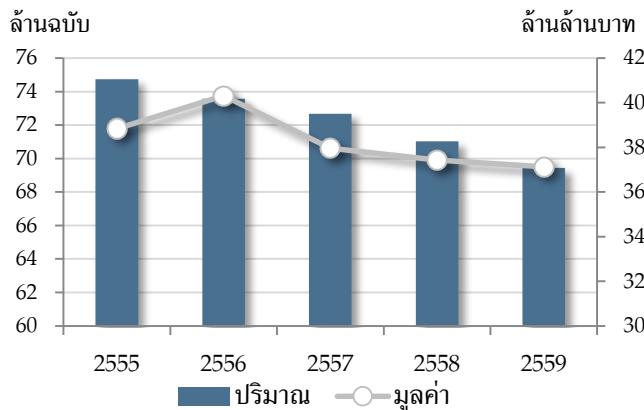
2) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational risk)

ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการเป็นความเสี่ยงที่สำคัญของระบบบาทเนต และการบริหารจัดการความต่อเนื่องของระบบเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้ระบบการชำระเงินดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น โดย ธปท. มีการกำกับดูแลให้ระบบสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน นอกจากนี้ ธปท. ในฐานะผู้ให้บริการระบบบาทเนตได้กำหนดตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการ (Target System Availability) ในปี 2559 ที่ร้อยละ 99.80 และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการ (System Availability) ของระบบบาทเนตอยู่ที่ร้อยละ 100 ณ สิ้นปี 2559 ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งได้มีการติดตามตัวชี้วัดความต่อเนื่องของการให้บริการและรายงานต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อ กรช. เป็นประจำทุก 6 เดือน

3.1.2 ระบบการหักบัญชีด้วยภาพเช็ค (Imaged Cheque Clearing and Archive System: ICAS)

ICAS เป็นระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญที่รองรับการเรียกเก็บเช็คด้วยภาพเช็คระหว่างธนาคาร ซึ่ง ธปท. ได้นำมาตรฐานสากล PFMI ที่เกี่ยวข้อง³ มาประยุกต์ใช้ในการกำกับดูแล ในปี 2559 เช็คเรียกเก็บระหว่างธนาคารทั่วประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 69.44 ล้านฉบับ คิดเป็นมูลค่า 37.13

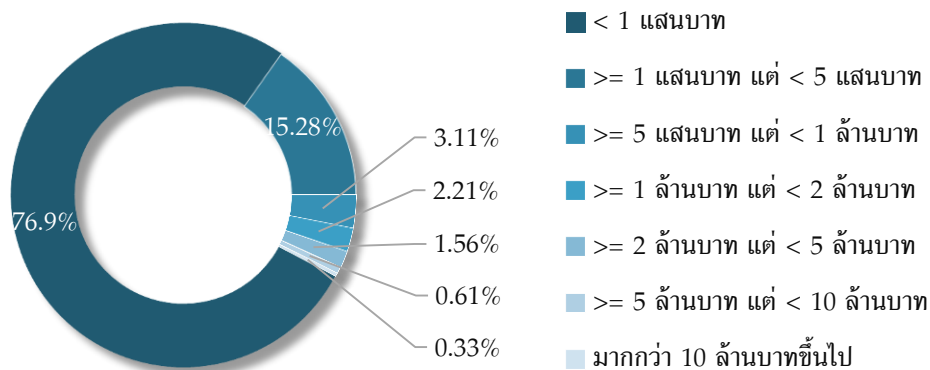
ภาพที่ 4: ปริมาณและมูลค่าเช็คเรียกเก็บระหว่างธนาคารทั่วประเทศ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายการเรียกเก็บเช็คส่วนใหญ่มีมูลค่าน้อยกว่า 1 แสนบาท จำนวน 53.22 ล้านฉบับ โดยคิดเป็นร้อยละ 76.9 ของรายการเช็คเรียกเก็บทั้งหมด รองลงมาเป็นเช็คมูลค่า 1-5 แสนบาท คิดเป็นร้อยละ 15.28 โดยมีปริมาณลดลงร้อยละ 1.89 เมื่อเทียบกับปี 2558

ภาพที่ 5: สัดส่วนปริมาณการเรียกเก็บเช็คแยกตามมูลค่า ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

³ กรช. กำหนดแนวทางการกำกับดูแลระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญ (PIRPS) โดยอ้างอิง PFMI บางข้อ ได้แก่ หลักการด้านความเสี่ยงด้านกฎหมาย การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การจัดให้มีนโยบายและกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง การใช้บัญชีธนาคารกลางในการชำระดุล หลักเกณฑ์รองรับกรณีสมาชิกในระบบถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย การจัดการความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับสมาชิก มาตรฐานในการรับส่งข้อมูล รวมทั้งการเปิดเผยกฎระเบียบและข้อมูลที่สำคัญ ทั้งนี้ ไม่รวมเรื่องความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านการลงทุน ความเสี่ยงในการส่งมอบเงิน 2 สกุล และการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสมาชิกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกโดยตรงของระบบ (Tired Participation) เนื่องจากระบบ PIRPS รองรับการทำธุรกรรมโอนเงินรายย่อย มูลค่าการโอนต่อรายการไม่สูง และการชำระดุลระหว่างสมาชิกในระบบจะถูกส่งเข้าดำเนินการในระบบการโอนเงินมูลค่าสูง (ระบบ SIPS)

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญของระบบ ICAS

ธปท. มีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านปฏิบัติการและการบริหารจัดการความต่อเนื่องของระบบ ICAS มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการที่ร้อยละ 99.80 จากการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี 2559 ตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการของระบบ ICAS เท่ากับร้อยละ 99.99 ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย ธปท. ติดตามตัวชี้วัดความต่อเนื่องของบริการของระบบ ICAS และรายงานต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อ กรช. เป็นประจำทุก 6 เดือน

3.1.3 ระบบไอทีเอ็มเอ็กซ์ (Interbank Transaction Management and Exchange: ITMX)

ธปท. กำกับดูแลระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคารของ NITMX ซึ่งจัดเป็นระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญ (Prominently Important Retail Payment Systems: PIRPS) โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 รวมทั้งได้นำมาตรฐานสากล PFMI ที่เกี่ยวข้อง มาประยุกต์ใช้ในการกำกับดูแลระบบของ NITMX และได้ให้คำแนะนำในการยกระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เข้มงวดยิ่งขึ้น

3.2 การเตรียมการเพื่อเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP)

ในปี 2559 ธปท. ได้เตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP) โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ในปี 2561 ซึ่งระบบการชำระเงินเป็น Module หนึ่งที่จะเข้ารับการประเมินตามมาตรฐานสากล Principle for Financial Market Infrastructures (PFMI) ด้วย

ในการดำเนินการดังกล่าว ธปท. ได้ประเมินตนเองสำหรับระบบบาทเน็ต (Self-assessment) เพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบบาทเน็ตให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล PFMI ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการความเสี่ยงของระบบบาทเน็ต (Principles for FMI) และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของ ธปท. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลระบบบาทเน็ต (Responsibilities of Authority) โดยดำเนินการเพื่อยกระดับและให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากลในบางเรื่อง เช่น ผลักดันให้มีกฎหมายรองรับ payment finality และการจัดให้มีพิธีปฏิบัติและกระบวนการจัดการเมื่อสมาชิกในระบบเกิดปัญหา ไม่สามารถชำระคืนได้หรือล้มละลาย (default management) รวมทั้งการจัดทำกรอบนโยบายการจัดการความเสี่ยงของระบบบาทเน็ต (risk management framework) ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี 2560

กรอบที่ 7: รู้จัก FSAP และประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

โครงการ FSAP เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และธนาคารโลก (World Bank) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินภาคการเงินของประเทศใน 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเสถียรภาพของภาคการเงิน เพื่อประเมินปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่อาจสะสมเป็นความเปราะบางต่อเสถียรภาพระบบการเงินของประเทศรวมถึงประเมินกรอบการกำกับดูแลภาคการเงินและกรอบกลไกคุ้มครองทางด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และ (2) ด้านพัฒนาการของภาคการเงิน เพื่อประเมินความสามารถของภาคการเงินในการสนับสนุนการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจ เช่น โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พัฒนาการของตลาดทุนและการเข้าถึงบริการทางการเงิน

การเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP จะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นต่อเสถียรภาพของระบบการเงินของประเทศ อีกทั้งยังเป็นการผลักดันให้หน่วยงานที่กำกับดูแลภาคการเงินยกระดับการกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยเคยเข้ารับการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP ในปี 2550 โดยได้ประเมินตามกรอบการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากลใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) มาตรฐานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน (2) มาตรฐานการกำกับดูแลตลาดทุน (3) มาตรฐานด้านระบบการชำระเงินที่สำคัญ (4) มาตรฐานความโปร่งใสในการดำเนินนโยบายการเงิน และ (5) มาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมมีเสถียรภาพค่อนข้างดี โดยมีข้อสังเกตในบางประเด็น ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการแก้ไขเป็นที่น่าพอใจแล้ว

อย่างไรก็ตาม กรอบการประเมินภาคการเงินตามโครงการ FSAP ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 2552 หลังจากวิกฤติการเงินของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้สามารถสะท้อนความเปราะบางและความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินได้ดีขึ้น รวมถึงมาตรฐานสากลที่ใช้ในการประเมินได้มีการปรับปรุง เพื่อยกระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงและการกำกับดูแลในหลายด้าน สำหรับมาตรฐานการประเมินระบบการชำระเงินนั้น CPSS⁴ และ IOSCO⁵ ได้จัดทำมาตรฐานสากล Principle for Financial Market Infrastructures (PFMI) เพื่อใช้ในการประเมินโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน หรือ Financial Market Infrastructures (FMIs) ซึ่งสำหรับประเทศไทย ได้แก่ ระบบบาทเน็ต และระบบการชำระราคาและสิ่งมอบหลักทรัพย์

⁴ The Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) คือ คณะกรรมการที่กำหนดมาตรฐานสากลสำหรับการกำกับดูแลประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบการชำระเงินภายใต้ BIS

⁵ The Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions (IOSCO) คือ คณะกรรมการที่กำหนดมาตรฐานสากลสำหรับการกำกับดูแลประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบการชำระเงินและระบบที่เกี่ยวข้องด้านหลักทรัพย์ภายใต้ BIS

3.3 ความร่วมมือในการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Cooperative Oversight)

เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกันให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล PFMI และป้องกันความเสี่ยงในลักษณะลูกโซ่ (Systemic risk) ของทั้งระบบได้อย่างเหมาะสม ธปท. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลระบบบาทเนต และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลระบบสำนักหักบัญชีกลาง สำหรับธุรกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์ ระบบชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ และระบบศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ได้เห็นชอบร่วมกันให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน รวมถึงได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล PFMI ตามหลักการด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของธนาคารกลางหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล (Responsibility E: Cooperation with other authorities) ที่กำหนดให้มีการประสานงานและร่วมมือกัน (Cooperative Oversight) อย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน และมีการกำหนดขอบเขตของความร่วมมือในการกำกับดูแลให้ครอบคลุมถึงเรื่องการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน การดูแลความเสี่ยงที่สำคัญ และการจัดการกรณีที่เกิดปัญหาหรือขัดข้องและมีผลกระทบต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เชื่อมโยงกัน เพื่อให้การกำกับดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินโดยรวมของประเทศมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ

3.4 การกำกับและตรวจสอบผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ธปท. กำกับดูแลและตรวจสอบผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม มีความน่าเชื่อถือและมีความปลอดภัยในการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดย ธปท. เป็นผู้กำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 และผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ พ.ศ. 2559

3.4.1 การกำกับดูแลตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)

ธปท. กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งได้รับอนุญาตตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ปว. 58) ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2547

ในปี 2559 มีผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ e-Money จำนวน 3 ราย เป็นการประกอบธุรกิจบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันบน Smart phone เพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการ ณ ร้านค้าที่ร่วมให้บริการ และผ่านช่องทางออนไลน์ โดย ณ สิ้นปี 2559 มีจำนวนผู้ให้บริการ e-Money ภายใต้ ปว. 58 ทั้งสิ้น 14 ราย

3.4.2 การกำกับดูแลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 (พ.ร.ฎ. e-Payment) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ พ.ศ. 2559 (พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs)

ธปท. กำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ฎ. e-Payment และ พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 โดยมีระดับการควบคุมดูแล 3 ระดับ คือ บัญชี ก เป็นธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบ บัญชี ข เป็นธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียน และบัญชี ค เป็นธุรกิจบริการที่ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนให้บริการ ในปี 2559 ธปท. ได้ดำเนินการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม พ.ร.ฎ. e-Payment และ พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs สรุปได้ดังนี้

1) พิจารณารับขึ้นทะเบียนผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ข และพิจารณาการขอรับใบอนุญาตของผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ค เสนอคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) เพื่อพิจารณาออกใบอนุญาต โดยในปี 2559 มีผู้ขอขึ้นทะเบียน 2 ราย และขอใบอนุญาตตาม พ.ร.ฎ. e-Payment 15 ราย และ พ.ร.ฎ. e-Payment SFIs 6 ราย รวม 21 ราย ในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการรับชำระค่าสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ต (Payment Gateway) บริการรับชำระเงินแทน และบริการ e-Money นอกจากนี้ มีผู้ให้บริการที่คืนใบขึ้นทะเบียนตามบัญชี ข จำนวน 1 ราย และคืนใบอนุญาตตามบัญชี ค จำนวน 5 ราย

ณ สิ้นปี 2559 มีผู้ให้บริการที่แจ้งให้ทราบตามบัญชี ก จำนวน 1 ราย ผู้ให้บริการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามบัญชี ข จำนวน 10 ราย และผู้ให้บริการที่ได้รับใบอนุญาตตามบัญชี ค จำนวน 103 ราย⁶

⁶ คุรยชื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้จากเว็บไซต์ ธปท. (<http://www.bot.or.th/ระบบการชำระเงิน/การกำกับดูแล e-Payment/รายชื่อผู้ประกอบการ>)

(ธนาคารพาณิชย์ 30 ราย สถาบันการเงินเฉพาะกิจ 6 ราย และผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน 67 ราย) รวมใบอนุญาตทั้งสิ้น 170 ฉบับ

ภาพที่ 6: ภาพรวมธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

บัญชี ก				บัญชี v				บัญชี ค			
Bank SFIs Non-bank 1 ราย				Bank SFIs Non-bank 10 ราย				Bank 30 ราย SFIs 6 ราย Non-bank 67 ราย			
	Bank	SFIs	Non-bank		Bank	SFIs	Non-bank		Bank	SFIs	Non-bank
ก e-Money	-	-	1	ว(1) เครือข่าย บัตรเครดิต	-	-	-	ค(1) Clearing	-	-	4
รวมใบรับแจ้ง (ฉบับ)	-	-	1	ว(2) เครือข่าย EDC	-	-	-	ค(2) Settlement	3	-	-
รวมจำนวน (ราย)	-	-	1	ว(3) Switching	-	-	3	ค(3) e-Payment	30	6	53
				ว(4) e-Money	-	-	7	ค(4) Switching	-	-	4
				รวมใบหักเบียด (ฉบับ)	-	-	10	ค(5) Bill payment	21	4	23
				รวมจำนวน (ราย)	-	-	10	ค(6) e-Money	8	-	14
								รวมใบหักเบียด (ฉบับ)	62	10	98
								รวมจำนวน (ราย)	30	6	67

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

2) กำกับดูแลและตรวจสอบผู้ให้บริการให้ปฏิบัติตาม พ.ร.ฎ. e-Payment และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การติดตามเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ประกอบการ ติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยในปี 2559 มีผู้ประกอบการบางรายปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดบางประการ แต่ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับการให้บริการ ซึ่ง ธปท. ได้รายงานผลการควบคุมดูแลและการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ให้บริการดังกล่าวต่อ คธอ. และแจ้งผู้ให้บริการรับทราบ รวมถึงกำชับให้ดำเนินการหรือติดตามการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว

3) ตรวจสอบผู้ให้บริการ e-Payment ณ สำนักงานของผู้ให้บริการ (On-site examination) โดยในปี 2559 ธปท. ได้เข้าตรวจสอบและสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ e-Payment ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งเป็นผู้ให้บริการในกลุ่มบัญชี ข และ บัญชี ค โดยมีปัจจัยหลักที่ใช้ในการพิจารณาจากประเภทธุรกิจบริการที่มีผู้ใช้บริการแพร่หลาย มีผลกระทบกับผู้ใช้บริการในวงกว้าง ฐานะความมั่นคงของผู้ให้บริการ รวมถึงข้อร้องเรียนที่ได้รับจากผู้ใช้บริการ ซึ่ง ธปท. ได้ตรวจสอบและประเมินการดำเนินการของผู้ให้บริการทั้งในด้านฐานะการเงิน การกำกับดูแลกิจการ กระบวนการให้บริการ e-Payment และการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งในด้านการดำเนินธุรกิจและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเมื่อ ธปท. ตรวจพบประเด็นข้อสังเกตจะมีคำสั่งการแจ้งผู้ให้บริการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งติดตามให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำสั่งการของ ธปท. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบการชำระเงินและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

II. แนวโน้มการใช้บริการ

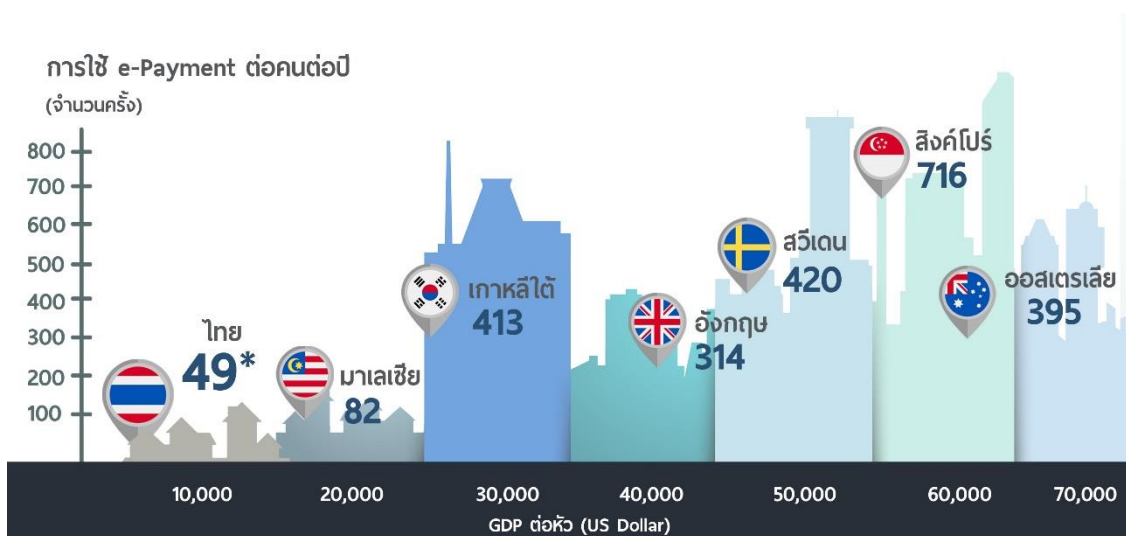
ด้านการชำระเงิน

(Payment Systems Trends)

1 ภาพรวมการใช้บริการการชำระเงินในปี 2559

ปี 2559 การใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีปริมาณธุรกรรม e-Payment ทั้งสิ้น 3,215.3 ล้านรายการ คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 23.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริการธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet banking/Mobile banking) มีการเติบโตอย่างเห็นได้ชัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงมูลค่า โดยอัตราการเติบโตเชิงปริมาณและเชิงมูลค่าอยู่ที่ร้อยละ 83.4 และ 32.7 ตามลำดับ สะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการชำระเงินสมัยใหม่ ในขณะที่การใช้เช็คโดยรวมเริ่มมีการหดตัวลงเล็กน้อยจากปีก่อน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงมูลค่า ประมาณร้อยละ 1-2 และมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกในอนาคต

ภาพที่ 7: การใช้ e-Payment ของไทยเทียบกับต่างประเทศ

* ธุรกรรม e-Payment ในต่างประเทศเป็นข้อมูลปี 2558 ส่วนประเทศไทยเป็นข้อมูลปี 2559

ที่มา: BIS (2016) Statistics on payment, clearing and settlement systems in the CPMI countries, Bank of Negara Malaysia และธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาจำนวนธุรกรรม e-Payment ของไทยต่อคนต่อปี พบว่าการขยายตัวค่อนข้างสูง จาก 39 ครั้งต่อคนต่อปี ณ สิ้นปี 2558 เป็น 49 ครั้งต่อคนต่อปี ณ สิ้นปี 2559 อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีปริมาณการใช้ e-Payment ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานบริการการชำระเงินของไทยมีการกระจุกตัวอยู่ตามเมืองใหญ่ คนส่วนใหญ่ของประเทศจึงยังไม่สามารถเข้าถึงบริการ e-Payment ได้มากนัก โดย ณ สิ้นปี 2559 จำนวนเครื่องรับบัตร (EDC) ประมาณ 2 ใน 5 ของประเทศอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

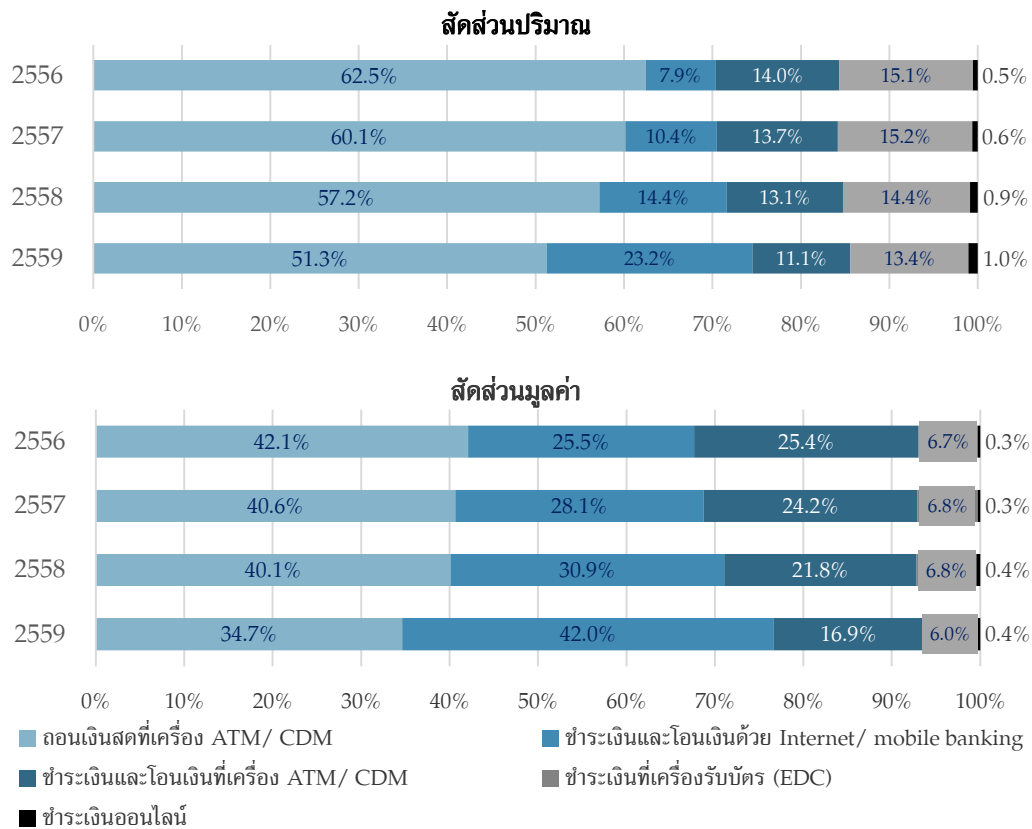
หากพิจารณาจากจำนวนครั้งของการทำธุรกรรมต่อคนต่อปีตามประเภทของบริการ e-Payment พบว่า การใช้บริการ e-Money มีจำนวนสูงสุดถึง 16 ครั้งต่อคนต่อปี รองลงมาคือการใช้บริการธนาคารทาง โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile banking) มีจำนวน 9 ครั้งต่อคนต่อปี และการใช้บัตรเครดิตมีจำนวน 7 ครั้งต่อคนต่อปี โดยการใช้บริการ e-Money ส่วนใหญ่ใช้กับการชำระเงินในชีวิตประจำวันที่มีมูลค่าต่ำ เช่น การเติมเงินในโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Airtime) การใช้จ่ายที่ร้านสะดวกซื้อ และการชำระค่าโดยสาร รถไฟฟ้า ส่วนการทำธุรกรรมผ่าน Mobile banking ในช่วงปีที่ผ่านมาได้รับความนิยมสูงขึ้นแบบก้าวกระโดด โดยปริมาณธุรกรรมมีอัตราการเติบโตถึงร้อยละ 122 ต่อปี เนื่องจากผู้ใช้สามารถทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การโอนเงิน การชำระเงิน ผ่านแอปพลิเคชันบน Smart phone ได้สะดวกและรวดเร็ว สำหรับการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อชำระเงิน คนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้บัตรเครดิตมากกว่า บัตรเดบิต เนื่องจากคุณลักษณะของบัตรเครดิตที่ให้สินเชื่อแก่ผู้ใช้โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยประมาณ 30-45 วัน หากชำระเงินภายในวันครบกำหนดชำระ และยังได้รับส่วนลดจากร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งการใช้บัตรเดบิตเพื่อการชำระเงินยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าบัตรเดบิตสามารถใช้ชำระเงินค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขายได้ จึงใช้เพื่อการถอนเงินสดเป็นหลัก

1.1 การใช้จ่ายของภาคประชาชนและภาคธุรกิจ

ภาคประชาชน

ในปี 2559 ธุรกรรมการชำระเงินโดยรวมของภาคประชาชนมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตเชิงมูลค่าร้อยละ 18.7 จากปีก่อนหน้า ซึ่งการเติบโตส่วนใหญ่มาจากการใช้บริการ Internet banking/ Mobile banking ที่มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดด ในขณะที่การทำธุรกรรมผ่านเครื่องทำรายการอัตโนมัติ (ATM/CDM) มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้มากขึ้นว่าการทำธุรกรรมผ่าน Internet banking/Mobile banking มีความสะดวกรวดเร็วกว่า โดยในปี 2559 ธุรกรรมผ่าน Internet banking/ Mobile banking มีมูลค่ารวม 9.3 ล้านล้านบาท และปริมาณธุรกรรมรวม 404.4 ล้านรายการ คิดเป็นอัตรา การเติบโตสูงถึงร้อยละ 61.4 และ 90.2 จากปีก่อนหน้า ส่วนมูลค่าการชำระเงินและโอนเงินผ่านเครื่อง ATM/CDM เริ่มมีการหดตัวลงถึงร้อยละ 8.0 จากที่เคยเติบโตร้อยละ 7.2 ในปี 2556 นอกจากนี้ การถอนเงินสดที่เครื่อง ATM/CDM เริ่มมีอัตราการเติบโตลดลงเล็กน้อย โดยอัตราการเติบโตในเชิงมูลค่าลดลง เหลือเพียงร้อยละ 2.6 จากที่เคยเติบโตถึงร้อยละ 9.2 ในปี 2556

ภาพที่ 8: สัดส่วนปริมาณและมูลค่าการชำระเงินของประชาชน ปี 2556-2559

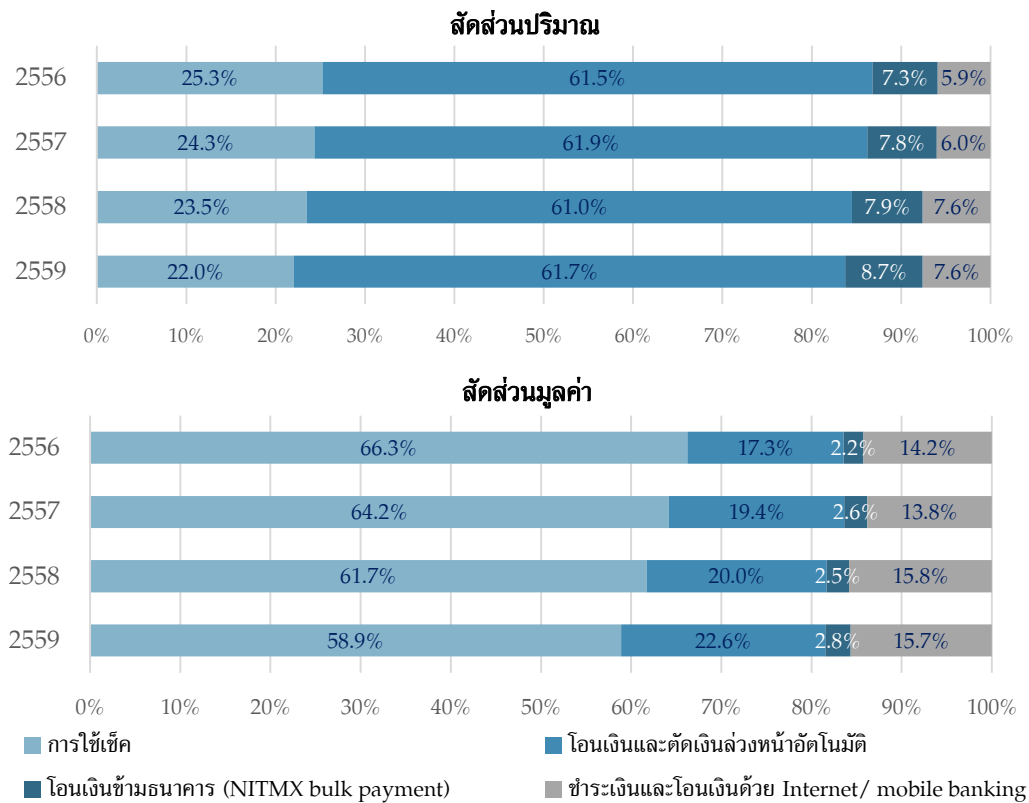

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคธุรกิจ

ในขณะที่การเติบโตของการชำระเงินภาคประชาชนค่อนข้างสูง การชำระเงินภาคธุรกิจโดยรวมมีการเติบโตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยคิดเป็นอัตราการเติบโตเชิงมูลค่าที่ร้อยละ 3.6 ซึ่งเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามประเภทบริการ การชำระเงิน พบว่าธุรกิจเริ่มลดการใช้เช็คลง และหันมาใช้ e-Payment มากขึ้น อาทิ การโอนเงินและตัดเงินล่วงหน้าอัตโนมัติ (Direct credit/ Direct debit) การทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน Internet banking/ Mobile banking และการโอนเงินล่วงหน้าข้ามธนาคาร (ITMX bulk payment) ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยรวมประมาณร้อยละ 11 ในขณะที่การใช้เช็คเริ่มลดลงบ้างเล็กน้อยทั้งเชิงมูลค่าและปริมาณ โดยลดลงเพียงร้อยละ 1 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เนื่องจากยังมีการใช้เช็คในหลายวัตถุประสงค์ เช่น การใช้เช็คเพื่อเป็น credit term หรือใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้อง กรณีเกิดคดีความ

ภาพที่ 9: สัดส่วนปริมาณและมูลค่าการชำระเงินของธุรกิจ ปี 2556-2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวโน้มการทำธุรกรรมชำระเงินในปีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่าภาคธุรกิจและภาคประชาชนของไทย เริ่มปรับพฤติกรรมมาใช้บริการ e-Payment มากขึ้น จากความสะดวกในการใช้งาน และความรวดเร็วในการทำธุรกรรม ทั้งนี้ ระบบพร้อมเพย์ที่ได้เริ่มให้บริการช่วงปลายปี 2559 เป็นบริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ทั้งภาคธุรกิจและประชาชนโอนเงินและชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวก และมีค่าธรรมเนียมที่ถูกลง นอกจากนี้ การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินของไทยด้านอื่น ๆ อาทิ การกระจายเครื่อง EDC ทั่วประเทศ พร้อมการจูงใจให้ใช้บัตรเดบิตเพื่อการชำระเงินด้วยการแจกรางวัลให้กับร้านค้าและผู้ใช้บัตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ National e-Payment การจัดทำบัตรสวัสดิการภาครัฐเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย รวมถึงการส่งเสริมการใช้ QR Code สำหรับการชำระเงินด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ ล้วนเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและประชาชนใช้บริการ e-Payment เพิ่มขึ้นในอนาคต

1.2 การถอนและฝากเงินสด

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การใช้เงินสดมีแนวโน้มเติบโตลดลงมาตลอด สำหรับในปี 2559 ปริมาณการถอนเงินสดมีการขยายตัวจากปีก่อนเพียงร้อยละ 3.9 ในขณะที่ เมื่อปี 2555 มีการขยายตัวถึงร้อยละ 7.5 โดยช่องทางหลักที่คนไทยส่วนใหญ่มักใช้ในการถอนเงินสด ได้แก่ การถอนเงินสดจากเคาน์เตอร์ธนาคาร และการถอนเงินสดจากเครื่อง ATM/CDM

ปี 2559 คนไทยถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM 26 ครั้งต่อคนต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 89.8 ของปริมาณการถอนเงินสดผ่านช่องทางต่าง ๆ (1,716.9 ล้านรายการ) ในจำนวนนี้รวมถึงการถอนเงินสดผ่านเครื่องของธนาคารตนเอง การถอนเงินสดที่เครื่องต่างธนาคาร การถอนเงินสดที่เครื่องในต่างประเทศ และการเบิกเงินสดล่วงหน้าผ่านเครื่อง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10.2 เป็นการถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์ธนาคาร และเมื่อเปรียบเทียบปริมาณการถอนเงินสดกับปีก่อนหน้าพบว่า การถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารลดลงร้อยละ 9.6 ในขณะที่การถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 สอดคล้องกับแนวโน้มการลดลงของสาขาธนาคารพาณิชย์และการเพิ่มขึ้นของเครื่อง ATM/CDM ในปีนี้

ภาพที่ 10: สัดส่วนปริมาณการถอนเงินสดของคนไทย ปี 2559

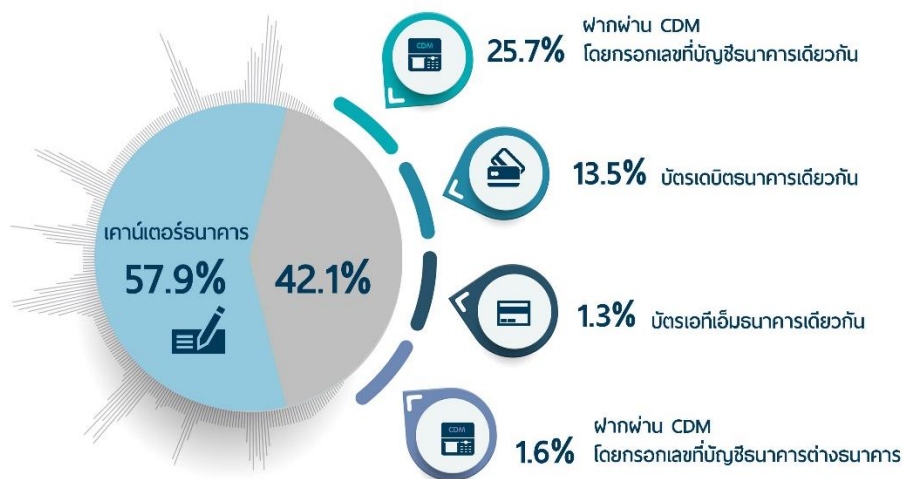
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาในเชิงมูลค่าพบว่า ในกรณีที่ต้องการเงินสดจำนวนมาก คนไทยมักจะใช้วิธีถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารมากกว่าการถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM เห็นได้จากมูลค่าการถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารมีสัดส่วนร้อยละ 83.2 ของมูลค่าการถอนเงินสดทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 41,438.0 พันล้านบาท สูงกว่าการถอนเงินสดผ่านเครื่องถึง 5 เท่าตัว ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่มีการถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์มีมูลค่าสูง เนื่องจากการถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM มีการจำกัดวงเงินสูงสุดในการถอนแต่ละครั้ง อยู่ที่ประมาณ 20,000 – 30,000 บาทต่อครั้ง และจำกัดยอดรวมของการถอนใน

แต่ละวัน โดยแตกต่างกันไปตามข้อกำหนดของธนาคาร ซึ่งเป็นหนึ่งในการป้องกันความเสี่ยงให้กับลูกค้าและธนาคาร ดังนั้น กรณีที่ต้องการถอนเงินจำนวนมาก คนจึงนิยมไปถอนที่เคาน์เตอร์ธนาคารมากกว่า ทั้งนี้ มูลค่าเฉลี่ยการถอนเงินสดผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารอยู่ที่ 212,434.1 บาทต่อครั้ง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนซึ่งอยู่ที่ 174,125.0 บาทต่อครั้ง ในขณะที่การถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM มีมูลค่ารวม 7,793.7 พันล้านบาท คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4,539.3 บาทต่อรายการ ลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนซึ่งอยู่ที่ 4,676.8 บาทต่อครั้ง

สำหรับการฝากเงินสดในปี 2559 ความนิยมในการฝากเงินที่เคาน์เตอร์ธนาคารยังคงมากกว่าการฝากเงินผ่านเครื่องรับฝากเงินสด (Cash Deposit Machine: CDM) แม้จำนวนครั้งเฉลี่ยของการฝากเงินผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารและ CDM จะใกล้เคียงกัน อยู่ที่ประมาณ 6.0 และ 4.4 ครั้งต่อคนต่อปี แต่ถ้าเป็นการฝากเงินที่มีมูลค่าสูง จะฝากผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารมากกว่า เห็นได้จากมูลค่าเฉลี่ยต่อรายการในการฝากเงินผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารอยู่ที่ 148,037.4 บาทต่อรายการ ส่วนการฝากผ่านเครื่อง CDM เฉลี่ยอยู่ที่ 9,197.2 บาทต่อรายการ เนื่องจากการฝากเงินสดผ่านเครื่อง CDM มีการจำกัดวงเงินสูงสุดต่อครั้ง เช่นเดียวกับกรณีการถอนเงินสดผ่านเครื่อง ATM/CDM โดยวงเงินการฝากสูงสุดต่อครั้งอยู่ที่ 1 แสนบาท นอกจากนี้ การฝากเงินสดผ่านเครื่อง CDM ส่วนมากเป็น การฝากเงินภายในธนาคารเดียวกัน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 96.3 ของการฝากเงินสดผ่าน CDM ทั้งหมด เนื่องจากไม่มีค่าธรรมเนียม ต่างจากการฝากเงินผ่านเครื่อง CDM ข้ามธนาคารซึ่งมีค่าธรรมเนียมค่อนข้างสูง อยู่ที่ประมาณ 50-120 บาทต่อรายการ

ภาพที่ 11: สัดส่วนปริมาณการฝากเงินสด ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.3 การใช้จ่าย ณ จุดขาย

ในปี 2559 การใช้บริการ e-Payment ของประชาชน ณ จุดขาย ได้แก่ บัตรเดบิต บัตรเครดิต และ e-Money มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการเติบโตที่สูงกว่าการใช้เงินสด⁷ อย่างไรก็ตาม การใช้เงินสดยังคงเป็นสื่อการชำระเงินในการซื้อสินค้าและบริการ ณ จุดขายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยคิดเป็นสัดส่วนเชิงปริมาณและมูลค่าร้อยละ 68.4 และ 85.1 ของการใช้จ่าย ณ จุดขาย ในขณะที่การใช้บริการ e-Payment มีสัดส่วนเชิงปริมาณและมูลค่าร้อยละ 31.6 และ 14.9 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.1 และ 0.4

ภาพที่ 12: สัดส่วนมูลค่าการใช้จ่าย ณ จุดขาย ปี 2559

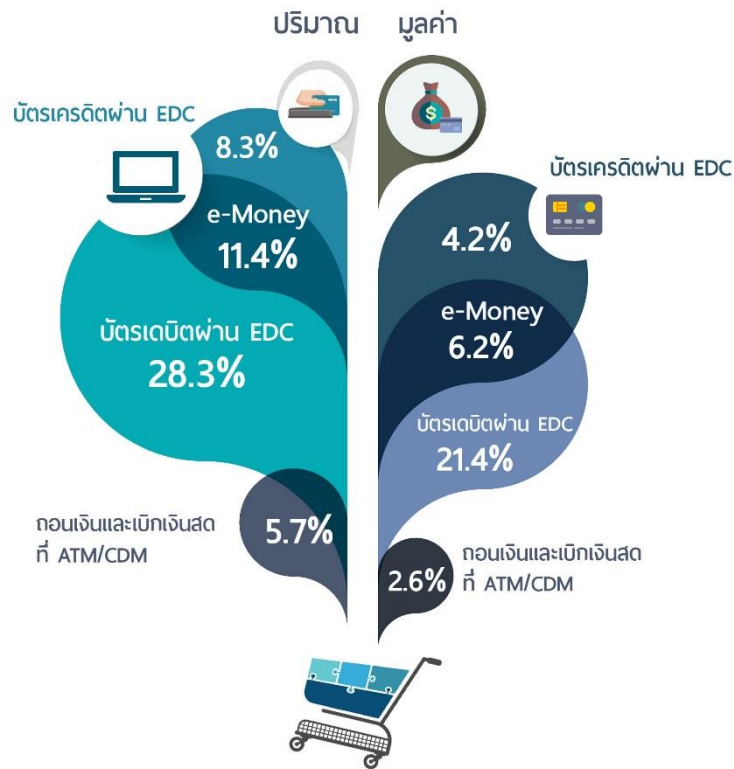
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาเฉพาะสื่อการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดขาย บัตรเครดิตยังคงมีสัดส่วนการใช้เพื่อชำระเงิน ณ จุดขายมากที่สุด เนื่องจากคนไทยยังคุ้นเคยกับการใช้บัตรเครดิตชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขายมากกว่าสื่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น อีกทั้งบัตรเครดิตสามารถผ่อนชำระได้ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งให้ความสำคัญในการทำการตลาด โดยสัดส่วนเชิงปริมาณและมูลค่าอยู่ที่ร้อยละ 47.9 และ 88.0

⁷ ภายใต้สมมติฐานว่าการถอนเงินสดและเบิกเงินสดล่วงหน้าจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติสะท้อนการใช้เงินสด เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย โดยการถอนเงินสดและเบิกเงินสดล่วงหน้ามีอัตราการเติบโตเชิงมูลค่าเพียงร้อยละ 2.6 ในปี 2559 น้อยกว่าอัตราการเติบโตของการใช้บริการ e-Payment ณ จุดขายทุกประเภท

นอกจากนี้ ในช่วงปีที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์หลายแห่งมีการส่งเสริมการใช้จ่ายบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้แนวโน้มธุรกรรมการใช้จ่ายบัตรเครดิตเพื่อชำระเงิน ณ จุดขายมีการเติบโตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่า โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 28.3 และ 21.4

**ภาพที่ 13: อัตราการเติบโตของปริมาณและมูลค่าการใช้จ่าย ณ จุดขาย
ของสื่อการชำระเงินประเภทต่าง ๆ ในปี 2559 เทียบกับปี 2558**

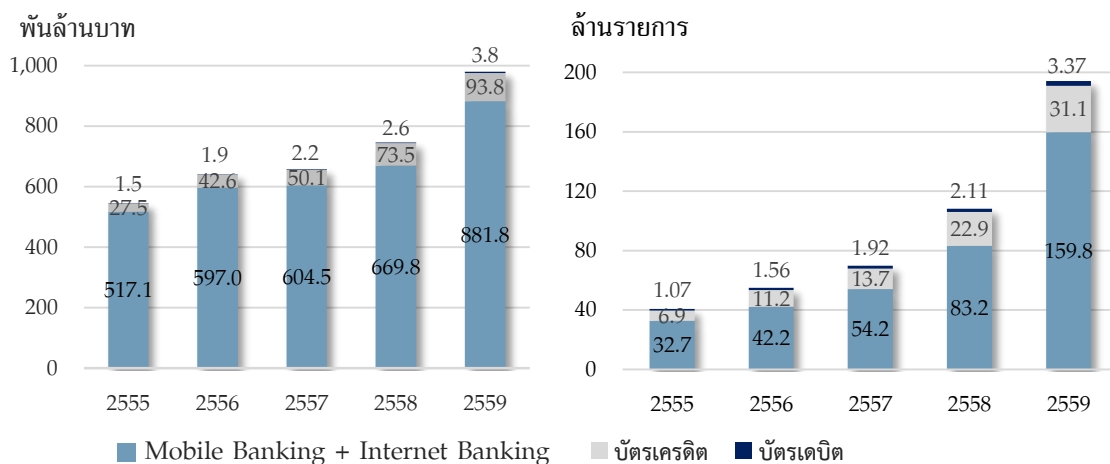
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับพฤติกรรมการใช้บริการ e-Payment ณ จุดขาย เมื่อพิจารณาจากมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ย สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนนิยมใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) สำหรับการใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในชีวิตประจำวันซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก เช่น การสั่งซื้อสินค้าที่ร้านสะดวกซื้อ หรือการใช้เพื่อชำระค่าบริการขนส่งสาธารณะ ขณะที่บัตรเครดิตและบัตรเดบิตมักถูกใช้สำหรับการชำระเงินที่มีมูลค่าสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บัตรเดบิตซึ่งมีมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อรายการสูงที่สุด เนื่องจากสามารถใช้ผ่อนชำระได้ คนจึงนิยมนำไปชำระค่าสินค้าที่มีมูลค่าสูง โดยมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของการใช้ e-Money ณ จุดขายอยู่ที่ 87.2 บาท ในขณะที่มูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของบัตรเครดิตและบัตรเดบิต ณ จุดขายอยู่ที่ 2,049.0 บาท และ 3,153.5 บาท

1.4 การใช้จ่ายออนไลน์

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2555 – 2559 การชำระเงินออนไลน์ของคนไทยมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี 2559 เมื่อเทียบกับปี 2558 มีการเติบโตสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับทิศทางการเติบโตของมูลค่าตลาด E-Commerce ไทย⁸ โดยมีอัตราการเติบโตคิดเป็นร้อยละ 79.6 ในเชิงปริมาณ และร้อยละ 31.3 ในเชิงมูลค่า ซึ่งเป็นปริมาณการใช้จ่าย 194.3 ล้านรายการ และมูลค่าการใช้จ่ายทั้งสิ้น 979.4 พันล้านบาท

ภาพที่ 14: มูลค่าและปริมาณการใช้จ่ายออนไลน์ผ่านบริการประเภทต่าง ๆ ปี 2555-2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของการชำระเงินออนไลน์ผ่านบริการประเภทต่าง ๆ ในปี 2559 พบว่าการชำระเงินออนไลน์ผ่านบริการ Internet banking/ Mobile banking ยังคงมีสัดส่วนในเชิงมูลค่าสูงที่สุด เมื่อเทียบกับบริการประเภทอื่น ๆ อยู่ที่ประมาณร้อยละ 90.0 ของมูลค่าการชำระเงินออนไลน์ทั้งหมด เนื่องจากประชาชนนิยมใช้บริการการชำระเงินออนไลน์ผ่าน Internet banking เมื่อต้องชำระเงินที่มีมูลค่าสูง เช่น การซื้อหลักทรัพย์ต่าง ๆ การซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อรายการอยู่ที่ 17,710.4 บาทต่อรายการ สูงกว่ามูลค่าเฉลี่ยต่อรายการของการชำระเงินออนไลน์ผ่าน Mobile Banking (1,955.7 บาท) บัตรเดบิต (1,130.7 บาท) และบัตรเครดิต (3,017.2 บาท) สำหรับสัดส่วนการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเดบิต และบัตรเครดิต) เพื่อการชำระเงินออนไลน์ไม่เปลี่ยนแปลงมากนักจากปีก่อน ๆ โดยอยู่ที่ร้อยละ 10.0 ของมูลค่าการชำระเงินออนไลน์ทั้งหมด

⁸ จากรายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2559 โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) อัตราการเติบโตคาดการณ์ของมูลค่าตลาด E-Commerce ไทยอยู่ที่ร้อยละ 12.4

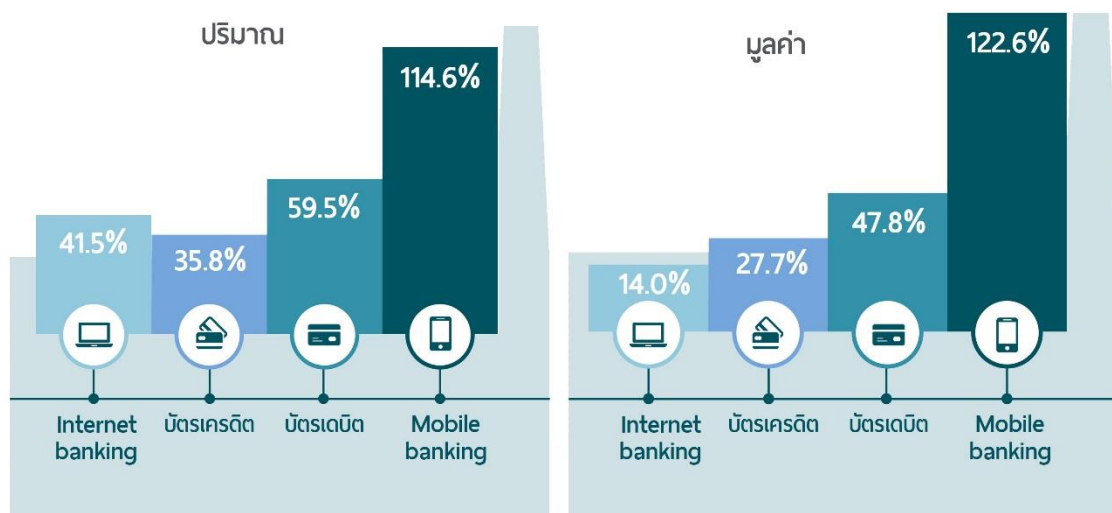
ภาพที่ 15: ปริมาณและสัดส่วนการใช้จ่ายออนไลน์ ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตในเชิงมูลค่าและปริมาณของการใช้จ่ายออนไลน์ พบว่าการใช้จ่ายออนไลน์ผ่านบริการ Mobile banking มีอัตราการเติบโตสูงที่สุด ที่ร้อยละ 122.6 และ 114.6 เนื่องจากความนิยมในการทำธุรกรรมผ่าน Smart phone ที่เพิ่มสูงขึ้น รองลงมาคือการใช้จ่ายออนไลน์ผ่านบัตรเครดิตที่เริ่มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ใช้บัตรเดบิตสำหรับชำระเงินออนไลน์มากขึ้นในระยะหลัง โดยมีอัตราการเติบโตในเชิงปริมาณและมูลค่าอยู่ที่ร้อยละ 59.5 และ 47.8

ภาพที่ 16: อัตราการเติบโตเชิงปริมาณและมูลค่าของการใช้จ่ายออนไลน์ ปี 2559

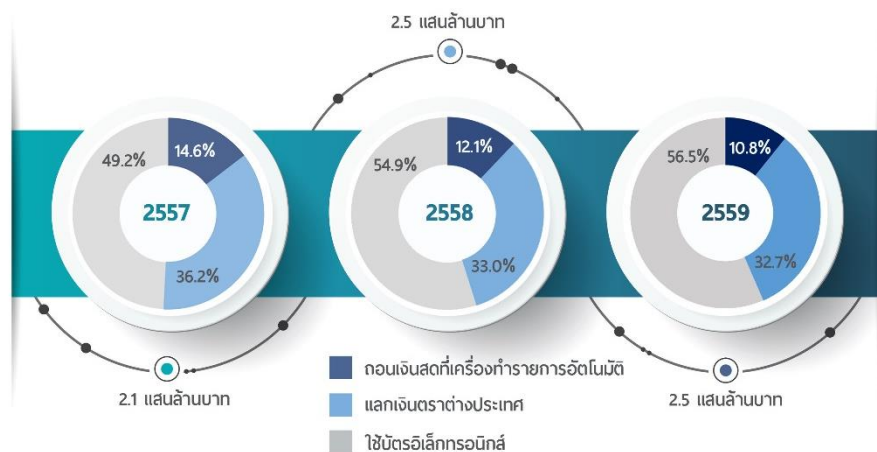
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.5 การใช้จ่ายในต่างประเทศ

ปี 2559 คนไทยเดินทางไปต่างประเทศจำนวน 7.7 ล้านคน⁹ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 9.5 แสนคน คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 14.0 ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับการใช้จ่ายเงินในต่างประเทศของคนไทยที่เพิ่มขึ้นด้วย โดยคนไทยมีการชำระเงินในต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 2.2 แสนล้านบาทในปี 2558 เป็น 2.5 แสนล้านบาทในปี 2559 คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 12.2

การใช้จ่ายเงินในต่างประเทศโดยทั่วไปแล้วสามารถจำแนกได้ 3 วิธี ได้แก่ การใช้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเดบิตและบัตรเครดิต) เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขายในต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ¹⁰ และการถอนเงินสดจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติ (ATM/CDM) ในต่างประเทศ เมื่อพิจารณาวิธีการใช้จ่ายของคนไทยในต่างประเทศ พบว่าคนไทยที่ไปต่างประเทศนิยมใช้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ชำระเงิน หรือแลกเงินตราต่างประเทศจากไทยให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายมากกว่าการถอนเงินสดจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติในต่างประเทศ ซึ่งมีการคิดค่าธรรมเนียมค่อนข้างสูง¹¹ นอกจากนี้ การใช้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ยังมีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงที่ผ่านมา โดยคิดเป็นสัดส่วนเชิงมูลค่าถึงร้อยละ 56.5 มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 15.6 แบ่งเป็นการใช้บัตรเครดิต 121.5 พันล้านบาท และบัตรเดบิต 20.7 พันล้านบาท ในขณะที่การใช้เงินสดทั้งการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการถอนเงินสดจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติในต่างประเทศมีสัดส่วนเชิงมูลค่า ร้อยละ 32.7 และ 10.8 คิดเป็นมูลค่าธุรกรรมรวม 82.3 และ 27.1 พันล้านบาท ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.1 ส่วนการถอนเงินสดจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติในต่างประเทศกลับมีอัตราการเติบโตเพียงร้อยละ 0.1 เท่านั้น

ภาพที่ 17: การใช้จ่ายในต่างประเทศ จำแนกตามวิธีการต่าง ๆ ปี 2557 – 2559

⁹ ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

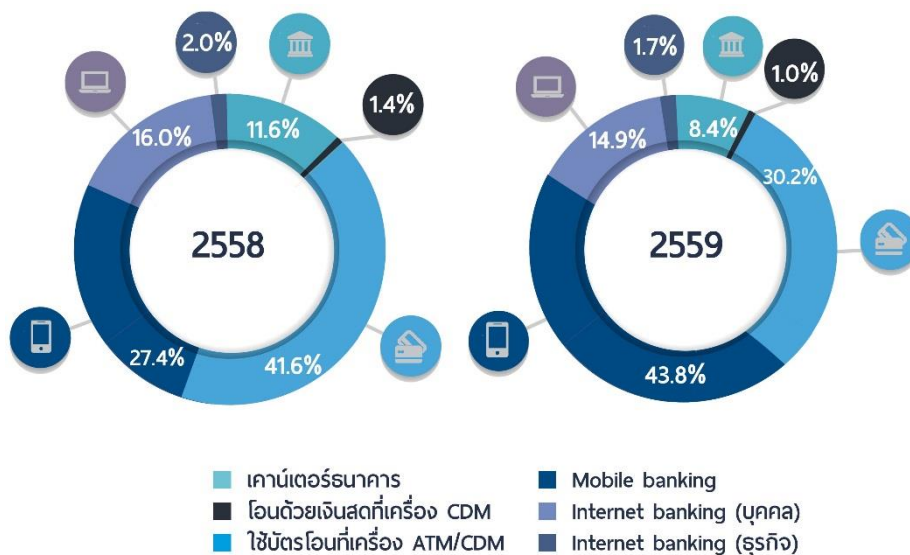
¹⁰ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศคำนวณเฉพาะที่ใช้บริการ ณ สาขานาครพาณิชย์เท่านั้น

¹¹ การถอนเงินสดจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติในต่างประเทศมีการคิดค่าธรรมเนียมประมาณ 100-250 บาทต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับประเทศปลายทางที่คิดค่าธรรมเนียมต่างกันและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในวันที่ทำการ

1.6 การโอนเงิน

ปี 2559 ในภาพรวมคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการโอนเงิน จากเดิมที่นิยมโอนเงินผ่านบัตรที่เครื่อง ATM/CDM เป็นหลัก เป็นการโอนเงินผ่าน Mobile banking เห็นได้จากสัดส่วนปริมาณการโอนเงินผ่านบัตรที่เครื่องซึ่งลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากเดิมร้อยละ 41.6 เป็นร้อยละ 30.2 ในขณะที่สัดส่วนปริมาณการโอนเงินผ่าน Mobile banking เพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 27.4 เป็นร้อยละ 43.8 สอดคล้องกับการเติบโตของจำนวนบัญชี Mobile banking ที่เพิ่มขึ้นในปี ซึ่งความนิยมในการโอนเงินผ่าน Mobile banking ที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากหลายปัจจัยประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นความนิยมในการใช้ Smart phone ที่เพิ่มขึ้น ธนาคารต่าง ๆ มีการพัฒนาบริการ Mobile banking ให้ใช้งานง่ายและมีความปลอดภัยมากขึ้น และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์บริการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความสะดวกรวดเร็วในการโอนเงินเมื่อเทียบกับช่องทางอื่น ๆ ส่งผลให้การโอนเงินผ่าน Mobile banking มีอัตราการเติบโตสูงสุดเมื่อเทียบกับทุกช่องทาง ทั้งในเชิงมูลค่าและปริมาณ โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 90.2 และร้อยละ 123.6 นอกจากนี้ การโอนเงินด้วยการฝากเงินสดที่เครื่อง CDM¹² มีการหดตัวลงเล็กน้อยทั้งในเชิงมูลค่าที่ลดลงร้อยละ 3.0 และเชิงปริมาณที่ลดลงร้อยละ 0.1 สำหรับการโอนเงินผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารก็มีการเติบโตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเช่นกัน

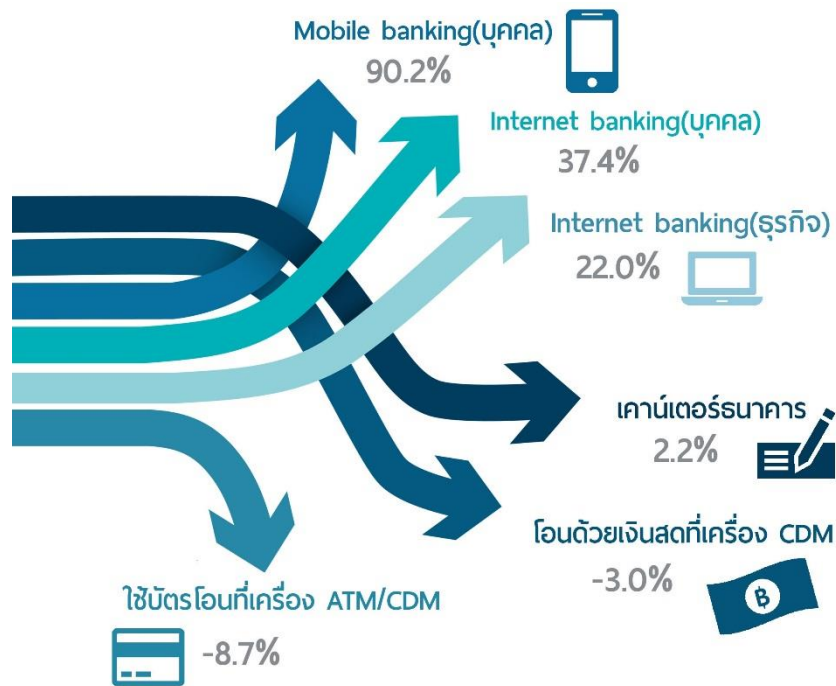
ภาพที่ 18: สัดส่วนปริมาณการโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ เปรียบเทียบปี 2558 - 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

¹² การฝากเงินที่เครื่อง CDM เมื่อธนาคารที่เป็นเจ้าของเครื่อง CDM กับบัญชีธนาคารที่นำเงินฝากเข้าไม่ใช่ธนาคารเดียวกัน จะนับเป็นการโอนเงินด้วยการฝากเงินสดที่เครื่องทำรายการอัตโนมัติ

ภาพที่ 19: อัตราการเติบโตเชิงมูลค่าของการโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณามูลค่าเฉลี่ยการโอนเงิน พบว่าพฤติกรรมการใช้ Mobile banking ยังเป็นการใช้สำหรับธุรกรรมการโอนเงินรายย่อย ซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก โดยในปี 2559 มูลค่าเฉลี่ยของการโอนเงินผ่าน Mobile banking อยู่ที่ 11,095.0 บาทต่อรายการ ใกล้เคียงกับมูลค่าเฉลี่ยของการโอนเงินผ่านบัตรที่เครื่องทำรายการอัตโนมัติ ซึ่งมีมูลค่า 11,071.5 บาทต่อรายการ ในขณะที่การโอนเงินผ่าน Internet banking ของประชาชน ซึ่งใช้สำหรับธุรกรรมการโอนเงินรายย่อยเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า อยู่ที่ 60,778.2 บาทต่อรายการ ส่วนการโอนเงินผ่าน Internet banking ของภาคธุรกิจ ค่าเฉลี่ยจะค่อนข้างสูง อยู่ที่ 875,458.5 บาท เนื่องจากการโอนเงินเพื่อการค้า สำหรับพฤติกรรมการโอนเงินที่ แคนเตอร์ธนาคาร มักเป็นการโอนเงินที่มูลค่าสูง เห็นได้จากมูลค่าเฉลี่ยซึ่งสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทุกช่องทาง อยู่ที่ 1,465,109.6 บาทต่อรายการ

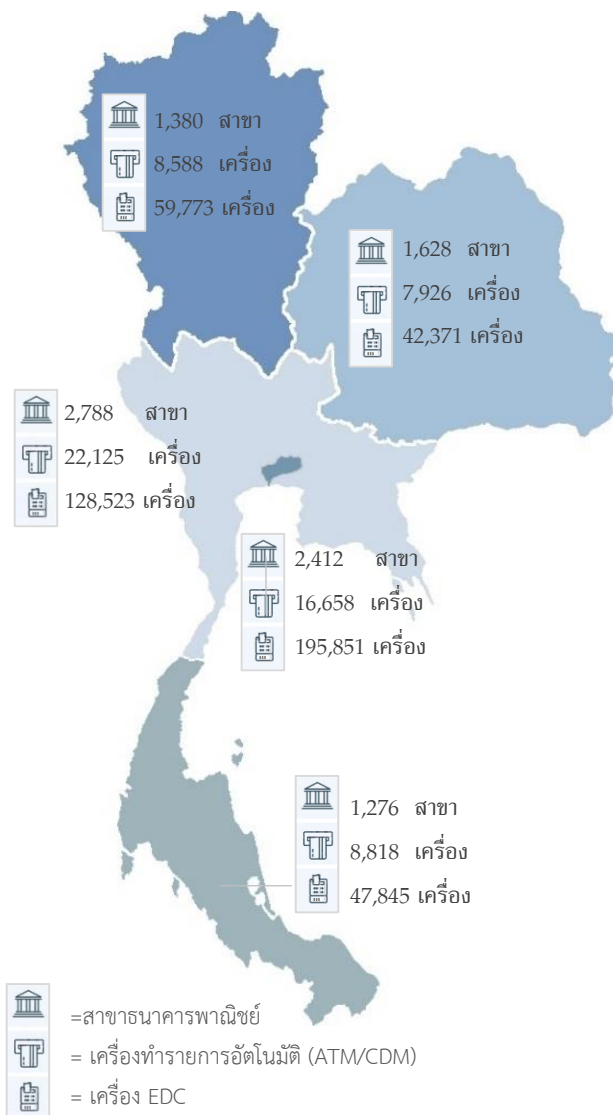

2 ช่องทางและสื่อการชำระเงินที่สำคัญ

2.1 โครงสร้างพื้นฐานบริการการชำระเงิน

ปี 2559 เป็นปีที่จำนวนสาขาของสถาบันการเงินโดยรวมลดลง โดย ณ สิ้นปี 2559 สาขานาการพาณิชย์ไทย สาขานาการต่างประเทศ และสาขาสถาบันการเงินเฉพาะกิจ มีจำนวนรวมกันเท่ากับ 9,484 สาขา ลดลง 20 สาขา จากปี 2558 โดยธนาคารพาณิชย์ไทยได้ลดจำนวนสาขาลงถึง 42 สาขา และสาขานาการต่างประเทศลดลง 1 สาขา ในขณะที่สาขาสถาบันการเงินเฉพาะกิจยังคงขยายสาขาเพิ่มอีก 23 สาขา

ภาพที่ 20: โครงสร้างพื้นฐานบริการการชำระเงิน ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การลดลงของจำนวนสาขานาการพาณิชย์ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการพยายามลดต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ โดยเพิ่มทางเลือกอื่นให้กับประชาชนในการใช้บริการ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย การให้บริการ e-Payment ที่สะดวก ปลอดภัย เข้าถึงได้ง่าย ทำให้ประชาชนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำธุรกรรมที่สาขานาการ นอกจากนี้ ประชาชนก็เริ่มคุ้นเคยและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปใช้บริการ e-Payment มากขึ้น เห็นได้จากปริมาณการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการ Internet banking/Mobile banking หรือการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ส่วนเครื่อง ATM/CDM ณ สิ้นปี 2559 ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยมีจำนวนทั้งหมด 64,115 เครื่อง เพิ่มขึ้น 683 เครื่อง หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 จากปีก่อน แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

หากพิจารณาความเพียงพอของเครื่อง ATM/CDM สำหรับประเทศไทยมีจำนวนเครื่องคิดเป็น 972 เครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนเครื่องต่อประชากรสูงกว่ามาก เช่น สิงคโปร์ 507 เครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน สวีเดน 333 เครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน

สำหรับเครื่องรับบัตร (EDC) ณ สิ้นปี 2559 มีจำนวน 474,363 เครื่อง เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 57,520 เครื่อง โดยเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศในอัตราการขยายตัวที่ใกล้เคียงกัน ประมาณร้อยละ 11 – 17 และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเครื่อง EDC ของไทยกับประเทศอื่น ๆ พบว่าไทยมีสัดส่วนเครื่อง EDC ต่อประชากรอยู่ที่ 7,195 เครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน เปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ สวีเดน และสิงคโปร์ มีจำนวนเครื่องต่อประชากรมากกว่าไทยหลายเท่าตัว โดยมีจำนวนเครื่องอยู่ที่ 40,130 30,078 18,660 และ 31,096 เครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าไทยยังสามารถขยายการติดตั้งเครื่อง EDC ให้ทั่วถึงยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้อีก เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น

ตารางที่ 1: จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติและเครื่องรับบัตรของประเทศต่าง ๆ

หน่วย: จำนวนเครื่องต่อประชากรหนึ่งล้านคน

	ไทย	มาเลเซีย	ออสเตรเลีย	อังกฤษ	สวีเดน	สิงคโปร์
จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติ *	972	N/A	1,329	1,079	333	507
จำนวนเครื่องรับบัตร *	7,195	10,203	40,130	30,078	18,660	31,096

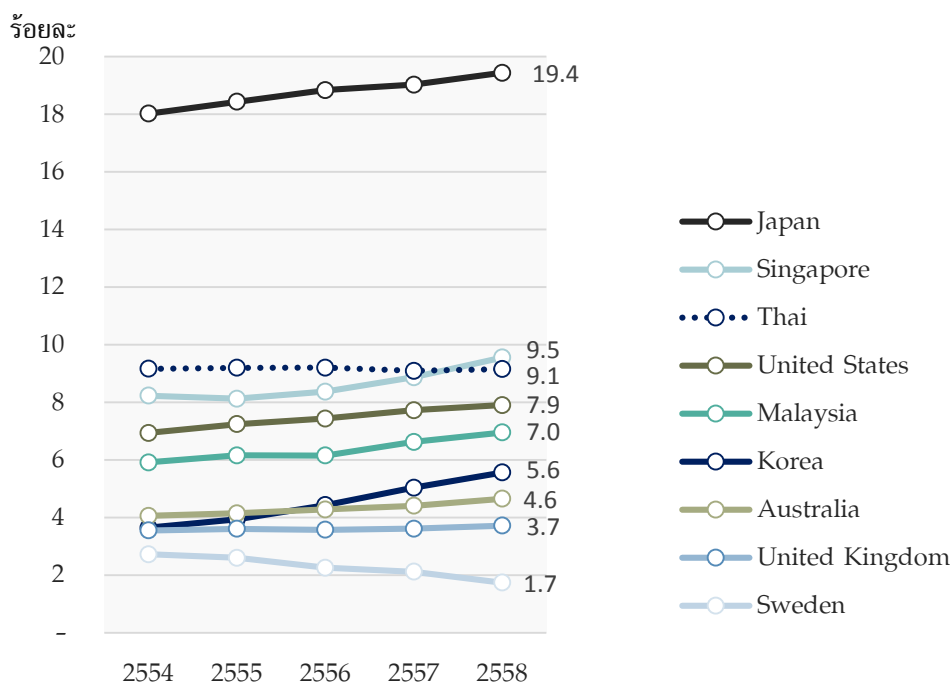
ที่มา: Statistics on payment, clearing and settlement systems in the CPMI countries - Figures for 2015, Malaysia's Payment Statistics: BNM, ธนาคารแห่งประเทศไทย

* จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติและเครื่องรับบัตรของประเทศอื่นเป็นข้อมูล ณ สิ้นปี 2558 ส่วนประเทศไทยเป็นข้อมูล ณ สิ้นปี 2559

2.2 เงินสด

ในปี 2559 สัดส่วนปริมาณเงินสด (ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการใช้เงินสดของประเทศอยู่ที่ร้อยละ 9.3 ใกล้เคียงกับปีก่อนซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.1 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศที่มีระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน ประเทศในภูมิภาคเอเชีย และประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น มาเลเซีย เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย อังกฤษ และอเมริกา พบว่าประเทศเหล่านี้มีความต้องการใช้เงินสดต่ำกว่าไทย โดยเฉพาะประเทศสวีเดนซึ่งเป็นประเทศที่มุ่งส่งเสริมไร้เงินสด มีสัดส่วนปริมาณเงินสดต่อ GDP เพียงร้อยละ 1.7 และยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์ แม้จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีปริมาณการใช้ e-Payment ต่อคนต่อปีสูง (เกือบ 100 ครั้งต่อคนต่อปี และ 716 ครั้งต่อคนต่อปี ในปี 2558) แต่ยังคงมีความต้องการใช้เงินสดสูงกว่าไทย โดยอยู่ที่ร้อยละ 19.4 และ 9.5

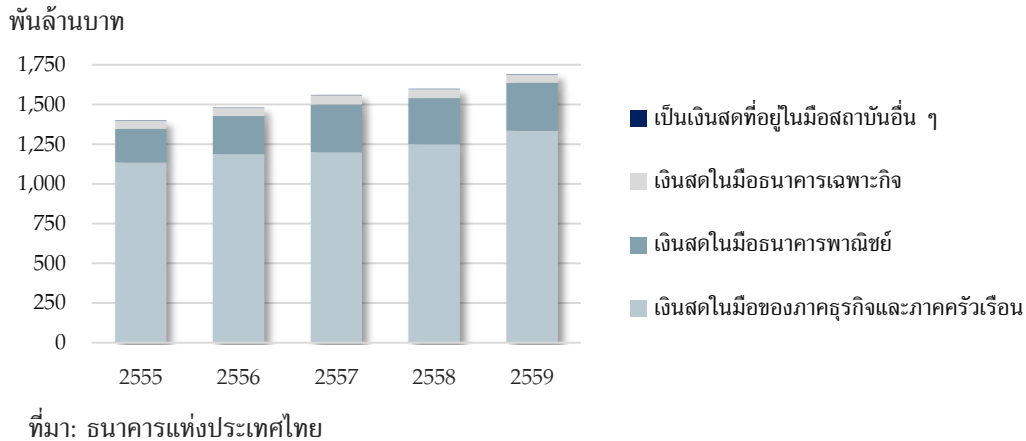
ภาพที่ 21: สัดส่วนปริมาณเงินสดต่อ GDP

ที่มา: Statistics on payment, clearing and settlement systems in the CPMI countries, Figures for 2015 และธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของเงินสดในมือของสถาบันหลักพบว่า เงินสดในมือของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนมีสัดส่วนมากที่สุดในองค์ประกอบของเงินสดหมุนเวียนทั้งหมด โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 79.0 ตามด้วยเงินสดในมือธนาคารพาณิชย์ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 17.8 และเงินสดในมือธนาคารเฉพาะกิจอยู่ที่ร้อยละ 3.1 สำหรับเงินสดที่เหลือจะอยู่ในมือสถาบันอื่น ๆ ได้แก่ รัฐบาลและสหกรณ์ออมทรัพย์

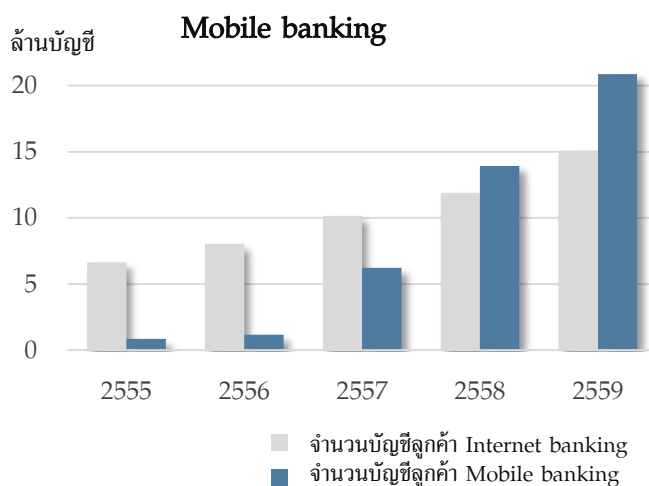
ภาพที่ 22: องค์ประกอบของเงินสดในมือของสถาบันหลัก

2.3 ธนาคารทางอินเทอร์เน็ตและทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Internet banking and Mobile banking)

ในปีที่ผ่านมา แนวโน้มความนิยมในบริการ Mobile banking สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้งาน Smart phone¹³ อีกทั้งธนาคารต่าง ๆ ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Mobile

ภาพที่ 23: จำนวนบัญชีลูกค้า Internet banking /

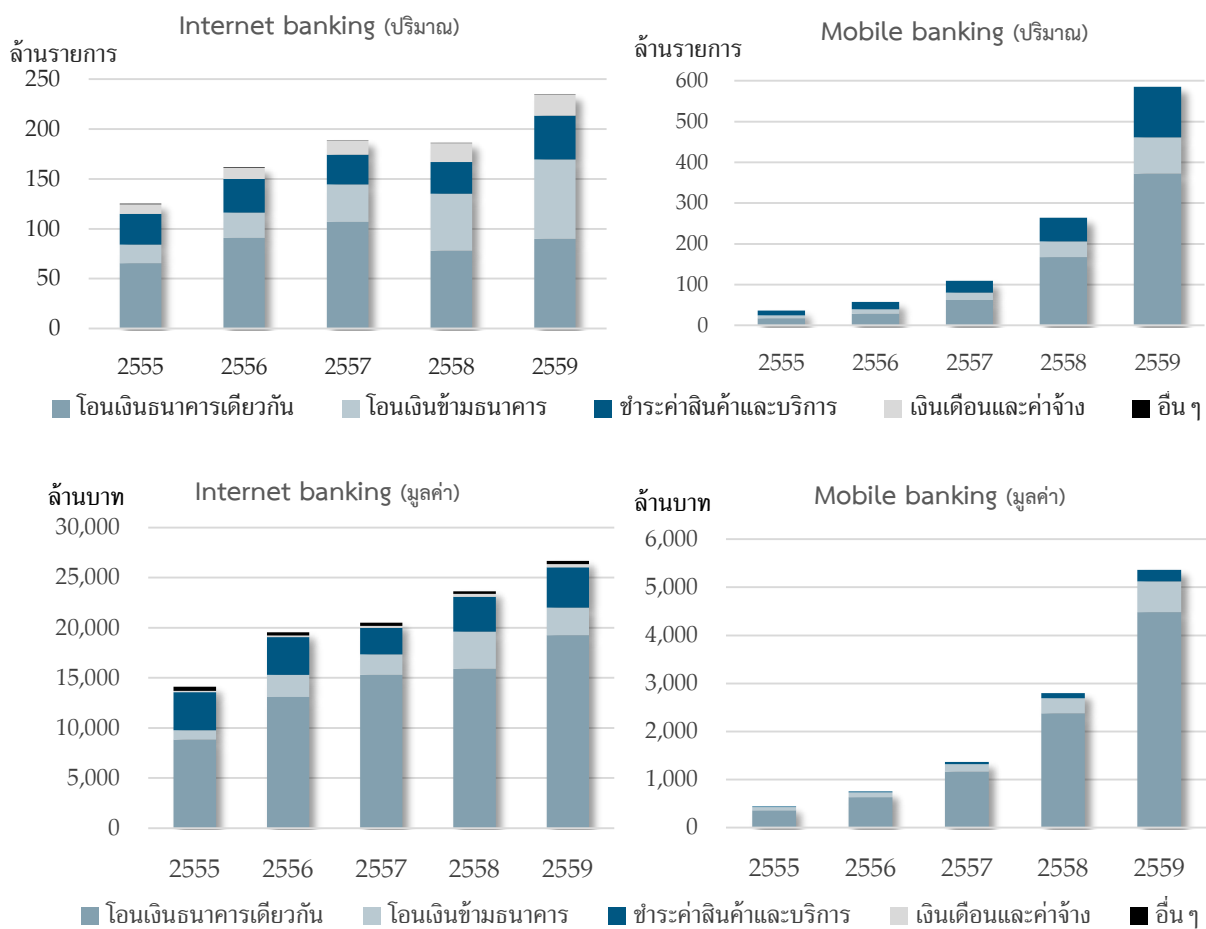
banking ให้ใช้งานง่าย สะดวก และปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น โดยจำนวนบัญชี Mobile banking มีการเติบโตสูงขึ้นร้อยละ 50.0 จาก 13.9 ล้านบัญชีในปี 2558 เป็น 20.9 ล้านบัญชี ณ สิ้นปี 2559 ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนจำนวนบัญชี Mobile banking ต่อจำนวนบัญชีเงินฝากทั้งหมดอยู่ที่ประมาณ 1 ต่อ 8

¹³ จากสถิติจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ จำแนกตามจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีแบบ Feature phone และ Smart phone กลุ่มอายุ และเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวนผู้ใช้งาน Smart phone ในไทยอยู่ที่ 31.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.7 จากปี 2558

สำหรับปริมาณและมูลค่าธุรกรรมของ Mobile banking มีการขยายตัวจากปี 2558 ถึงร้อยละ 121.7 และ 91.6 สอดคล้องกับการขยายตัวของจำนวนผู้ใช้บริการ ในขณะที่จำนวนบัญชี Internet banking มีการเติบโตเฉลี่ยประมาณร้อยละ 22.8 ต่อปี โดย ณ สิ้นปี 2559 มีจำนวน 15.1 ล้านบัญชี ปริมาณและมูลค่าของบริการ Internet banking ขยายตัวร้อยละ 26.3 และ 12.9

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการใช้บริการทั้ง Internet banking และ Mobile banking พบว่า ในปี 2559 ธุรกรรมส่วนใหญ่เป็นการโอนเงินภายในธนาคารเดียวกันถึงร้อยละ 57.9 ของธุรกรรมทั้งหมด และมีอัตราการเติบโตร้อยละ 88.3 จากปีที่ผ่านมา ส่วนธุรกรรมการโอนเงินข้ามธนาคารและการชำระเงินค่าสินค้าและบริการมีอัตราการเติบโตร้อยละ 75.7 และ 87.4

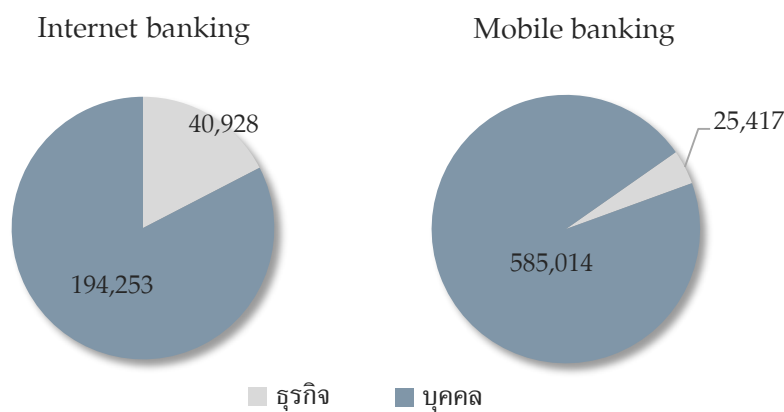
ภาพที่ 24: ปริมาณและมูลค่าธุรกรรม Internet banking และ Mobile banking

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณามูลค่าธุรกรรมในปี 2559 เปรียบเทียบระหว่าง Internet banking และ Mobile banking พบว่าการทำธุรกรรมผ่าน Internet banking มีมูลค่าสูงกว่าการทำธุรกรรมผ่าน Mobile banking มาก เนื่องจากภาคธุรกิจนิยมทำธุรกรรมผ่าน Internet banking ซึ่งเป็นการโอนเงินมูลค่าสูงเพื่อการค้า ชำระค่าสินค้าและบริการ รวมถึงจ่ายเงินเดือนและค่าจ้าง ในขณะที่ธุรกรรม Mobile banking ส่วนใหญ่ มาจากประชาชนทั่วไปหรือธุรกิจขนาดเล็กที่มีการโอนเงินมูลค่าไม่สูงมากนัก แต่โอนด้วยความถี่ที่บ่อยและด้วยฐานจำนวนผู้ใช้งานที่มาก ทำให้ปริมาณและมูลค่าของธุรกรรมผ่าน Mobile banking มีการเติบโตสูง โดยอัตราการเติบโตเชิงปริมาณและมูลค่าของธุรกรรมการโอนเงินผ่าน Mobile banking สูงถึงร้อยละ 123.6 และ 90.3 เป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าคนส่วนใหญ่เริ่มเห็นประโยชน์และคุ้นเคยกับการทำธุรกรรมผ่านช่องทางดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งพบว่าอัตราการเติบโตเชิงปริมาณและมูลค่าของธุรกรรมการชำระค่าสินค้าและบริการผ่าน Mobile banking เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเติบโตถึงร้อยละ 114.6 และ 122.8

**ภาพที่ 25: ปริมาณการใช้บริการ Internet banking และ Mobile banking
ของภาคธุรกิจและบุคคลธรรมดา**

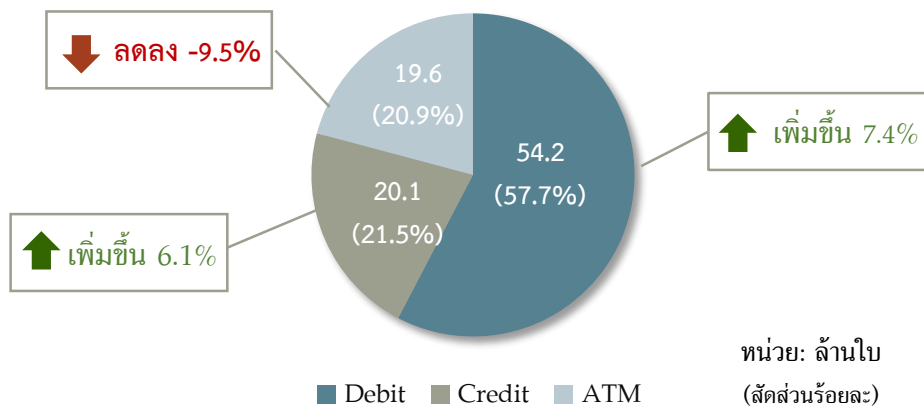

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

2.4 บัตรอิเล็กทรอนิกส์

ปี 2559 บัตรเดบิตยังเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีจำนวนสูงสุดเช่นเดียวกับช่วงหลายปีที่ผ่านมา และเป็นบัตรที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดในปี 2559 สาเหตุหนึ่งมาจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาใช้บัตรเดบิตมากขึ้น แทนที่บัตรเอทีเอ็มทั่วไป เนื่องจากคุณสมบัติของบัตรเดบิตที่มีมากกว่าบัตรเอทีเอ็ม สามารถใช้เพื่อการถอน-ฝากเงินสด และยังใช้ชำระเงินค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย รวมถึงการชำระเงินออนไลน์ได้ ซึ่งการเติบโตของจำนวนบัตรเดบิตนี้ สอดคล้องกับแนวโน้มการเติบโตของการชำระเงินค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย และการชำระเงินออนไลน์ด้วยบัตรเดบิต โดย ณ สิ้นปี 2559 บัตรเดบิตมีจำนวนทั้งสิ้น 54.2 ล้านใบ คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 7.4 ในขณะที่บัตรเอทีเอ็มมีจำนวนลดลงจากปีก่อน อยู่ที่ 19.6 ล้านใบ หดตัวลงถึงร้อยละ 9.5

ภาพที่ 26: สัดส่วนบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ณ สิ้นปี 2559 และอัตราเพิ่ม/ลดจากปี 2558

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์มีการส่งเสริมการใช้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนบัตรเครดิตมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 6.1 จากปีก่อนหน้า มีจำนวนทั้งสิ้น 20.1 ล้านใบ ณ สิ้นปี 2559

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภท พบว่ามีการใช้งานที่แตกต่างกันโดยสรุปได้ดังนี้

- การใช้บัตรเอทีเอ็มส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อถอนเงินสดที่เครื่อง ATM/CDM ตามด้วยการโอนเงิน ชำระเงิน และการฝากเงินสด โดยการทำการรายการผ่านบัตรเอทีเอ็มทุกประเภทมีการหดตัวลงทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่า สอดคล้องกับจำนวนบัตรที่ลดลงต่อเนื่อง
- บัตรเดบิตส่วนใหญ่ยังมีการใช้งานเสมือนเป็นบัตรเอทีเอ็ม เนื่องจากการทำการรายการส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อถอนเงินสดที่เครื่อง ATM/CDM โดยคิดเป็นสัดส่วนเชิงปริมาณและมูลค่าของ

ธุรกรรมทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ 76 และ 60 อย่างไรก็ดี การใช้บัตรเดบิตชำระเงิน ณ จุดขาย และช่องทางออนไลน์มีอัตราการเติบโตสูงขึ้นมากในช่วงปีที่ผ่านมา

- บัตรเครดิตส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย รองลงมาคือการชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งการชำระเงินทั้งสองช่องทางมีแนวโน้มเติบโตขึ้นมาก ส่วนการเบิกเงินสดล่วงหน้าที่เครื่อง ATM/CDM มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 2: ปริมาณและมูลค่าธุรกรรมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2559

2559	ปริมาณ (ล้านรายการ)			มูลค่า (พันล้านบาท)		
	เอทีเอ็ม	เดบิต	เครดิต	เอทีเอ็ม	เดบิต	เครดิต
ถอนเงิน*	318.6 (-15.1%)	1,488.8 (9.1%)	21.1 (1.6%)	1,402.4 (-15.4%)	6,775.4 (4.3%)	142.6 (1.9%)
โอนเงิน	59.7 (-6.2%)	274.4 (2.7%)	n/a (n/a)	407.2 (-12.3%)	3,234.9 (-8.3%)	n/a (n/a)
ชำระค่าสินค้าและบริการ**	10.2 (-19.7%)	107.4 (13.2%)	412.2 (10.0%)	35.9 (-1.7%)	296.4 (15.0%)	1,296.1 (5.5%)
ฝากเงิน	10.0 (-18.3%)	95.5 (12.4%)	n/a (n/a)	79.8 (-11.7%)	968.2 (5.7%)	n/a (n/a)

ข้อมูลในวงเล็บหมายถึง อัตราการเติบโตของปี 2559 (เทียบกับปีก่อนหน้า)

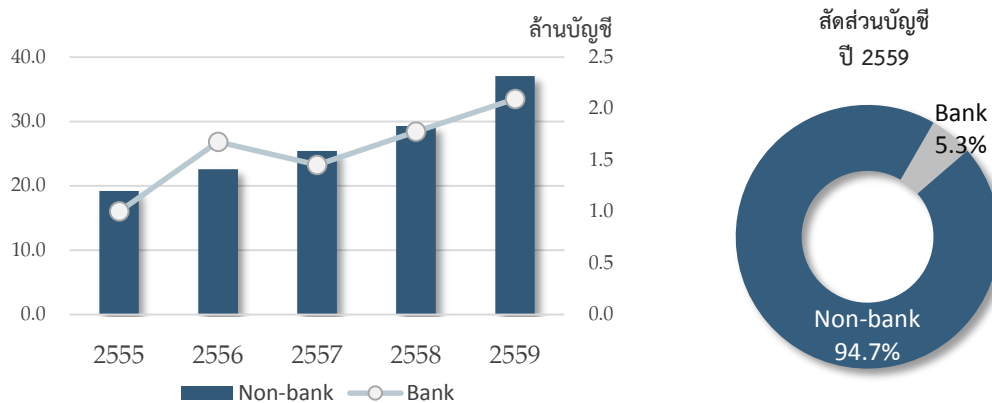
* หมายถึง การถอนเงินหรือเบิกเงินล่วงหน้าจากเครื่องทำรายการอัตโนมัติ

** หมายถึง การชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย หรือชำระใบแจ้งหนี้ที่เครื่องทำรายการอัตโนมัติ

2.5 เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money)¹⁴

ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ภายใต้ พ.ร.ฎ. e-Payment ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากมูลค่าตลาดรวมและจำนวนผู้ใช้บริการ e-Money มีการเติบโตมาโดยตลอด ดึงดูดให้ผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่เข้าสู่ตลาด โดย ณ สิ้นปี 2559 มีผู้ให้บริการรวมทั้งสิ้น 30 ราย¹⁵ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 4 ราย ซึ่งผู้ให้บริการรายใหม่ล้วนเป็นผู้ให้บริการที่มีชื่อสถาบันการเงิน (Non-bank) สำหรับผู้ให้บริการที่เป็นสถาบันการเงิน (Bank) ยังคงมีจำนวนเท่าเดิม คือ 8 ราย ทั้งนี้ จำนวนผู้ให้บริการทั้งหมดแบ่งเป็น ผู้ให้บริการตามบัญชี ก 1 ราย บัญชี ข 7 ราย และ บัญชี ค 22 ราย¹⁶

ภาพที่ 27: จำนวนบัตร/บัญชี e-Money ของ Bank และ Non-bank

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

¹⁴ จำนวนบัตรหรือบัญชี ปริมาณการใช้จ่าย และมูลค่าการใช้จ่าย รวมเฉพาะ e-Money ที่มีลักษณะเป็นการใช้เพื่อทดแทนเงินสดที่สามารถนำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการได้ทั่วไป ไม่รวม e-Money ที่ออกเพื่อใช้สำหรับเติมเงินในโทรศัพท์เคลื่อนที่

¹⁵ คุรยชื่อผู้ให้บริการ e-Money ตาม พ.ร.ฎ. e-Payment ได้จาก www.bot.or.th หัวข้อ “ระบบการชำระเงิน” > การกำกับดูแลผู้ให้บริการ e-Payment

¹⁶ บัญชี ก คือ การให้บริการ e-Money สำหรับใช้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ขายเพียงรายเดียว ยกเว้นการให้บริการ e-Money ที่ใช้เพียงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภค ไม่ได้แสวงหากำไรจากการออกบัตร เช่น บัตรศูนย์อาหารภายในห้างสรรพสินค้า

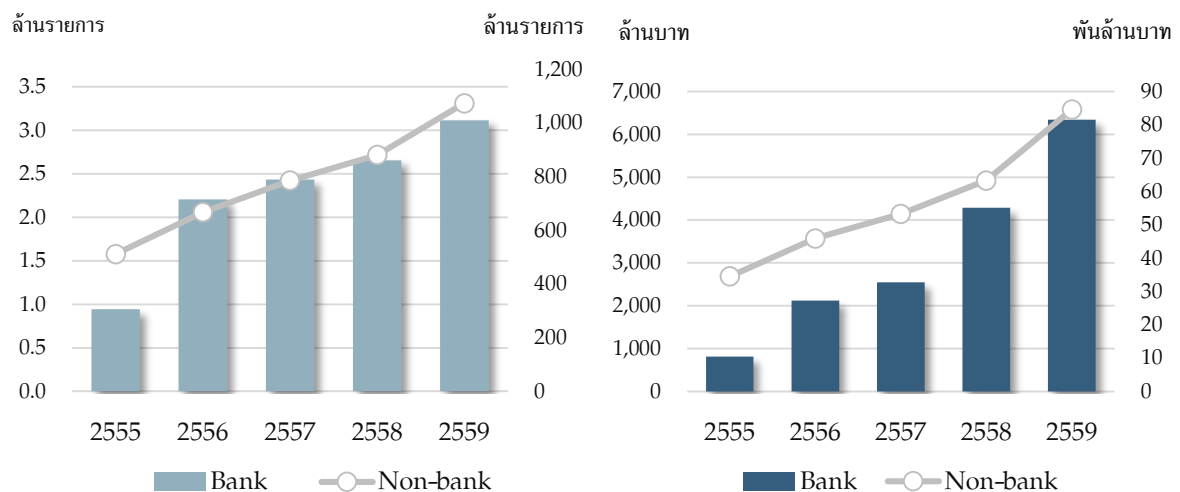
บัญชี ข คือ การให้บริการ e-Money ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ขายหลายราย ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายเดียวกัน เช่น บัตรของขวัญสำหรับซื้อสินค้าจากร้านค้าต่าง ๆ ในห้างสรรพสินค้า

บัญชี ค คือ การให้บริการ e-Money ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ขายหลายราย โดยไม่จำกัดสถานที่ และไม่อยู่ภายใต้การจัดจำหน่ายเดียวกัน เช่น บัตรโดยสารรถไฟฟ้าที่สามารถใช้ชำระค่าโดยสาร และชำระค่าสินค้าที่ร้านค้าอื่น ๆ ได้ด้วย

จากจำนวนบัญชี¹⁷ e-Money ที่เพิ่มขึ้นทุกปี สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนเริ่มมีความคุ้นเคยและหันมาใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการ e-Money ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนจากบัญชีบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาเป็นแอปพลิเคชันบน Smart phone มากขึ้น ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และเพิ่มความสะดวกในการใช้งาน โดย ณ สิ้นปี 2559 มีจำนวนบัญชี e-Money รวมทั้งสิ้น 39.2 ล้านบัญชี เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 8.1 ล้านบัญชี คิดเป็นร้อยละ 26.1 โดยร้อยละ 97.4 ของจำนวนบัญชี e-Money เป็นการให้บริการโดยผู้ให้บริการที่เป็น Non-bank

สำหรับปริมาณและมูลค่าการใช้ e-Money ในปี 2559 มีอัตราการเติบโตมาโดยลำดับเช่นเดียวกัน โดยมีปริมาณและมูลค่าการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21.8 และ 34.5 จากปี 2558 ณ สิ้นปี 2559 มียอดรวมปริมาณการใช้จ่ายทั้งสิ้น 1,076.3 ล้านรายการ และยอดรวมมูลค่าการใช้จ่ายทั้งสิ้น 90.9 พันล้านบาท เพิ่มขึ้น 23.3 พันล้านบาท

ภาพที่ 28: ปริมาณและมูลค่าการใช้ e-Money

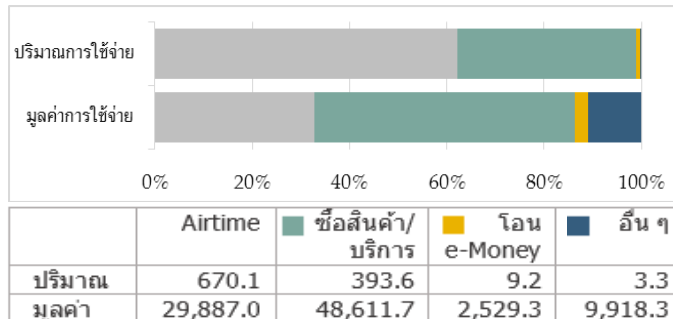

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

¹⁷ จำนวนบัญชี รวมถึง จำนวน e-Money ที่อยู่ในรูปแบบบัตร (Card-based) และที่อยู่ในรูปแบบบัญชี (Network-based)

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่าบริการ e-Money ของทั้ง Bank และ Non-bank ยังคงมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ e-Money มักเป็นการใช้เพื่อซื้อสินค้าและบริการที่มีมูลค่าไม่สูงมากนัก โดยมีมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 84.5 บาทต่อรายการ สะท้อนให้เห็นว่า การใช้ e-Money ส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่าย

ภาพที่ 29: การใช้ e-Money แยกตามประเภท ปี 2559

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั่วไปในชีวิตประจำวันของประชาชน โดยหากแบ่งประเภทการใช้ e-Money ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การนำ e-Money ไปใช้เพื่อเติมเงินในโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Airtime) การใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ การโอนเงินระหว่าง e-Money และการใช้จ่ายอื่น ๆ¹⁸ พบว่า e-Money ถูกใช้เพื่อการซื้อ Airtime หรือเติมเงินค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด เนื่องจากส่วนแบ่งจำนวนบัญชี e-Money ส่วนใหญ่เป็นของผู้ให้บริการที่เป็นบริษัทในเครือเดียวกับผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการซื้อ Airtime ผ่าน e-Money ก็สามารถทำได้สะดวก ด้วยการตัดเงินจากกระเป๋าเงินในโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้เลย จึงได้รับความนิยมสูง ทั้งนี้ มูลค่าเฉลี่ยต่อรายการของการซื้อ Airtime อยู่ที่ 44.5 บาท ส่วนการใช้ e-Money ที่ได้รับความนิยมรองลงมาคือการใช้ e-Money เพื่อซื้อสินค้าและบริการทั่วไป ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ยต่อรายการอยู่ที่ 123.5 บาท

ทั่วไปในชีวิตประจำวันของประชาชน โดยหากแบ่งประเภทการใช้ e-Money ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การนำ e-Money ไปใช้เพื่อเติมเงินในโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Airtime) การใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ การโอนเงินระหว่าง e-Money และการใช้จ่ายอื่น ๆ¹⁸ พบว่า e-Money ถูกใช้เพื่อการซื้อ Airtime หรือเติมเงินค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด เนื่องจากส่วนแบ่งจำนวนบัญชี e-Money ส่วน

¹⁸ การใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น การถอนเงินออกจาก e-Money การนำเงินออกจาก e-Money เนื่องจากบัตรหมดอายุ

III. ภาคผนวก

อภิธานศัพท์และคำย่อ

กรช.	คณะกรรมการระบบการชำระเงิน
ก.ล.ต.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
คธอ.	คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
ธปท.	ธนาคารแห่งประเทศไทย
พ.ร.ฎ.	พระราชกฤษฎีกา
ATM	Automated Teller Machine
BAHTNET	Bank of Thailand Automated High-Value Transfer Network
BIS	Bank for International Settlements
CDM	Cash Deposit Machine
e-Commerce	Electronic Commerce
e-Money	Electronic Money
e-Payment	Electronic Payment
e-Wallet	Electronic Wallet
EDC	Electronic Data Capture
EFTPOS	Electronic Funds Transfer at Point Of Sale
FSAP	Financial Sector Assessment Program
ICAS	Imaged Cheque Clearing and Archive System
ISO	International Organization for Standardization
m-Commerce	Mobile Commerce
NITMX	National ITMX หรือ บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด
Non-bank	ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใบอนุญาตการเงิน
ORFT	Online Retail Funds Transfer
PFMI	Principles for Financial Market Infrastructures
PIRPS	Prominently Important Retail Payment Systems
QR Code	Quick Response Code
SFIs	Specialized Financial Institutions
SIPS	Systemically Important Payment Systems
WC-PSS	Working Committee on Payment and Settlement Systems

ตารางสถิติ

Table 1	Basic statistical data
Table 2	Technological infrastructure
Table 3	Narrow money (at year-end, million Baht)
Table 4	Settlement media used by non-banks (at year-end, billion Baht)
Table 5	Settlement media used by banks (at year-end, billion Baht)
Table 6	Indicators of the use of various cashless payment instruments Volume of transactions (in thousands)
Table 7	Indicators of the use of various cashless payment instruments Value of transactions (billion Baht)
Table 8	Use of credit cards and debit cards via EFTPOS (monthly average per card, Baht)
Table 9	Cash withdrawal via ATM (monthly average per card, Baht)
Table 10	Notes and coins (at year-end, million Baht)
Table 11	Institutional infrastructure
Table 12	Payment instructions handled by selected interbank settlement systems - Volume of transactions (in thousands)
Table 13	Payment instructions handled by selected interbank settlement systems - Value of transactions (billion Baht)
Table 14	Securities transfer instructions handled by securities settlement systems - Volume of transactions
Table 15	Securities transfer instructions handled by securities settlement systems - Value of transactions (billion Baht)

Table 16	Number of participants in selected payment and settlement systems
Table 17	Number of Automated machines and EFTPOS terminals
Table 18	Number of electronic payment cards
Table 19	Sources of payment revenues of Thai commercial banks (million Baht)
Table 20	Sources of payment revenues of foreign bank branches (million Baht)
Table 21	Daily averages of BOT payment services - Volume of transactions
Table 22	Daily averages of BOT payment services - Value of transactions (billion Baht)
Table 23	Peak day figures of BOT payment services - Volume of transactions
Table 24	Peak day figures of BOT payment services - Value of transactions (billion Baht)
Table 25	Use of mobile banking
Table 26	Use of internet banking
Table 27	Use of ORFT (Online Retail Funds Transfer) - Volume of transactions (in thousands)
Table 28	Use of ORFT (Online Retail Funds Transfer) - Value of Transactions (billion Baht)
Table 29	Bill payment at counters. Volume of transactions (in thousands)
Table 30	Bill payment at counters. Value of transactions (billion Baht)
Table 31	Use of e-Money
Table 32	Fraud through specific payment channels and payment instruments (million Baht)

Table 1: Basic statistical data

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Population (millions)	64.08	64.46	64.79	65.12	65.73	65.93
GDP current price (billion Baht)	11,306.9	12,357.4	12,921.2	13,203.7	13,672.9	14,360.6
GDP per capita (Baht)	176,461	191,706	199,431	202,745	208,016	217,811
Exchange rate vis-à-vis US\$ (at year-end)	31.70	30.63	32.82	32.96	36.08	35.82

Sources: Bank of Thailand, Department of Provincial Administration, National Economic & Social Development Board

Table 2: Technological infrastructure¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total fixed network telephone subscribers (millions)	6.66	6.36	6.04	5.69	5.31	4.71
Total mobile telephone subscribers (millions)²	77.60	85.01	92.94	97.09	102.94	118.35
Postpaid	7.97	9.78	11.28	12.85	17.78	22.74
Prepaid	69.64	75.23	81.66	84.24	85.16	95.61
Total Internet users (millions)	21.17	23.06	26.14	27.65	39.47	43.87
Penetration rates						
Fixed network telephone (%)	10.40	9.87	9.33	8.74	8.08	7.14
Mobile telephone (%)	121.11	131.88	143.45	149.08	156.61	179.50

Sources: Division of Telecommunication Economics Research and Information Center Telecommunication Policy and Resource

Management Bureau Office of National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC)

¹ Data source was changed since 2016 and all data was reviewed.

² Data as of November 2016

Table 3: Narrow money (at year-end , million Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Narrow money (1+2)	1,414,298	1,598,262	1,661,303	1,682,470	1,778,050	1,864,165
1. Currency outside Depository Corp.& Central Gov.	1,036,016	1,136,303	1,188,888	1,200,331	1,250,926	1,335,952
Banknotes in circulation	1,248,569	1,350,932	1,425,282	1,503,679	1,539,848	1,627,997
Coins in circulation	46,953	50,864	54,322	56,622	59,888	63,986
Less: currency held by Central Gov.	986	854	1,115	1,247	1,094	1,115
Less: currency held by Depository Corp.	258,520	264,639	289,601	358,723	347,716	354,916
Held by commercial banks	221,289	210,596	238,668	299,916	290,772	301,309
Held by finance companies	0	0	0	0	0	0
Held by Specialized Financial Institutions	36,905	53,602	50,538	58,385	56,544	53,211
Held by savings cooperatives	326	441	395	422	400	396
Held by money market mutual funds	0	0	0	0	0	0
2. Transferable deposits at Depository Corp.	378,282	461,959	472,415	482,139	527,124	528,213
Transferable deposits at Bank of Thailand	3,053	4,554	3,225	2,708	2,697	5,050
Transferable deposits at commercial banks	368,192	451,295	464,220	475,561	519,296	518,085
Transferable deposit at SFIs	7,037	6,110	4,970	3,870	5,131	5,078

Source: Bank of Thailand

Table 4: Settlement media used by non-banks (at year-end, billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Currency outside Depository Corp. & Central Gov. ¹	1,036	1,136	1,189	1,200	1,251	1,336
Transferable deposits at Depository Corp.	378	462	472	482	527	528
Narrow money	1,414	1,598	1,661	1,682	1,778	1,864
Broad money ²	13,560	14,967	16,062	16,808	17,552	18,289

Source: Bank of Thailand

¹ Banknotes outside depository corporations and coins issued by central government.² Narrow money and quasi money (other deposits at Depository Corp.+securities other than shares)**Table 5: Settlement media used by banks (at year-end, billion Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Balances held at central bank	59.3	88.7	89.8	95.6	98.7	113.7
Stock of high-quality liquid assets ¹	-	-	-	-	-	3,491.3
Required reserves	488.5	655.6	668.2	733.5	759.3	-
Free reserves	2,004.5	2,489.4	2,575.2	2,529.8	2,362.4	-
Transferable deposits at other banks	7.9	6.5	3.7	4.5	2.8	3.2
Memorandum item:						
Institutions borrowing from central bank	0.0	124.7	119.4	98.9	78.8	61.7

Source: Bank of Thailand

¹ From 2016, depending on Bank of Thailand Notification No. FMOG 56/2558, Prescription on the Maintenance of Reserve Requirement by Commercial Banks, Commercial banks are required to maintain reserve assets on average over a fortnightly period, starting on a Wednesday and ending on a second Tuesday thereafter, equaled to 1 percent of the previous period's average level of commercial banks' deposits and short-term foreign liabilities base.

Table 6: Indicators of the use of various cashless payment instruments - Volume of transactions (in thousands)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Paper-based:	115,427	122,875	118,365	118,791	120,455	118,297
In-house cheque ¹	41,833	48,145	44,793	46,103	49,418	48,851
Interbank cheque	73,594	74,730	73,572	72,687	71,037	69,446
Electronic payment cards:	2,480,439	2,827,638	3,182,137	3,404,389	3,641,507	3,974,893
ATM card	561,136	539,056	535,350	498,939	477,615	404,478
for cash withdrawal via ATM	429,288	424,354	415,872	397,356	375,426	318,319
for other purposes ²	131,848	114,702	119,478	101,583	102,189	86,159
Debit card ³	1,231,241	1,406,350	1,576,484	1,691,737	1,823,812	1,997,366
for cash withdrawal via ATM	920,029	1,059,075	1,165,118	1,241,829	1,365,214	1,505,143
for purchasing purpose via EFTPOS	25,057	30,748	37,221	43,871	56,218	71,146
for other purposes ⁴	286,155	316,527	374,144	406,037	402,380	421,077
Credit card ⁵	339,865	369,920	401,093	425,781	456,728	496,751
for purchasing purpose	308,212	343,346	373,046	397,697	421,201	462,188
for other purposes ⁶	31,653	26,574	28,047	28,083	35,526	34,563
e-Money ⁷	348,198	512,311	669,210	787,932	883,352	1,076,298
Automated:	296,861	332,324	346,410	349,034	369,644	392,645
Direct credit ⁸	178,147	204,829	214,657	211,479	224,222	234,202
Direct debit ⁹	88,086	93,531	93,636	96,205	100,568	107,630
ITMX Bulk Payment	27,901	31,018	34,864	37,944	41,231	46,801
BAHTNET ¹⁰	2,728	2,946	3,253	3,406	3,623	4,013

Source: Bank of Thailand

¹ Some banks do not report in-house provincial cheques and inter-provincial cheques.² Data include purchasing goods and services, deposit and funds transfer.³ Domestic and overseas spending of Thai debit cards.⁴ Data include purchasing goods and services via other channels, deposit and funds transfer.⁵ Domestic and overseas spending of Thai credit cards and domestic spending of foreign credit cards.⁶ Data include cash withdrawal, cash advance, deposit and funds transfer.⁷ Data exclude top-up cards.⁸ Intra-bank pre-authorized direct credit.⁹ Intra-bank pre-authorized direct debit.¹⁰ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.

Table 7: Indicators of the use of various cashless payment instruments - Value of transactions (billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Paper-based:	56,168	64,832	64,581	61,595	61,583	60,895
In-house cheque ¹	20,363	25,989	24,262	23,632	24,142	23,762
Interbank cheque	35,805	38,843	40,319	37,963	37,441	37,133
Electronic payment cards:	11,496	13,350	14,498	15,091	15,246	15,215
ATM card	2,677	2,437	2,451	2,411	2,254	1,911
for cash withdrawal via ATM	1,804	1,852	1,846	1,775	1,659	1,401
for other purposes ²	873	584	606	636	595	510
Debit card ³	7,620	9,489	10,475	10,997	11,201	11,389
for cash withdrawal via ATM	4,275	5,136	5,743	6,081	6,397	6,873
for purchasing purpose via EFTPOS	81	94	100	107	135	161
for other purposes ⁴	3,264	4,259	4,633	4,809	4,670	4,355
Credit card ⁵	1,174	1,389	1,524	1,626	1,723	1,824
for purchasing purpose	964	1,157	1,282	1,384	1,465	1,572
for other purposes ⁶	211	232	241	242	258	258
e-Money ⁷	24.7	35.4	48.0	56.2	67.6	91.0
Automated:	780,284	667,134	699,527	778,999	814,821	901,257
Direct credit ⁸	10,163	12,495	13,500	14,065	15,199	16,623
Direct debit ⁹	3,014	3,749	4,117	4,467	6,250	7,588
ITMX Bulk Payment	1,393	1,771	2,187	2,469	2,538	2,941
BAHTNET ¹⁰	765,714	649,119	679,723	757,998	790,834	874,106

Source: Bank of Thailand

¹ Some banks do not report in-house provincial cheques and inter-provincial cheques.² Data include purchasing goods and services, deposit and funds transfer.³ Domestic and overseas spending of Thai debit cards.⁴ Data include purchasing goods and services via other channels, deposit and funds transfer.⁵ Domestic and overseas spending of Thai credit cards and domestic spending of foreign credit cards.⁶ Data include cash withdrawal, cash advance, deposit and funds transfer.⁷ Data exclude top-up cards.⁸ Intra-bank pre-authorized direct credit.⁹ Intra-bank pre-authorized direct debit.¹⁰ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.

Table 8: Use of credit cards and debit cards via EFTPOS (monthly average per card, Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Credit card ¹	4,011	4,598	4,871	5,325	5,477	5,013
Debit card ²	181	191	194	196	248	265

Source: Bank of Thailand

¹ Domestic and overseas spending of Thai credit cards via EFTPOS and domestic spending of foreign credit cards.² Domestic and overseas spending of Thai debit cards via EFTPOS.**Table 9: Cash withdrawal via ATM (monthly average per card, Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ATM card	7,711	8,265	8,381	8,229	7,586	8,209
Debit card ¹	9,198	9,956	10,579	10,979	11,678	11,123

Source: Bank of Thailand

¹ Domestic and overseas cash withdrawal of Thai debit cards via ATM.**Table 10: Notes and coins (at year-end, million Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Notes and coins	1,346,438	1,401,796	1,479,604	1,560,301	1,719,372	1,773,469
Notes:	1,299,485	1,350,932	1,425,282	1,503,679	1,659,484	1,709,483
500,000 Baht	117	118	118	118	134	152
1,000 Baht	1,028,838	1,102,770	1,202,441	1,282,400	1,318,903	1,317,006
500 Baht	119,826	128,217	138,695	124,976	140,933	173,682
100 Baht	108,220	121,358	129,095	141,047	140,768	155,103
80 Baht	0	149	150	151	152	152
70 Baht	0	0	0	0	0	1,393
60 Baht	1,173	1,175	1,178	1,181	1,187	1,247
50 Baht	9,599	13,194	13,347	19,070	18,379	19,208
20 Baht	28,045	28,840	30,801	36,884	35,372	37,885
10 Baht	3,340	3,336	3,334	3,332	3,330	3,329
5 Baht	196	196	196	196	196	196
1 Baht	121	121	121	121	121	121
50 Satang	9	9	9	9	9	9
Coins:	46,953	50,864	54,322	56,622	59,888	63,986

Source: Bank of Thailand

Table 11: Institutional infrastructure

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Central Bank						
Number of Institutions	1	1	1	1	1	1
Number of Branches	3	3	3	3	3	3
Number of Accounts ¹	231	241	182	182	181	173
Value of Accounts (million Baht) ¹	353,916	381,223	439,175	310,132	533,250	265,949
Thai Commercial Banks						
Number of Institutions	16	16	16	17	19	18
Number of Branches	6,183	6,421	6,696	6,986	7,040	6,998
Number of Accounts	77,588,699	81,344,121	84,433,032	86,582,576	88,529,904	90,579,826
Value of Accounts (million Baht)	7,367,485	9,540,114	10,350,543	11,065,024	11,347,475	11,525,152
Specialized Financial Institutions						
Number of Institutions	6	6	6	6	6	6
Number of Branches	2,240	2,348	2,549	2,445	2,445	2,468
Number of Accounts	37,366,503	48,233,488	54,377,970	59,539,994	63,243,722	68,569,387
Value of Accounts (million Baht)	2,249,904	3,199,296	3,604,591	3,901,266	4,214,675	4,450,107
Foreign Bank Branches						
Number of Institutions	15	15	14	14	12	11
Number of Branches	18	19	19	19	19	18
Number of Accounts	96,165	86,556	89,617	79,641	72,132	68,580
Value of Accounts (million Baht)	623,338	679,790	700,469	789,461	798,701	908,302

Sources: Bank of Thailand

¹ Data exclude regional office.**Table 12: Payment instructions handled by selected interbank settlement systems**
Volume of transactions (in thousands)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Paper-based:						
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ¹	52,432	53,137	52,051	50,215	48,701	47,322
Intra-provincial Cheque in Regional Area ²	14,775	14,800	13,312	11,455	11,053	10,775
Inter-provincial Cheque ³	6,720	6,768	8,209	11,017	11,283	11,350
Automated:	130,554	150,962	170,153	184,270	192,769	192,450
BAHTNET ⁴	2,728	2,946	3,253	3,406	3,623	4,013
ITMX Bulk Payment	27,901	31,018	34,864	37,944	41,231	46,789
ORFT-ATM	99,926	116,997	132,035	142,920	147,916	141,648

Sources: Bank of Thailand and National ITMX Co., Ltd.

¹ ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.² Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.³ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.⁴ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.

Table 13: Payment instructions handled by selected interbank settlement systems
Value of transactions (billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Paper-based:	35,998	38,740	40,319	37,963	37,440	37,133
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ¹	32,053	34,445	35,980	33,530	33,063	32,852
Intra-provincial Cheque in Regional Area ²	3,508	3,811	3,684	3,500	3,368	3,245
Inter-provincial Cheque ³	438	484	655	933	1,008	1,036
Automated:	767,749	651,660	682,762	761,411	794,347	877,955
BAHTNET ⁴	765,714	649,119	679,723	757,998	790,834	874,106
ITMX Bulk Payment	1,393	1,771	2,187	2,469	2,538	2,939
ORFT-ATM (Online Retail Funds Transfer)	642	771	852	944	975	910

Sources: Bank of Thailand and National ITMX Co., Ltd.

¹ ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.

² Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.

³ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.

⁴ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.

Table 14: Securities transfer instructions handled by securities settlement systems - Volume of transactions

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bond registry system:						
Government securities	7,204	7,979	4,222	2,009	1,372	511
Book-entry system:						
Equity securities (in millions)	2.66	3.09	3.72	4.09	4.72	5.47
Government securities (in millions)	0.14	0.18	0.19	0.20	0.20	0.21

Sources: Bank of Thailand and Thailand Securities Depository Co., Ltd.

Table 15: Securities transfer instructions handled by securities settlement systems
Value of transactions (billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bond registry system:						
Government securities	22.08	28.05	50.00	22.75	49.52	94.44
Book-entry system:						
Equity securities	1,028.71	839.00	1,220.00	1,027.83	1,081.33	1,209.11
Government securities	80,468.68	82,954.00	81,839.00	87,274.82	86,804.54	116,869.57

Sources: Bank of Thailand and Thailand Securities Depository Co., Ltd.

Table 16: Number of participants in selected payment and settlement systems

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BAHTNET ¹	64	65	64	64	65	66
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ²	38	36	36	36	37	38
Intra-provincial Cheque in Regional Area ³	22	21	23	36	23	23
Inter-provincial Cheque ⁴	37	35	36	36	37	35
ITMX Bulk Payment	32	32	31	30	33	32
Bond registry system:						
Government securities	341,968	283,597	211,631	113,842	460,436	461,723
Book-entry system:						
Equity securities and Government securities	89	86	86	38	39	39

Sources: Bank of Thailand and Thailand Securities Depository Co., Ltd.

¹ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.

² ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.

³ Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.

⁴ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.

Table 17: Number of Automated machines¹ and EFTPOS terminals²

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total of Automated machines	47,759	52,242	56,851	61,614	63,432	64,115
Bangkok	15,099	15,802	16,304	16,727	16,790	16,658
Central	16,658	18,036	19,640	21,288	21,894	22,125
Northeast	6,091	7,128	7,270	9,255	9,699	7,926
North	4,760	5,474	6,110	6,853	7,142	8,588
South	5,151	5,802	7,527	7,491	7,907	8,818
Total of EFTPOS terminals	267,168	264,004	311,356	388,673	416,843	474,363
Bangkok	133,712	129,680	146,012	186,273	176,158	195,851
Central	61,134	61,824	76,939	93,386	111,471	128,523
Northeast	17,751	18,897	24,004	29,621	36,432	42,371
North	25,966	29,184	34,105	42,846	50,905	59,773
South	28,605	24,419	30,296	36,547	41,877	47,845

Source: Bank of Thailand

¹ Automated Teller Machines (ATM) and Cash Deposit Machines (CDM)

² Data include commercial banks and some credit card companies.

Table 18: Number of electronic payment cards

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	77,818,347	83,966,632	87,970,298	93,491,615	93,919,633	94,020,965
Credit card ¹	15,328,291	16,870,025	18,626,864	20,303,751	18,974,195	20,136,341
ATM card	23,756,810	24,108,467	24,101,957	25,066,799	21,743,686	19,638,033
Debit card	38,733,246	42,988,140	45,241,477	48,121,065	50,413,672	54,152,675

Source: Bank of Thailand

¹ Data include non-bank.

Table 19: Sources of payment revenues of Thai commercial banks (million Baht)¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	57,190	65,571	71,680	76,257	81,715	87,648
Credit card	19,867	24,049	27,419	29,501	31,347	33,210
ATM/Debit card and e-banking	19,288	22,475	25,194	26,851	29,275	31,575
Money transfer and collection	15,937	16,875	16,944	17,896	19,178	21,051
Cheque-related fee	2,098	2,172	2,123	2,009	1,915	1,812

Source: Bank of Thailand

¹From 2013, data exclude securities custodian and letter of credit**Table 20: Sources of payment revenues of foreign bank branches (million Baht)¹**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	4,153	3,991	4,428	4,323	3,964	4,153
Credit card	2,945	2,653	3,011	2,844	2,758	2,903
ATM/Debit card and e-banking	49	50	50	48	41	42
Money transfer and collection	1,029	1,162	1,234	1,310	1,063	1,109
Cheque-related fee	130	126	133	121	102	99

Source: Bank of Thailand

¹From 2013, data exclude securities custodian and letter of credit**Table 21: Daily averages of BOT payment services - Volume of transactions**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BAHTNET ¹	11,180	12,025	13,278	13,901	14,909	16,446
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ²	214,885	216,886	212,453	204,961	200,415	193,941
Intra-provincial Cheque in Regional Area ³	60,553	60,407	54,336	46,756	45,484	44,160
Inter-provincial Cheque ⁴	27,543	27,625	33,505	44,966	46,431	46,516
ITMX Bulk Payment	114,346	126,606	142,304	154,874	169,674	191,758

Source: Bank of Thailand

¹ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.² ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.³ Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.⁴ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.**Table 22: Daily averages of BOT payment services - Value of transactions (billion Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BAHTNET ¹	3,138	2,649	2,774	3,094	3,254	3,582
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ²	131	141	147	137	136	135
Intra-provincial Cheque in Regional Area ³	14.4	15.6	15.0	14.3	13.9	13.3
Inter-provincial Cheque ⁴	1.8	2.0	2.7	3.8	4.1	4.2
ITMX Bulk Payment	5.7	7.2	8.9	10.1	10.4	12.0

Source: Bank of Thailand

¹ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.² ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.³ Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.⁴ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.

Table 23: Peak day figures of BOT payment services - Volume of transactions

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BAHTNET ¹	18,581	19,303	22,190	21,820	29,033	28,827
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ²	515,908	477,396	547,406	417,618	484,821	445,684
Intra-provincial Cheque in Regional Area ³	127,070	125,127	114,492	90,005	97,533	83,358
Inter-provincial Cheque ⁴	125,934	125,189	172,463	184,197	188,315	190,831
ITMX Bulk Payment	359,198	417,015	508,748	473,040	574,555	615,266

Source: Bank of Thailand

¹ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.² ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.³ Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.⁴ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.**Table 24: Peak day figures of BOT payment services - Value of transactions (billion Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BAHTNET ¹	5,002.9	3,597.3	8,384.9	3,877.3	4,776.2	4,610.3
Intra-provincial Cheque in Bangkok and vicinity ²	259.1	268.2	283.4	266.0	297.5	248.6
Intra-provincial Cheque in Regional Area ³	23.3	25.7	26.8	25.6	25.1	22.4
Inter-provincial Cheque ⁴	6.5	6.8	11.0	12.4	12.6	13.7
ITMX Bulk Payment	19.2	28.8	44.3	77.8	46.4	83.1

Source: Bank of Thailand

¹ Data include funds transfer, third party funds transfer and Multilateral Funds Transfer.² ICAS was implemented to replaced ECS on 4 February 2012.³ Provincial Cheque Clearing migrated to ICAS since 15 November 2012 and implemented nationwide in December 2013.⁴ Inter-provincial Cheques cleared via ICAS since 16 May 2013.**Table 25: Use of mobile banking**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
No. of agreements	706,439	864,312	1,164,796	6,229,960	13,918,815	20,883,147
Volume of transactions	19,941,530	36,285,076	57,198,604	109,349,726	263,922,502	584,983,180
Value of transactions (million Baht)	186,511	439,960	751,558	1,364,022	2,800,299	5,360,605

Source: Bank of Thailand

Table 26: Use of internet banking

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
No. of agreements	5,626,233	6,645,161	8,033,061	10,159,971	11,901,117	15,095,696
Volume of transactions ¹	83,841,394	125,276,726	161,784,249	188,408,939	186,236,816	240,461,111
Value of transactions (billion Baht)	8,779.7	14,112.1	19,548.0	20,500.4	23,629.7	29,706.3

Source: Bank of Thailand

¹ Enquiry transactions were excluded.

Table 27: Use of ORFT (Online Retail Funds Transfer) - Volume of transactions (in thousands)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	124,832	150,440	173,909	199,633	235,636	298,975
ATM	99,926	116,997	132,035	142,920	147,916	141,648
Counter	10,010	10,273	9,160	9,146	9,791	9,702
Internet banking	14,896	23,169	32,714	47,567	77,928	147,624

Source: Bank of Thailand

Table 28: Use of ORFT (Online Retail Funds Transfer) - Value of transactions (billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	1,014	1,250	1,399	1,588	1,819	2,184
ATM	642	771	852	944	975	910
Counter	213	227	201	191	189	183
Internet banking	159	252	347	453	656	1,091

Source: Bank of Thailand

Table 29: Bill payment at counters - Volume of transactions (in thousands)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	283,786	323,168	359,423	397,260	429,287	479,097
Total bill payment at bank counters	83,334	87,425	87,992	101,736	107,262	113,359
Cash	79,540	83,320	84,297	97,018	101,594	104,347
Cheque	1,658	1,663	1,560	1,911	2,321	3,007
Others	2,136	2,442	2,135	2,807	3,348	6,005
Total bill payment at non-bank counters	200,452	235,742	271,431	295,524	322,025	365,739
Cash	196,846	231,446	266,825	291,486	318,340	362,038
Cheque	298	351	346	333	361	358
Others	3,308	3,946	4,260	3,705	3,324	3,343

Source: Bank of Thailand

Table 30: Bill payment at counters - Value of transactions (billion Baht)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	6,115	6,461	5,985	7,048	7,704	7,460
Total bill payment at bank counters	5,604	5,855	5,278	6,272	6,886	6,607
Cash	2,057	2,133	1,933	2,431	2,696	2,801
Cheque	2,620	2,613	2,506	2,361	2,629	2,705
Others	928	1,109	838	1,481	1,561	1,101
Total bill payment at non-bank counters	511	606	708	776	818	853
Cash	507	600	700	768	810	845
Cheque	2	2	3	3	3	4
Others	3	4	5	5	4	4

Source: Bank of Thailand

Table 31: Use of e-Money¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
No. of cards/accounts	13,804,287	20,220,438	24,286,746	26,852,975	31,070,380	39,181,287
Volume of transactions	348,197,980	512,331,773	669,210,802	787,932,371	883,352,315	1,076,300,313
Value of transactions (million Baht)	24,732.8	35,375.8	48,031.9	55,801.7	67,616.6	90,945.7

Source: Bank of Thailand

¹ Data exclude top-up cards.**Table 32: Fraud through specific payment channels and payment instruments¹ (million Baht)**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total fraud	150	179	204	426	2,321	593
Payment channels ²	34	51	79	91	2,018	224
Payment instruments ³	116	128	125	335	303	369

Source: Bank of Thailand

¹ Data collect from banks, some special financial institutions and some credit card companies.² Fraud through specific payment channels include phone banking, mobile banking, internet banking, pass book and other channels.³ Fraud via specific payment instruments include cheque, credit card, ATM card, debit card, prepaid card and other cards.

หมายเหตุประกอบตาราง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในตาราง	ความหมาย
"_"	ไม่มีข้อมูล
"nav."	ยังไม่มี การเก็บข้อมูลหรือเก็บข้อมูลไม่ได้
"neg."	ข้อมูลมีมูลค่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่นในตารางเดียวกัน
"0"	ข้อมูลมีมูลค่าศูนย์หรือใกล้เคียงศูนย์

- ตารางที่ 1 - ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศใช้ข้อมูลที่เป็นราคา ณ ปัจจุบัน
- อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศใช้อัตราแลกเปลี่ยนถาวรเฉลี่ย
- ตารางที่ 6-7 - ข้อมูลเช็คประกอบด้วยเช็คภายในธนาคารเดียวกันและเช็คข้ามธนาคาร และรวมข้อมูลธนาคารพาณิชย์ทุกสถาบันและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- ข้อมูลปริมาณธุรกรรมบัตรเครดิต หมายถึงถึง ธุรกรรมของเจ้าของบัตร ตัวแทนออกบัตร และตัวแทนรับบัตรเฉพาะบัตรที่ออกโดยผู้ออกบัตรต่างประเทศ
- ข้อมูลมูลค่าการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต รวมข้อมูลของภาคธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank)
- ข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่รวมบัตรเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่
- ข้อมูล Direct credit หมายถึงข้อมูลการโอนเงินโดยมีข้อตกลงล่วงหน้าภายในธนาคารเดียวกันประเภทนำเงินเข้าบัญชี (Pre-authorized direct credit)
- ข้อมูล Direct debit หมายถึงข้อมูลการโอนเงินโดยมีข้อตกลงล่วงหน้าภายในธนาคารเดียวกันประเภทหักบัญชีอัตโนมัติ (Pre-authorized direct debit)
- ข้อมูลระบบบาทเนตประกอบด้วยธุรกรรมการโอนเงินระหว่างสถาบัน การโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม และข้อมูลการชำระดุลระหว่างสถาบัน
- ตารางที่ 8 - มูลค่าเฉลี่ยรายเดือนของการใช้จ่ายบัตรเดบิตและบัตรเครดิตที่ออกบัตรในประเทศไทยผ่านเครื่อง EFTPOS ทั้งในและนอกประเทศ
- ตารางที่ 11 - ข้อมูลไม่รวมข้อมูลจำนวนบัญชีและมูลค่าคงค้างที่สาขาภาคของธนาคารแห่งประเทศไทย
- ตารางที่ 12-13 - ข้อมูลระบบบาทเนตประกอบด้วยธุรกรรมการโอนเงินระหว่างสถาบัน การโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม และข้อมูลการชำระดุลระหว่างสถาบัน
- ตารางที่ 14-15 - การชำระดุลตราสารทุน (Equity Securities Settlement) ทำผ่านระบบจดบัญชี (Book-entry System) แบบไร้ใบหุ้น (Scripless) เท่านั้น

- ตารางที่ 17 - จำนวนเครื่องทำรายการอัตโนมัติ ได้แก่ เครื่องเอทีเอ็มและเครื่องรับฝากเงินอัตโนมัติ
- ข้อมูลจำนวนเครื่อง EFTPOS เป็นข้อมูลรวมของธนาคารพาณิชย์และบริษัทบัตรเครดิติตบางสถาบัน
- ตารางที่ 18 - ข้อมูลจำนวนบัตรเครดิต รวมข้อมูลของภาคธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank)
- ตารางที่ 21-24 - ข้อมูลระบบบาทเนตประกอบด้วยธุรกรรมการโอนเงินระหว่างสถาบัน การโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม และข้อมูลการชำระคูลระหว่างสถาบัน
- ตารางที่ 26 - ข้อมูลจำนวนรายการธนาคารทางอินเทอร์เน็ต ไม่รวมรายการสอบถามข้อมูล (enquiry transactions)
- ตารางที่ 31 - ข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่รวมบัตรเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่

บรรณานุกรม

กรอบที่ 6 - อ้างอิงจาก World Bank (2007). General Principles for International Remittance Services.

- Migration and Remittances Recent Developments and Outlook, 2017
<http://pubdocs.worldbank.org/en/992371492706371662/MigrationandDevelopmentBrief27.pdf>

รายงานระบบการชำระเงิน

จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นรายปี

รายงานนี้ปรากฏในเว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ <https://www.bot.or.th>

รายงานระบบการชำระเงินนี้ สำนวนนโยบายระบบการชำระเงินและเทคโนโลยีทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับผิดชอบในคำอธิบายและความเห็นต่าง ๆ ที่แสดงไว้ การนำข้อความหรือตัวเลขไม่ว่าเรื่องใด ตอนใดในรายงานนี้ไปลงพิมพ์ในหนังสืออื่น โปรดอ้างอิงชื่อรายงานกำกับไว้ด้วย

ข้อมูลเพิ่มเติมโปรดติดต่อที่

ทีมนโยบายการชำระเงิน 2 ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

โทรศัพท์ 0 2356 7067-8, 0 2356 7782-3 หรือ โทรสาร 0 2282 7717

e-mail: PSAnalysis@bot.or.th

เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี
อย่างยั่งยืนของไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย
273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Bank of Thailand Channel
Hotline1213 Channel

www.bot.or.th

@bankofthailand

bankofthailand
Hotline1213